

Utvärdering av PROJEKT NEPAL

*Ett pedagogiskt utvecklingsprojekt för
upplevelsebaserat och globalt lärande*

Hans Gelter
Arne Forsman

Luleå tekniska universitet
Institutionen för utbildningsvetenskap

2006:01 | ISSN: 1653-5529

RAPPORTER PEDAGOGIK LÄRANDE

Inst. för utbildningsvetenskap
Luleå tekniska universitet

Utvärdering av *PROJEKT NEPAL*
Ett pedagogiskt utvecklingsprojekt för
upplevelsebaserat och globalt lärande.

Hans Gelter
Arne Forsman

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Förord.....	5
INLEDNING.....	7
Samhällsutveckling.....	7
Utbildningens betydelse för multikulturism.....	9
Universitetsutbildning och internationalisering.....	11
SYFTE.....	13
METOD.....	13
PEDAGOGISK ANALYS OCH DIDAKTISK FÖRANKRING.....	13
BESKRIVNING AV PROJEKT NEPAL.....	17
Vision och bakgrund.....	17
Kursen PÄN027 Projekt Nepal.....	18
Genomförda kurser.....	22
Kostnader för kurser.....	23
Föreningar inom Projekt Nepal.....	25
Kursföreningen Projekt Nepal 1999.....	25
Kursföreningen Projekt Nepal 2000.....	28
Kursföreningen Projekt Nepal 2001.....	29
Kursföreningen Projekt Nepal 2003.....	30
Övergripande föreningen "Föreningen Projekt Nepal".....	31
Projekt Nepal's Hemsida.....	38
Massmedia och TV-projekt.....	38
UTVÄRDERING AV PROJEKT NEPAL.....	39
Utvärdering av kursen PÄN027 Projekt Nepal Vt 1999.....	39
Skattningsformulär för deltagare i Projekt Nepal 1999.....	40
Sammanställning av redovisningsuppgift Projekt Nepal 2000.....	41
Intervjuundersökning med studenter i Projekt Nepal 1999, 2000 samt 2001.....	44
Intervjuundersökning med lärare och övriga Vt 2001.....	46
Personliga reflektioner.....	48
Sammanfattande kommentarer.....	56
FRAMTID OCH INTEGRERING AV PROJEKTET INOM UNIVERSITETET....	57
DISKUSSIONER.....	60
REFERENSER.....	62
BILAGOR.....	65
Bilaga 1: Kursutvärderingsformulär.....	65
Bilaga 2: Skattningsformulär.....	68
Bilaga 3: Intervjumall.....	69
Bilaga 4: Kursplan PÄN027.....	70
Bilaga 5: Dagsprogram i Nepal 2000.....	71
Bilaga 6: Projekt Nepal's historia.....	72
Bilaga 7: Svenska skolor med anknytning till Projekt Nepal.....	76
Bilaga 8: Skrivelse till Institutionen.....	79

Förord

Kursen PÄN027 *Projekt Nepal* var en valbar kurs under 1999–2003 inom lärarutbildningen vid Institutionen för lärarutbildning, Luleå tekniska universitet. Kursen hade som mål att skapa ett gränslöst lärande och förståelse för värdet av internationalisering och kulturell mångfald i Agenda 21's anda. Syftet med utbildningen var att synliggöra och påverka studenternas värdegrund, deras värderingar och de normer som styr och påverkar hur de ser på och värderar sig själva och omvärlden. Etik, moral, värderingar, normer, ekologiska problem och mångkulturism i ett internationellt perspektiv berördes på ett pedagogiskt nytt sätt för att kunna förverkliga de intentioner om värdegrund och internationalisering som återfinns i skolans läroplan (Lpo. 94). Utbildningen benämndes som ett "projekt" eftersom kursens didaktik var i form av ett pedagogiskt testprojekt inom lärarutbildningens program "Grundskolelärare 4–9 Ma/Na" samt att varje kurs genomfördes som ett projekt. Målet för det pedagogiska projektet har varit att samtliga studenter vid universitetet oavsett utbildning skall kunna genomgå kursen.

Studenterna fick genom sitt deltagande i *Projekt Nepal* direktkontakt med ett land i tredje världen och dess utbildningssystem, sociala och ekonomiska förhållanden, miljöproblem och en insyn i andra kulturers vardag. Utbildningen kan även betraktas som en processutbildning där kursen startar en livslång process i studenternas förhållningsätt till internationalisering och kulturell mångfald. Ett resultat av denna process är den intresseförening *Föreningen Projekt Nepal* som initierats av studenter och andra intresserade. Föreningen bedriver insamlingar, fadderverksamhet och förmedlar skolkontakter mellan Sverige och Nepal.

Förarbetet till projektet startades av Hans Gelter 1996 och den första kursen genomfördes 1999. Följande rapport är baserad på en utvärdering och beskrivning av *Projekt Nepal* som genomfördes under våren 2001. Filosofiska Fakulteten vid Luleå tekniska universitet avsatte år 2000 strategiska medel för pedagogisk utveckling vilket bl.a. tillföll det pedagogiska projektet *Projekt Nepal*. Dessa medel har använts för att beskriva *Projekt Nepal*, förankra dess pedagogik i didaktisk teori, utvärdera projektet samt för att utveckla projektet för framtida utbildningar inom Luleå tekniska universitetets målvision "Det skapande universitetet".

Vi vill tacka alla som har bidragit till att möjliggöra projektet och till alla studenter, lärare och andra som har bidragit till denna rapport och till *Projekt Nepal*. Ingen nämnd, ingen glömd.

Hans Gelter
Arne Forsman
2005-02-15

INLEDNING

Samhällsutveckling

Världen befinner sig i en ekologisk och socioekonomisk kris. Flera rapporter sedan 1980-talet har uppmärksammat detta. Brandt-kommissionens rapporter 1980 och 1983 (*Gemensam kris*) manade världens länder att inleda ett konstruktivt samarbete mellan i- och u-länder. Rapporten klargjorde att utan ett sådant samarbete skulle världens ekonomi försämrats och leda till konflikter och katastrofer. Palme-kommissionens rapport 1982 (*Gemensam säkerhet*) drog slutsatsen att världens länder måste anamma en gemensam säkerhet som vilar på samarbete för gemensam överlevnad i stället för hot om ömsesidig förintelse. Den första globala miljökonferensen i Stockholm 1972 utgjorde starten till ett globalt erkännande av miljöproblemen och incitament för global miljösamverkan. Bruntlandkommissionen 1987 (*Vår gemensamma framtid*) blev en viktig milstolpe och myntade ett nytt begrepp för världens utveckling ; *sustainable development*, på svenska benämnt **varaktig hållbar utveckling**. Detta definieras som en utveckling som tillfredställer dagens ekonomiska och sociala behov utan att göra det omöjligt för framtida generationer att tillfredsställa deras behov. En hållbar utveckling innebär nödvändigheten att koppla den ekonomiska utvecklingen till miljöfrågorna. Rapporten visade att världens utveckling inte är hållbar och att mänskligheten är i färd med att förstöra själva grundvalen för sin framtida utveckling, naturresurserna och den fysiska miljön. Rapporten fastställde att ett av de största hoten var världens fattigdom. Men även sociala orättvisor, miljöförstöring och konflikter inverkar på ett komplicerat sätt och påverkar fred, säkerhet och miljö på jorden.

Vid FN:s konferens om miljö- och utveckling (UNCED) i Rio de Janeiro 1992 antogs handlingsprogrammet **Agenda 21** som signerades av 179 länder. Agenda 21 ger mål och riktlinjer för att uppnå en hållbar utveckling genom att utrota fattigdom och undanröja hoten mot miljön (UNCED 1994). Agenda 21 är ingen juridisk bindande handling men väl en stark politiskt och moralisk förpliktelse för de deltagande staterna. Agendan är en kraftfull uppfordran till handling och ett uppdrag till såväl stater som alla grupper och individer i samhället att delta i arbetet med miljö- och utvecklingsfrågorna. Vikten av internationellt samarbete för en hållbar utveckling betonas (kap 2) och sambandet mellan fattigdom och miljöförstörelse fastställs (kap 3). Agenda 21 betonar starkt att alla samhällsgrupper engageras (kap 23) och att barn och ungdomar, som utgör 30% av världens befolkning, är en viktig målgrupp för arbetet (kap 25).

Politiska och sociala problem i världen åsidosätter FN-förklaring (1984) om de mänskliga rättigheterna – rätten till liv, rätten till tanke- och samvetsfrihet, religionsfrihet, åsikts- och yttrandefrihet, att ingen får utsättas för tortyr och att ingen får godtyckligt fängslas. Stora delar av världens barn saknar fortfarande de grundläggande livsbetingelserna som tillgång till mat, möjlighet till hälsovård och utbildning, trygghet och familjens stöd, vilket är grundläggande krav för att barnen ska kunna utvecklas och få en tilltro på framtiden. UNICEF har som sin viktigaste uppgift att förbättra livsvillkoren för världens barn och verka för FN:s konvention (1989) om barns rättigheter.

En grundläggande förståelse och emotionellt engagemang för världens tillstånd är avgörande för viljan att försöka åtgärda de ekologiska och socioekonomiska problem världen står inför. Härvidlag är en intellektuell förståelse för dessa problem liksom ett emotionellt engagemang för internationella frågor viktigt.

Som en följd av den politiskt-ekonomiska utvecklingen i världen har samhället präglats av en utveckling mot mångfald och pluralism, d.v.s. blivit alltmer mångkulturell. Krympande avstånd mellan kulturer och människor via media och IT-teknologi, ökat resande och ökad invandring medför en ökad religiös och etnisk mångfald vilket ställer nya krav på människors syn på det nya och främmande i andra kulturer och människor av annat ursprung. I dagens krympande värld är därför ett internationaliserat och globalt perspektiv viktigt för samhället och individen, både för förståelsen av de globala problemen och den lokala mångkulturella utvecklingen. Att förmedla en tolerant och respektfull människosyn mot olika kulturer och andra sedvanor är ett utbildningsväsendets stora utmaningar, och begreppen internationalisering, kulturell mångfald och mångkulturalism har fått stor betydelse i dagens utbildningsdebatt (Gerle 2000).

Som en följd av denna samhällsutveckling fastslog riksdagen 1975 de invandrar- och minoritetspolitiska målen om jämlikhet, valfrihet och samverkan (prop. 1975:26) och lade därmed grunden för statens intentioner för det mångkulturella samhället (Eklund 2000). Tio år senare fattade riksdagen ett beslut (prop.1985:100, bilaga 10) om att ett interkulturellt synsätt skall genomsyra all undervisning, dvs. samhällets mångfald skall tydliggöras och tas till vara.

Att uppnå en djupare förståelse och sympati för andra människor och kulturer är en svår uppgift. Trots samhällets insatser visar statistiken (SOU 1996:55, Statens invandrarverk 1997) att det finns tydliga systematiska skillnader mellan infödda svenskar och individer födda utrikes eller med utländsk bakgrund inom alla samhällets områden. Invandrare behandlas diskriminerande utifrån kulturell och etnisk bakgrund. Ideligen rapporteras i medierna om diskriminering i arbetslivet, främlingsfientlighet och rasism och undersökningar (Lange 1995) visar att 11% av svenskarna är starkt främlingsfientliga. Den finns en utbredd föreställning, inte bara hos uttalade främlingsfientliga människor - att de "nya" kulturernas intåg i Sverige har negativa konsekvenser för samhället (Gerle 2000).

Ett av de grundläggande problemen med situationer där olika kulturer, livsstilar och tanke-mönster möts är att det uppstår en osäkerhet (Gerle 2000). Rätt utnyttjad med en öppenhet kan denna osäkerhet leda till kreativt nytänkande och att man upptäcker nya aspekter hos sin egen personlighet och sin kultur. Oftare skapar dock osäkerhet skygglappar för moraliska och etiska normer om vad som är rätt och fel, och sina egna förhållningssätt till andra människor, och förstärker därmed de egna inställningarna om "normala" normer och värderingar (Gerle 2000). Detta medför risken att man värderar skilda livsstilar och kulturen olika och värnar och övervärderar den egna livsstilen och kulturen, vilket förstärker traditionalism och ytterligare ökar rädslan för andra kulturer. Denna osäkerhet leder till diskriminering och främlingsfientlighet. I skolans läroplaner står i avsnittet om skolans värdegrund att internationaliseringen *"ställer höga krav på människors förmåga att leva med och se de värden som ligger i en kulturell mångfald"* (Lpo 94 s. 7).

En av utbildningsväsendets stora utmaningar är därför att avlägsna denna osäkerhet mot multikulturism och öka engagemanget för internationalisering och de globala problemställningarna. Den pedagogiska frågan blir om den traditionella pedagogiken inom utbildningsväsendets institutioner (skola, högskola etc.) förmår att klara denna utmaning. Teoretiska studier om andra kulturer och människor verkar i sig inte räcka eftersom främlingsfientlighet och rasism i dag genomsyrar de flesta samhällen, trots stora satsningar i skolan på internationalisering.

Inte heller resandet som turist eller studiebesök i främmande kulturer tycks alltid förbättra problemen. En resa öppnar möjligen ögonen för andra kulturer men medför inte automatiskt en djupare respekt och förståelse för det främmande. Att resa till tredje världen blir ofta en stark

kulturkrock som gör att många avskärmar sig från den verklighet de besöker och leder till att många träder in i en turistroll som enbart konsumerar platser och upplevelser. "*Many people come, looking, looking... some people come, See.*" som Sherpa Dawa Tenzing uttrycker detta. "*Den som gjort en resa har något att berätta*" sade redan Marco Polo på 1400-talet och visst har man ofta mycket att berätta som turist, men har man verkligen förstått den plats man har besökt? Har man verkligen ändrat sin attityd, sin grundsyn, sitt förhållningssätt och sitt handlande gentemot främmande människor och främmande kultur?

Egna djupa upplevelser och personliga relationer är förutsättningar för att påverka sina attityder och därmed sina handlingar (Festinger 1957). Att kritiskt granska och reflektera över sina egna attityder och handlingar är dessutom viktigt för att kunna utveckla en större tolerans och respekt mot olika kulturer och för att motverka problem som rasism, främlingshat, främlingsrädsla och diskriminering av invandrare. Skolan har här en viktig uppgift att tidigt grundlägga en förstående, respektfull och tolererande attityd mot olika kulturer och människor. Detta ställer stora krav på lärarna som själva måste ha reflekterat över sina attityder, respekt och tolerans mot andra för att kunna förmedla detta till eleverna.

Utbildningens betydelse för multikulturism

All undervisning skall genomsyras av ett interkulturellt synsätt är ett uppdrag från statsmakterna till skolan. I ett betänkande (SOU 1983:57) pekar "Språk och kulturarvsutredningen" (SKU) att man inom Europarådet använder begreppet *mångkulturell* för det etniskt och religiöst pluralistiska tillståndet i ett samhälle och att begreppet *interkulturell* betecknar handlingar och samverkan mellan olika delar av samhället.

SKU markerar tydligt att det interkulturella synsättet och den interkulturella undervisningen angår varje barn och vuxen i skolan och även samhället utanför skolan. Interkulturell undervisning ska inte utgöra ett ämne i skolan utan vara ett förhållningssätt inom alla ämnen och verksamheter i skolan och omfatta alla elever. Målet för interkulturell undervisning är enligt SKU att eleverna får en ökad medvetenhet om värderingar som den egna kulturen rymmer, och att den skall förebygga fördomar, negativa attityder, mobbing, diskriminering och trakasserier samt leda till tolerans, respekt och solidaritet med andra grupper och en ökad förståelse mellan grupper och ett överbryggande av kulturella skillnader. Undervisningen skall präglas av den mångfald som eleverna representerar, och utgå från elevernas erfarenheter och därmed varken bortse från eller dramatisera kulturella skillnader. Genom ett problemorienterat arbetssätt skall eleverna tillsammans utforska sin egen verklighet.

Man kan betrakta de interkulturella frågorna som en del i skolans internationalisering (Eklund 2000). Internationella frågor har betonats i styrdokument under lång tid och olika aspekter av skolans internationalisering har vid olika tidpunkter aktualiserats. I samband med att invandrapolitiken synliggjordes skedde en förskjutning i internationaliseringsbegreppet och "invandrarundervisning" blev en form av internationaliserad undervisning. En värdekonflikt uppstår mellan invandrarhem och skola när skolan inte tillräckligt kan erbjuda de kunskaper som krävs för att klara sig i samhället (socialisationsprocesserna) (Eklund 2000). Målet för den formella socialisationen är att barn och ungdomar skall bli demokratiska medborgare med interkulturell kompetens – då är det viktigt att alla barn och ungdomar erbjuds möjligheten att tillägna sig de kunskaper som behövs i ett mångkulturellt samhälle. Enligt Eklund innebär detta att lärandet inte ska inriktas mot en särskiljning av majoritetskultur och andra minoritetskulturer. Skolan måste vara en arena för ett interkulturellt lärande och skapa förutsättningar för kommunikation och diskussion kring det som är väsentligt i ett samhälle präglad av mångkulturalitet och värdemässig pluralism.

Skolans internationalisering är därför starkt betonad i Läroplanen (Lpo94) för skolan: *"Det svenska samhällets internationalisering och den växande rörligheten över nationsgränserna ställer höga krav på människors förmåga att leva med och inse de värden som ligger i kulturell mångfald. Medvetenhet om det egna och delaktighet i det gemensamma kulturarvet ger en trygg identitet som är viktig att utveckla, tillsammans med förmågan att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar. Skolan är en social och kulturell mötesplats som både har en möjlighet och ett ansvar för att stärka denna förmåga hos alla som arbetar där."* (Lpo 94 s. 5-6).

Att internationaliseringen är ett viktigt inslag i förståelsen av de globala socio-ekologiska problemen framgår tydligt av läroplanen: *"Ett internationellt perspektiv slutligen, är viktigt för att kunna se den egna verkligheten i ett globalt sammanhang och för att skapa internationell solidaritet samt förbereda för ett samhälle med täta kontakter över kultur- och nationsgränser."* (Lpo 94 s. 7).

Dessa mål i läroplanen utgör en stor pedagogisk utmaning för skolvärlden. Den moderna pedagogiken har insett begränsningarna med en traditionell förmedlingspedagogik för fostran och personlig utveckling. Pedagogiken genomgår därför i dag en snabb utveckling. Nya pedagogiska metoder utvecklas (storyline, flow learning, äventyrspedagogik etc.) och äldre etablerade pedagoger (Vygotskij, Montessori etc.) får ny renässans. Skolans värld har därför genomgått förändringar i arbetsformer och pedagogisk metodik för att möta det moderna samhällets krav.

Internationalisering kan lätt bli begränsat till resor, språkkunskaper, internationella frågor som tema-arbeten etc. Det finns inga garantier att detta kopplas till världsmedborgaransvar och överlevnadsfrågor (SAMFI 1990). Internationalisering kan även lätt bli begränsad till att enbart handla om flyktingar och immigrationsfrågor. Det är därför av vikt att internationalisering kopplas till diskussioner för att medvetandegöra värderingar som berör överlevnad, solidaritet, fred och demokrati (SAMFI 1990). Detta kräver pedagogisk djärvhet eftersom undervisningen därmed inte blir värderingsfri.

Det görs många lovvärda försök ute i skolorna att hitta nya pedagogiska grepp för att motverka främlingsrädsla och främlingshat, mobbing och utslagning. Att bjuda in invandrare i glesbygds-klasser utan invandrarbarn, att ta tillvara de unika erfarenheter som invandrarbarn har i mångkulturella klasser, att anordna internationella temadagar, att brevväxla med klasser i andra kulturer, att sponsra fadderbarn, samla medel till barnbyar etc., är bara några av de metoder skolan i dag använder för att införa världen i klassrummet. Men så länge klassrummet utgör en institution med begränsad förankring i individens vardagsliv så blir sådana globaliseringsförsök fortfarande bara "skolfenomen". För att få en genuin förändring i respekt och förståelse för andra kulturer krävs ett helhetsgrepp om individuell utveckling och personligt engagemang som sträcker sig utanför skolvärlden, ett engagemang som blir en del av individens värld och livslånga lärande.

För att förstå betydelsen av detta individuella engagemang och förstahandsupplevelsen av interkulturella aktiviteter, är det viktigt att lärare i skolan själva har respekt och förståelse för mångkulturism och att detta lyfts från ett abstrakt läroplansmål till konkreta handlingar som möjliggör individernas utveckling mot en tolerant och respektfull attityd till andra kulturer. Vid en konferens för lärarutbildare 1989 (SAMFI 1990) fastslogs att kunskap som inte väcker en reflektion eller reaktion är död kunskap. Det krävs en dialog mellan känsla, engagemang och kunskap för att kunna förändra grundläggande värderingar. Internationaliseringsprojekt och undervisning som inte leder till engagemang och känslor kan därför betraktas som mindre effektiva i ett utbildningsperspektiv.

Läroarutbildningarna vid våra högskolor och universitet har därför ett stort ansvar för att läroarstudenterna förstår innebörden av den framåtskridande internationaliseringen och globaliseringen av samhället. Läroarstudenterna måste ges möjlighet att inse vilket ansvar de har för sina elevers utveckling av en tolerant och respektfull attityd mot olika kulturer och människor. För att klara detta måste läroarstudenten själv ha fått möjlighet att reflekterat över och bearbetat sin inställning och sina attityder inte bara intellektuellt utan även emotionellt.

Universitetsutbildning och internationalisering

I universitetens och högskolornas verksamhet förekommer många slag av internationella kontakter. Forskningen är ofta internationell till sin karaktär och utländska studenter, forskare och lärare är vanliga inslag i den högre utbildningen. Internationaliseringen av högskolornas utbildning och forskning har blivit en viktig kvalitetsfaktor. (Den nya högskolan, Utbildningsdepartementet 1997). Högskolors mål och riktlinjer för internationalisering återfinns bl. a. i Högskolelagen (1 kap, 5§) "... högskolorna bör vidare i sin verksamhet främja förståelse för andra länder och för internationella förhållanden".

Vid lärarkonferensen med *Samarbetsgruppen För Internationalisering* (SAMFI 1990) framkom av högskolornas rapportering om deras internationella arbete att trots i många fall omfattande internationella inslag i undervisningen så saknades mer djupgående didaktisk diskussion eller metodik att uppnå de grundläggande internationaliseringsmålen. Sålunda redovisades för läroarutbildningarna vid dåvarande Högskolan i Luleå att de grundläggande målen är emancipatoriska, att få studenterna att aktivt engagera sig i de stora överlevnadsfrågorna. Detta skulle uppnås genom att miljöfrågorna intog en central plats och att undervisningen skulle utgå från en ekologisk och humanekologisk grundsyn. Detta skulle förverkligas bl.a. via samarbete med Teknikens Hus och profilering kring närsamhället kring Nordkalotten för att belysa annorlunda livsformer, t ex. i glesbygd. Invandrarfrågor och kulturmöten var viktiga inslag liksom fredsundervisning samt internationellt utbyte (Bert Mårald, SAMFI 1990, s. 56). Framställningen visade tydligt på en diskrepans mellan mål och metoder i internationaliseringen, främst beroende på avsaknad av en utvecklad didaktisk teori kring internationalisering i undervisningen.

Ej heller universitetets policydokument ger fingervisningar på hur internationaliseringen skall genomföras. När Högskolan i Luleå blev Luleå tekniska universitet och *Luleå tekniska universitets strategiska plan 1997-2000* formulerades med visionen "*Vi ska vara ett nationellt ledande och internationellt känt universitet*" (s. 5) och med de gemensamma målen: "... både innehållsmässigt och pedagogiskt svara mot omvärldens behov." (s. 10) samt samverkan med omvärlden: "*Statsmakterna har i sitt uppdrag till universitetet tydligt markerat vikten av god samverkan med det omgivande samhället....i nära samverkan med näringsliv, myndigheter och organisationer - regionalt, nationellt och internationellt.*" (s. 12), så nämns inget explicit om internationalisering och mångkulturism. Däremot framgår av beskrivningen av Filosofiska fakultetens mål för läroarutbildningen att "*Internationaliseringen av det svenska samhället blir allt mer påtaglig. Det berör även våra barn som får många impulser från andra kulturer och länder. De blivande lärarna måste därför i sin utbildning möta ett internationellt och mångkulturellt perspektiv.*" (s. 22).

Luleå tekniska universitet har under år 2000 arbetat fram en strategisk plan för universitetets utveckling 2001-2006: *Det skapande universitetet - en mötesplats för integrerat kunskapsbyggande*. Universitetet har som mål att möta det nya kommunikations- och kunskapsamhället, där ett livslångt lärande betraktas som en nödvändighet, genom att ställa det *integrerande kunskapsbyggandet* i centrum.

Som en föregångare i den Svenska universitetsvärlden ska Luleå tekniska universitet agera för en ny syn på kunskapsutveckling där lärandet utvecklas till *ett gemensamt skapande av kunskap* – ett lärande där studenter, lärare och forskare, liksom det omgivande samhället, deltar aktivt och på jämbördiga villkor (*Mål och strategier 2001-2006 för Luleå tekniska universitet*). Kunskap ses här som ett resultat av skapande aktivitet och som ett sammanförande av kunskaper från olika ämnesdiscipliner till nya kunskaper. Härtill har Luleå tekniska universitet stora möjligheter att mer aktivt jobba med internationalisering och globala frågor tillsammans med omgivande samhälle.

Utgångspunkt för Luleå tekniska universitets mål och riktlinjer för internationalisering återfinns bl. a, i *Målbild: Universitetet 2006* där det framgår att "*För att skapa den miljö där ett kunskapsbyggande i världsklass kan utvecklas ska universitetet öka de internationella kontakterna, inom både forskning och grundutbildning. Kunskap bärs av människor och antalet möten mellan universitetets medarbetare och internationella forskare, företag etc. ska öka betydligt.*" (s. 2)

Statsmakternas syn på högskolors och universitetens samverkan med omvärlden har formulerats i bland annat regleringsbrevet för 1998 och 1999. Tidigare krav på en god forskningsinformation från högskolorna har nu kompletterats med ett krav på ett aktivt givande och tagande från olika parter och ett ökat ansvar för högskolorna att bidra till att lösa de problem som samhället ställs inför. Samverkan med omvärlden, universitetets s.k. tredje uppgift, beskrivs i policydokumentet *Samverkan med omvärlden* (1999). I policydokumentet anges visionen att "*Luleå tekniska universitet ska vara nationellt ledande på samverkan med det omgivande samhället*" (s. 10) och i verksamhetsidén bl.a. att "*samverkan vid Luleå tekniska universitet kännetecknas av nytänkande, effektivitet och flexibilitet.*" (s. 10). Inte heller detta policydokument berör explicit internationell samverkan och mångkulturism.

I universitetets *Inriktningsbeslut* år 2002 kan man läsa att "*Den tekniska utvecklingen och globaliseringen innebär att ny kompetens efterfrågas...*"(s. 2), "*Det skapande universitetets nyckelbegrepp är samverkan, gränsöverskridande kunskapsbyggande, ..., internationalisering ...*" (s. 3) samt "*Kvalitén i lärprocessen är av avgörande betydelse. Kunskapsbyggande - pedagogisk utvärdering och utveckling tillsammans med studenter och avnämare - är av största vikt och ska prioriteras under året.*" (s. 3).

I dokumentet *Internationalisering vid Luleå tekniska universitet 2000-2006, Mål och riktlinjer* framtaget av Internationaliseringsgruppen 2000-04-11 med direktiven (2000-01-30) att "...ta initiativ till och stimulera ökad internationalisering..." (s. 1) framgår att: "*Internationellt utbyte, av människor såväl som kunskap, är en förutsättning för hög kvalitet inom utbildning och forskning.*" (s. 1) och att "*Fakultetsnämnderna skall beakta internationaliseringsarbetet i det årliga planeringsarbetet och avsätta strategiska medel när så är angeläget.*" (s. 4). Policydokumentet fokuserar sig dock uteslutande på traditionell internationalisering med internationellt utbyte av studenter, lärare och forskare och deltagande i det internationella forskarsamhället (konferenser, samarbete m.m.).

Även teknologkårens *Internationella program* (2000) beaktar huvudsakligen studentutbyte men har ett intressant passus om internationalisering (2.12): "*För att studenter som inte vill eller har möjlighet att studera utomlands är det viktigt att det finns alternativ till utlandsstudier. Ett sådant alternativ är att lärare tar mer exempel som är internationellt relaterade, och inte bara exempel från Sverige. Detta skapar förståelse för andra kulturer och bidrar till ett mer internationellt perspektiv.*" (s. 16).

För att försöka möta det nya mångkulturella samhällets krav på framtidens lärare påbörjades vid Lärarutbildningarna ett pilotprojekt vad gäller globaliserat lärande och internationalisering i

form av kursen PÄN027 *Projekt Nepal*. Kursen är en 5 poängs valbar kurs för Grundskolelärare 4-9 med Ma/Na inriktning. Kursens huvudmål är att låta studenterna direkt uppleva en djupare kontakt med tredje världen för att reflektera och bearbeta sina attityder mot främmande kulturer. Kursen bygger på ett otraditionellt akademisk lärande där kursens didaktik har hämtat inspiration från både skolans läroplan och Agenda 21.

SYFTE

Syftet med denna rapport är:

- 1) Att beskriva den pedagogik och didaktiska teori som det pedagogiska projektet *Projekt Nepal* baseras på.
- 2) Att beskriva och ge en helhetsbild av det pedagogiska projektet *Projekt Nepal*
- 3) Att utvärdera *Projekt Nepal* utifrån de didaktiska målen.
- 4) Att förankra *Projekt Nepal's* framtida utveckling i den nya lärarutbildningen och Luleå tekniska universitets vision *Det skapande universitetet*.

METOD

Utifrån de strategiska anslagen år 2000 för pedagogisk utveckling från Filosofisk Fakultet vid Luleå tekniska universitet till *Projekt Nepal* genomfördes under 2001-2003 en utvärderingsanalys av det pedagogiska utvecklingsprojektet **Projekt Nepal**. Studentenkäter utdelades till studenter som deltog i kursen 1999-2001 (kursen 2003 medverkade ej i utvärderingen) inför och efter deras kursgenomförande och resa till Nepal (bilaga 5, bilaga 6). Dessa enkäter har under 2001 kompletterats med intervjuer (bilaga 7) genomförda av Forsman. Även lärare, gäster och andra med anknytning till *Projekt Nepal* har av Forman intervjuats under 2001 och personliga skriftliga reflektioner insamlats från nyckelpersoner under 2001-2002. Enkäter och intervjuer har sammanställts, analyserats och presenterats i denna rapport av Forsman.

Gelter har beskrivit projektets pedagogik, projektets utveckling och omfattning samt beskrivit hur detta pedagogiska projekt kan förankras inom hela Luleå tekniska universitet.

Den metodologiska ansats är dels deskriptiv i att kartläggas omfattningen av projektet och dess pedagogik, dels fenomenologisk dvs. ett subjektivt perspektiv på utvärderingen av projektet. Deltagarnas och utredarnas egna upplevelser och erfarenheter är utgångspunkten för beskrivandet och utvärderandet av processen inom Projekt Nepal. Då initiativtagaren och genomföraren av Projekt Nepal även är ledaren inom utvärderingen kan denna utvärderingsmetod betraktas som en form av "Action research" (Elliot 1991) vilket utgår ifrån deltagarens egna erfarenheter och påverkan av arbetet för beskrivning och utvärdering av projektet.

PEDAGOGISK ANALYS OCH DIDAKTISK FÖRANKRING

Inom all undervisningen har didaktiska frågor en central betydelse (Säfström & Svedner 2000, Uljens 1997). Grundläggande frågeställningar i ett snävare perspektiv på lärandet är *varför* (motivet), till *vad* (målet) och *vem* (lärar-elev-relationen). I ett mer brett perspektiv blir de didaktiska frågorna enligt Jank & Meyer (1997):

- vem ska lära sig
- vad ska man lära sig
- när ska man lära sig
- med vem ska man lära sig
- var ska man lära sig

- hur ska man lära sig
- genom vad ska man lära sig
- varför ska man lära sig
- för vad ska man lära sig

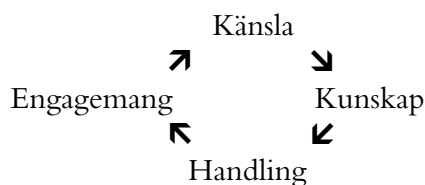
Intressant är därvid den epistemologiska frågan vilka kunskaper man eftersträvar, om det rör sig om:

- kunskaper **i** (internationalisering)
- kunskaper **om** (internationalisering)
- kunskaper **från** (internationalisering)
- kunskaper **genom** (internationalisering).

En didaktisk problematisering av undervisning i internationalisering ger tillhanda att undervisningen inte enbart handlar om bildning eller allmänbildning, dvs. kunskaper **i** och **om** internationalisering, utan även värdegrundande utbildning dvs. kunskaper **från** och **genom** internationalisering. Det allmänbildande kunskapsperspektivet går ut på att studenterna utvecklas till individer som är i stånd att delta i det demokratiska samhället på ett självständigt, reflekterande och kritiskt sätt (Sjøberg 2000). I det konstruktivistiska perspektivet på kunskap blir kunskapen till genom en aktiv process, kunskapen konstrueras (Sjøberg 2000). Den aktiva konstruktionen av mening äger rum hos varje individ, och är en process som sker i ett socialt, historiskt, språkligt och kulturellt sammanhang (SOU 1992).

SAMFI (1990) föreslår för en internationell undervisning en handlingspedagogik där demokratibegreppet är det centrala med målet att starta en cirkelprocess av känsla, kunskap, handling och engagemang och en metod som utmynnar i demokratiska handlingar utifrån en analys av underliggande värderingar enligt:

Mål:

Metod: Kunskap → analys → avslöjande → värdering → demokratisk handling

Denna "handlingspedagogik" enligt SAMFI kan ses karakterisera den didaktisk som ligger till grund för *Projekt Nepal*.

Grundläggande för pedagogiken i *Projekt Nepal* är en konstruktivistisk kunskapssyn (Sjøberg 2000, Ekstig 2000) som strävar att utgå från studentens egen föreställningsvärld och begreppsliga förståelse. Studenterna skapar själv sin kunskap (om Nepal, internationalisering, sin del i världssamfundet etc.) och gör kunskapen meningsfull i en lärandesituation för att göra det nepalesiska landet och samhället förståeligt (enl. SOU 1992:94) Därmed får "ämnesorienterad" undervisning en mindre framstående position inom kursens didaktik. Även en form av "metakognition" och "metainläring" (Ekstig 2000) som betonar reflektion över och medvetenhet om det egna sättet att tänka och det egna sättet att lära ingår i kursens didaktik. Kursen betonar vikten av att reflektera över den egna upplevelsen. Vidare läggs stor vikt vid varje students personliga ansvar för sina studier och sitt lärande.

Till skillnad mot traditionell naturvetenskaplig undervisning som i stor utsträckning varit inriktad mot intellektuella prestationer och på rationellt tänkande så inriktar sig *Projekt Nepal*

även på de emotionella och spirituella upplevelserna av lärandet. Avsaknaden av dessa aspekter på lärandet i traditionell undervisning uppmärksammas bl.a. av Beyer (1992) som argumenterar att samspelet mellan kognitiva och affektiva faktorer är av stor betydelse i undervisningen. Till de affektiva faktorerna räknar hon känslor, stämningar, humör, attityder, uppfattningar, åsikter samt viljeyttringar. Beyer anser att en central aspekt på villkoren för en effektiv inläring och en höggradig motivation är att eleverna upplever utmaning i lärandet. En positiv utmaning kräver enligt Beyer en balans mellan kognitiva och affektiva faktorer.

Projekt Nepal's epistemologiska filosofi är att den personliga upplevelsen, såväl emotionellt som kognitivt är en förutsättning för ett mer grundläggande lärande. Förändringar i personliga värderingar eftersträvas. Kunskapen här är själva upplevelsen, inte den kognitiva intellektuella förmedlade kataloga kunskapen. Projektets didaktik ansluter sig därmed delvis till empirism, att kunskap kommer ur erfarenheten och Piaget konstruktivistiska naturalism, att kunskap är inre kognitiva strukturer som människan konstruerar genom aktiv interaktion med yttre omvärld (Stensmo 1994). Piaget var skeptisk mot tillrättalagda metoder, utan det är eleven som ska vara aktiv, inte läraren eller läromedier. Detta har varit en ledstjärna för *Projekt Nepal* där studenter tar ett centralt ansvar för både förberedelser och genomförandet av utbildningen (se beskrivningen av *Projekt Nepal* nedan). Piaget såg lärandet som en aktiv process, vilket väl stämmer med *Projekt Nepal's* didaktik. Inspiration för *Projekt Nepal's* didaktik kan även hämtas i Vygotskijs kulturhistoriska epistemologi där kunskap härrör ur handlingar eller verksamheter (Stensmo 1994, Jerlang & Egeberg 1999).

Kunskap som upplevelse betraktas i projektets didaktik som en syntes av analog och dialog kunskap kopplad till reflektion kring den egna värdegrunden. Den kataloga kunskapen i form av faktakunskap om Nepal etc. betonas inte alls inom *Projekt Nepal's* didaktik utan utgör endast nödvändig grundkunskap för genomförandet av utbildningen. Därför ingår inga föreläsningar eller traditionella lektioner i kursen. Själva det flerdimensionella resandet, den fysiska, emotionella, kognitiva och intellektuella resan är "lektionen" och grunden i den didaktiska metoden i *Projekt Nepal*. Processen, lärandet, är denna flerdimensionella resa och produkten av lärprocessen är en vidgad förståelse av sig själv i ett internationellt sammanhang, både sociokulturellt och ekologiskt. Denna grundsyn i didaktiken inom *Projekt Nepal* innebär ett vidgat konstruktivistiskt perspektiv som från att enbart vara orienterat mot det individuella och personliga sammanhanget för lärandet här orienteras även mot det sociala och ekologiska sammanhanget där lärandet sker (Sjöberg 2000). *Projekt Nepal's* didaktik skulle därför kunna benämnas "**social-ekologisk konstruktivism**".

Som ledstjärna och inspiration för utvecklandet av *Projekt Nepal's* didaktik har varit en "**Human utbildning**" beskriven av Selby (1996). Denna innefattar fyra utbildningsmål:

- 1) en **biofilisk etik** som syftar att kultivera en vänlig och respektfull inställning mot människor och levande organismer, en respekt för de inneboende värdena hos naturliga miljöer och levande varelser, ett engagemang för ett bevarande av biologisk och kulturell diversitet, en respekt och uppskattning av jordens skönhet, dess folk och dess livsformer, och ett öppet förkastande av varje form av grymhet, exploatering och förtryck. I detta ligger även byggandet av självförtroende och utvecklandet av individens potential vad gäller kroppslig, emotionell, intellektuell och spirituell dimension och en pedagogisk grundsyn som ser lärandet som en resa utan fixa och slutgiltiga mål, där utmaning, osäkerhet och risk är komponenter för varje process av personlig utveckling och förändring.

- 2) en förståelse för **världssambanden** (Interconnectedness), dvs. förståelse av hur system, fenomen och händelser är kopplade i komplexa, dynamiska och multiskiktade nätverk. Detta

innebär en förståelse av hur naturliga och mänskliga system samverkar, hur mänskliga beslut och handlingar kan påverka levande varelser och naturliga miljöer och deras ofta katastrofala följder för mänskliga samhällen. Att en hållbar, mänsklig och ekologisk vänlig livsstil är nödvändig, hur framtida generationers välbefinnande är beroende av de val och handlingar vi gör i dag, samt att människor är del av naturen och delar fundamentala behov och egenskaper med andra levande organismer. Här innefattas även lärandet av hur hälsa, välmående och självkänsla influerar och influeras av tillståndet på vår planet.

3) en förståelse för **grundläggande värden och perspektiv**, som innefattar förståelsen av att varje individ har sitt eget perspektiv på omvärlden som formats av social, kulturell, ideologisk, språklig, geografisk, nationell, etnisk och könslig bakgrund. Att varje förståelse av miljö-, natur-, social- och andra frågor signifikant kan utökas genom en öppenhet och mottaglighet för andra perspektiv och att underliggande varje perspektiv på omvärlden ligger ett värdesystem som kräver examination och klargörande. Att utmanandet av andra perspektiv leder ofta till en utmaning av egna värderingar och förändringar i sina värderingarna. Här ingår utvecklandet av ett kritiskt förhållningssätt till värderingar, trosåskådningar, perspektiv, kunskap och media.

4) Utvecklandet av **demokratiska principer och processer**. Detta innebär förståendet och anammandet av demokratiska värden såsom respekt för resonemang, accepterande av diversitet av idéer, åsikter, perspektiv och levnadsätt, omsorg för andras välbefinnande, fredliga och kreativa lösningar på konflikter, rättvisa, likvärdighet, ärlighet och frihet. Detta innebär även upptagandet av konceptet av medborgarskap i ett flerskiktat perspektiv (lokalt via bioregionalt till globalt), hänsynstagande och rättvisa över generationerna, delaktighet och aktivitet i demokratiprocessen, och att inte övriga organismvärld och natur utelämnas från denna etiska och moraliska intressesfär.

Uppnående av dessa didaktiska mål ställer stora didaktiska krav på undervisningen. Selby (1996) pekar på att "mediet" (läraren) är meddelandet ("*the media is the message*") och betonar att dessa fyra listade mål inom "human utbildning" inte kan förmedlas verbalt eller via läromedel utan måste gestaltas i all undervisningsverksamhet.

Delar av denna "humana utbildning" återfinns självklart inom det svenska utbildningsväsendet. Sålunda betonar skolans läroplan demokrati, jämlikhet, miljö och internationalisering som huvudmål. I läroplanens inledning står: "*Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta är de värden som skolan skall gestalta och förmedla*" (Lpo 94 s. 5).

Problemet med läroplanens grundsyn är att den är antropocentrisk. Värdegrundens etik och moral omfattar bara mänskligheten och resterande organismvärld och natur står utanför vår etik och moral (Elliot 1995, Session 1995), vilket inte är förenligt med Selbys "humana undervisning". Skolans antropocentriska läroplan saknar en grundläggande biofilisk värdegrund och betonar inte den biocentriska värdegrunden som behövs för att lösa de svåra eco- sociala problem som vår värld brottas med (Sessions 1995). Gestaltande av Selbys humana utbildning inom *Projekt Nepal's* undervisning medför förhoppningsvis att denna brist i skolans läroplan tydliggörs.

BESKRIVNING AV PROJEKT NEPAL

Vision och Bakgrund

Projekt Nepal som pedagogiskt projekt initierades 1996 av Hans Gelter vid Institutionen för Utbildningsvetenskap (dåvarande Inst. för pedagogik och ämnesdidaktik), Luleå tekniska universitetet. Upprinnelsen var en studiedag med syfte att visionera om lärarutbildningarnas framtid. Med erfarenhet som reseguide från bl. a. Nepal framlade Gelter en vision om ett nytt sätt att lära genom ett besök i tredje världen. Visionen avsåg att ge lärarstudenterna vid Luleå tekniska universitet något speciellt som de skulle kunna ha nytta av resten av sitt liv och som skulle berika deras framtida yrkesroll. Något som skulle göra studenterna stolta över att ha läst i Luleå, attrahera nya studenter till Luleå och ge studenter något unikt med sig ut i skolvärlden från Lärarutbildningarna i Luleå.

Den pedagogiska tanken bakom projektet var oprövad 1996 och visade sig sedan ligga helt i linje med den kommande nya lärarutbildningen, som startade ht-2001 och med universitetets nya vision om kunskapsbyggande inom det skapande universitetet. Som reseguide hade Gelter sett hur ett besök i landet Nepal grundligt påverkade turisterna och reflekterat över sina egna upplevelser och förändringar, och insåg därmed att detta skulle kunna vara en djärv didaktisk metod för lärarutbildningarna. De lärarstudenter som utbildas vid lärarutbildningen kommer att vara verksamma lång in på 2000-talet i en allt ökad globaliserad värld och mångkulturellt samhälle. Ett viktigt redskap för att kunna följa läroplanens internationella och mångkulturella intentioner är att den blivande läraren själv har analyserat sina grundläggande värderingar och normer. Gelter's tanke var att detta möjliggörs bäst genom att utsätta studenten för en kraftig kulturchock och ge möjlighet för reflektion och värdering av upplevelserna. Visionen var inte att undervisa ett traditionellt ämne eller traditionellt om internationalisering utan ge studenterna en upplevelse som initierade en process som skulle vara livet igenom och som påverkade studenternas grundvalar för sin människosyn och natursyn och därmed sin funktion som lärare i det globaliserade samhället. Namnet *Projekt Nepal* kommer av att utbildningen var tänkt att vara ett avgränsat projekt för denna didaktiska ansats och att efter ett antal genomförda kursen utvärdera om pedagogiken uppnått de uppsatta målen.

Varför just Nepal? Kulturchocker kan upplevas i de flesta av världens utvecklingsländer, men det finns kvalitéer i Nepal som saknar motstycke i andra delar av världen. Gelter uppfattade Nepal som det land som lärt honom mest om sig själv, människor och världen och att uppleva Nepal är det bland det lärorikaste man kan göra i livet. "*Nepal is not only a place on the map, but an experience, a way of life from which we all can learn.*" (Stephen Bezruchka).

Nepal tillhör ett av världens sju fattigaste länder med enorma utvecklingsproblem, men befolkningen är trots detta ett av världens vänligaste folkslag. Nepal är därför en bra representant för utvecklingsländerna där man som gäst fortfarande blir väl behandlad och kan känna sig trygg. Landet är en smältdegel vad gäller olika folkslag, kulturer och religioner. Här blandas hinduism, buddism, islam, och ett 40-tal olika folkslag. Att få uppleva denna fredliga multikulturism ger ett viktigt perspektiv på läraryrket vad gäller attityder till andra kulturer och religioner. Nepal har en lång historia som präglas av hela den Indoasiatiska historien, främst den indiska och kinesiska vilket ger ett vidgat perspektiv på vår egen historia och världshistorien. Landets natur med världens högsta berg, Himalaya, Tibets högplatå och regnskogarna i söder ger en enorm ekologisk spännvidd från tropisk regnskog till högalpin miljö. Att som lärare få uppleva en annan naturtyp än den skandinaviska kommer att tillföra mycket till undervisningen och ge enormt värdefull insyn global ekologi.

Nepals enorma miljöproblem med en expanderande turism, konfrontation med västerländsk livsstil (hippiekultur, turism, Coca-cola-kultur etc.) mot uråldriga asiatiska traditioner, skogsavverkning, erosion, kraftig befolkningstillväxt etc. illustrerar de enorma globala miljöproblemen som Agenda 21 gestaltar och ger en blivande lärare värdefull substans i sitt miljömedvetande och sin miljöundervisning.

Trots fattigdomen med väldigt knappa resurser är skolutbildningen välutvecklad. Att som blivande lärare få uppleva hur undervisning bedrivs på lergolv och med griffeltavlor kommer att ställa den svenska skolvärldens minskande resurser i nytt perspektiv. Att få möta Nepals ambitiösa skolbarn eller de tiggande gatubarnen, de fattiga bybarnen vars första ord de får lära sig är "*giveme penn, giveme penny, giveme candy*" kommer för alltid att etsa sig fast i minnet och ge perspektiv på den svenska skolväsendet.

Nepal har enorma sociala problem på grund av sin snabba befolkningstillväxt. Undernäring, avsaknad av infrastruktur, analfabetism, könsdiskriminering, tibetanska flyktingar och barnarbete är bara några. "Trafikking", barnprostitution där flickor säljs eller rövas bort till prostitution (oskulder betraktas bota AIDS) i storstäderna i Indien och tiggande gatubarn är andra stora sociala problem. Dessa problem ger perspektiv på utvecklingsländernas svåra situation, U-hjälp och det svenska samhällets betydelse i ett globalt perspektiv. Att som blivande lärare ha fått vandra under världens högsta berg, att få vandra igenom byar på de terrasserade sluttningarna vid Himalayas fot, att få möta dessa ständigt leende nepaleser, att få se fattigdomen och samtidigt den genuina vänlighet är någonting som varje lärare borde få uppleva.

Projektets pedagogiska idé är att sammanföra entreprenörskap, processlärande, problembaserat lärande, upplevelsebaserat lärande, internationalisering, ämnesintegrering, nätverksbyggande, didaktiska ställningstaganden, livslångt lärande och samhällsintegrering till ett integrerande kunskapsbyggandet med hjälp av ett gemensamt skapande av kunskap under kursen. Studenterna kommer att reflektera och jämföra det de lärt sig om utvecklingslandet Nepal med Sverige. Under resan kommer de att göra studiebesök i skolklasser och egna studier vad gäller skola, natur och kultur. Uppgifterna gör att studenterna kommer att vara väl förberedda inför resan och därmed inte besöka landet som traditionella turister utan som blivande lärare som ska lära sig något unikt om ett utvecklingsland. De kommer via sina studier på plats att få perspektiv på den svenska skolan, kulturen, historien och naturen.

Entreprenörskapet, som utgör en viktig del av projektets pedagogiska idé, i form av att studenterna får arbeta ihop sina kostnader för resan innebär att studenterna själva ansvarar för förberedelserna för resan och därmed lära sig praktiskt att organisera, samarbeta, ta ansvar och genomföra ett stort projekt. Därmed får studenterna ta ett eget ansvar för sin utbildning, ett ansvar för att genomföra ett större projekt och därmed lär sig ett processtänkande. De får erfarenheter av att organisera, samarbeta, ta ansvar och genomföra aktiviteter som genererar unika kunskaper som ämnesteoritiska studier aldrig kan ge. Därigenom blir de även bättre rustade för morgondagens skola och en viktig resurs för de skolor där de kommer att vara verksamma som lärare. Projektets pedagogik sätter därför studentens ansvar och engagemang i centrum för lärandeprocessen och läraren bara ett stöd för lärandeprocessen.

Kursen PÄN027 Projekt Nepal

Grunden i Projekt Nepal utgörs av en kurs, PÄN027 Projekt Nepal, som är en valbar kurs inom lärarutbildningarna för Grundskolelärare Ma/Na 4-9. Kursen är öppen för alla studenter

på universitetet. Kursen är på 5p varav 3 p är förlagda i Nepal. Kursen ges läsperiod 3:2. För kursplan se bilaga 4. Kursen presenterades på en kurshemsida enligt fig 1.

Figur 1: Kurshemsidan för kursen PÄN027 Projekt Nepal

Kursens övergripande mål var enligt kursplanen (bilaga 4) att skapa en attitydförändring gentemot främmande kulturer och människor av annan kulturell och etnisk bakgrund, samt att skapa ett globalt engagemang enligt Agenda 21. Kursplanens mål var att studenterna skulle genom sitt deltagande i kursen uppnå:

- personlig utveckling i att ansvara, planera och genomföra ett större projekt i form av deltagande i föreningen "Projekt Nepal"
- att möta ett av världens fattigaste utvecklingsländer med dess enorma problem, smältdegel av olika folk och kulturer samt konflikten mellan västerländsk kultur och uråldriga traditioner
- att utifrån nya erfarenheter begrunda och motverka negativa attityder till främmande folkslag, kulturkrockar, rasism, utbildning, m.m.
- att reflektera och få perspektiv på Sverige och den svenska skolan, kulturen, samhället och naturen och skapa sig en mer holistisk människo- och natursyn
- att skapa sig värdefulla erfarenheter och kontakter från tredje världen för den framtida yrkesrollen.

De skulle dessutom tillägna sig kunskaper och insikter om:

- transkulturalism, kulturmix och antirasism genom studier av de olika folk som lever harmoniskt sida vid sida i Nepal
- hinduism, buddhism, islam, deras ursprung och inverkan på det dagliga livet i Nepal
- Centralasiens historiska, politiska och religiösa utveckling
- Himalayas naturformer, deras ursprung, geologiska processer m.m.
- ekologi i Nepals olika naturtyper från Terrais tropiska regnskog till Himalayas högalpina miljö
- lokala och globala miljöproblem orsakade av kulturkrockar, turism, skogsavverkning och erosion
- utvecklingsproblem i ett land i avsaknad av infrastruktur, med dålig utbildning, fattigdom m.m.
- skolsystemet i ett utvecklingsland utan resurser, med fri barnuppföstran och disciplinpedagogik.

Undervisningen på kursen PÄN 027 *Projekt Nepal* bestod av tre moment:

- 1) Egen planering inom kursförening *Projekt Nepal*,
- 2) Resa till Nepal,
- 3) Examinationsuppgift.

Kursens uppbyggnad utgjordes av ett enkelt ramschema:

Vecka 1:	Kursintroduktion och förberedelser
Vecka 2, 3, 4:	Fältresa Nepal
Vecka 5:	Redovisning & Kursavslutning.

På grund av kursens didaktiska idé så gavs inga lektioner förutom kursintroduktion och utvärdering. Huvuddelen av kursen utgjordes av besöket i Nepal.

För att kunna läsa kursen måste studenterna minst två år i förväg bilda en kursförening innan kursen genomfördes. Syftet med kursföreningen var dels att studenterna via *entreprenörskap* själva arbetade ihop resekostnaderna (ca 17 000:- per student) samt att de själva planerade resan (*processlärande*). Studenter som ej önskade att delta i kursförening kunde betala resekostnaderna direkt. Kursföreningarna organiserade sig själv till form, arbete och mål genom att utse en styrelse, bestämma stadgar, bokför ekonomi, planerar arbetsinsatser m.m. För beskrivning av kursföreningarna se nedan.

Resan till Nepal var kursens och den pedagogiska metodikens huvudpunkt. Här gjorde studenterna egna studier utifrån *problembaserat lärande* som var betygsgrundande. Tillsammans med en eller två undervisande lärare besökte studenterna Nepal under tre veckor. Vistelsen i Nepal var uppdelad i två moment, skolbesök och fältresa (se resplan bilaga 5). Första veckan tillbringade studenterna på en av projektets samarbetsskolor i huvudstaden Kathmandu (tabell 1).

Tabell 1: Skolor besökta i Kathmandu av kursen PÄN027 *Projekt Nepal*.

1999	2000	2001
Bay Udyan Secondary Boarding School	Bay Udyan Secondary Boarding School	Aphodel Public School
Wilson Academy	Bijaya Memorial Secondary	Bijaya Memorial Secondary
Theresa Academy	Theresa Academy	Sri Satya Sai Vidya Mandir
Annanda Buhmi Boarding School	Sri Satya Sai Vidya Mandir	

Studenterna hade valmöjlighet att under vistelsen i Kathmandu bo inkvarterade hos en nepalesisk familj vilket gav en god inblick i levnadsförhållandena i ett utvecklingsland (*kulturförståelse och internationalisering*) eller bo på hotell. Studenterna planerar själva tillsammans med värdarna på skolan skolvistelsens uppläggning. Under skolvistelsen fick studenterna information om skolan och skolsystemet, följa och i vissa fall även hålla egna lektioner, presentera sig själva och Sverige och svara på elevfrågor samt delta i festligheter och högtider. Under skolbesöken i Kathmandu 1999 fick studenterna en specifik uppgift att utföra som ingår i ett forskningsprojekt lett av Hans Gelter. Uppgiften var att studera elevernas natursyn genom att be dem måla/rita (med bl.a. hjälp av det papper och ritmaterial studenterna donerade till skolan) vad de uppfattar som natur samt fylla i ett frågeformulär om sin natursyn. Under skolbesöken i Kathmandu år 2000 fick studenterna i uppgift att föra dagbok med upplevelser och reflektioner och efter hemkomsten gruppvis redovisa utifrån uppgiften "reflektioner över skillnader och likheter mellan nepalesiskt skolväsen och svensk skola" under ledning av Arne Forsman. Uppgiften redovisas nedan. Under skolbesöken 2001 ingick flera studentarbeten (tabell 2) som studerade undervisning i Nepal varför alla studenter fördelade på de olika skolorna deltog i materialinsamling för dessa studentarbeten. Studenterna under alla tre åren medförde donerat och insamlat material av papper, pennor, datorer m.m. som donerades till

den besökta skolan. Materialet mottogs med stor tacksamhet eftersom papper och pennor som eleverna själva måste hålla i Nepal utgör en stor kostnad för fattiga familjer.

Efter Kathmanduvistelsen gjordes ett tre dagars besök Royal Chitwan National Park. Här fick studenterna inblick i turism i känsliga ekosystem samt förstahandsupplevelser av tropisk regnskogsmiljö. I besöket ingick djungelsafari både med jeep och på elefant, föredrag om den tropiska miljön och elefanter samt möjlighet att uppleva organiserad naturturism. Detta besök ingick ej på den första resan 1999. Fältresan avslutades med en två veckors trekking (vandring) genom Himalayas bergskedja där miljöproblem, natur, geografi, kultur, historia, religion m.m. studeras (*ämneseintegrering*). Vandrigen utgick från Pokhara och Himalayas förberg och gick via Kali Gadaki, världens djupaste dalgång upp till Kagbeni vid gränsen mot övre Mustang. Vandrigen tog studenterna från den bördiga sydsidan av Himalaya till dess torra ökenliknade norra del. Under vandrigen fick studenterna ingående närkontakt med trekkingpersonalen och befolkningen och deras kultur. Under trekkingen bodde studenterna i tält och lever under för västerlandet primitiva förhållanden (primitiva dusch och tvättmöjligheter, toaletter m.m.) Under vistelsen i Nepal insamlade studenterna data och fakta för sina examinationsuppgifter. På resan hade även s.k. gäster möjlighet att följa med. Dessa kunde vara anhöriga till studenter eller helt externa (ofta yrkesverksamma lärare). Dessa betalade avgifter m.m. till kursföreningen som ombesörjde administration och planering för gästernas deltagande i resan.

Tabell 2: Examinationsuppgifter genomförda inom kursen PÄN027 Projekt Nepal.

Namn på examinationsrapporten	Kursår	Ämne
Geologin längs Jomsomleden	1999	Geografi
Fåglar längs Jomsomleden	1999	Biologi
Miljöpåverkan längs Jomsomleden	1999	Biologi/Miljö
Växtligheten längs Jomsomleden	1999	Biologi
Träd i Nepal	1999	Biologi
Däggdjur i Nepal	1999	Biologi
Orkidéer i Nepal	1999	Biologi
Konsekvenser av skogsavverkning i Nepal	1999	Biologi
Yeti	1999	Biologi
Att fotodokumentera i Nepal	1999	Foto
Däggdjur i Nepal	2000	Biologi
Ekoturism i Nepal	2000	Biologi/miljö
Matematik i Nepal	2000	Matematik/didaktik
Fågelvägen i Nepal	2000	Biologi
Natursyn i Nepal	2000	Biologi/ekosofi
Människosyn och natursyn i Nepal	2000	Biologi/ekosofi
Fiskar i Nepal	2000	Biologi
Yeti	2000	Biologi
Bildspel	2001	Foto
Natur och miljöundervisning	2001	Biologi/didaktik
Ekoturism	2001	Biologi/miljö
Matematikundervisning i Nepal	2001	Matematik/didaktik
Naturundervisning i Nepal	2001	Biologi/didaktik
Tigern	2003	Biologi
Växter och odling i Nepal	2003	Biologi
Reptiler i Royal Chitwan National Park	2003	Biologi
Den Asiatiska elefanten	2003	Biologi

Som examinationsuppgift gjorde varje student enskilt eller i grupp en studie inom något ämne med anknytning till kursen (tabell 2). Projektet kunde inriktas valfritt mot något av lärarutbildningens ämnen vilket avgjorde inom vilket ämne studenten erhöll sina poäng för kursen. Syftet med examinationsuppgiften var:

- att få en fördjupad kunskap inom ett område med anknytning till kursens mål.
- att studenten enskilt eller i grupp fick jobba med kunskapssökning i en helt främmande miljö
- att få träning i muntlig och skriftlig presentation "populärvetenskapligt", men vetenskapligt korrekt.
- att reflektera kring didaktiska frågor och teorier och ämnesinnehållet i kursen.
- att lära sig kritiskt observera och beskriva egna upplevelser och i skriftlig form förmedla detta till en målgrupp som utgör "kolleger", d.v.s. studenter och yrkesverksamma lärare.
- att skriva och förmedla kunskaper på ett sådant sätt att de kan presenteras på offentliga hemsidor.

Studentredovisningarna lades efter godkännande ut på kurshemsidan så att studenter och andra kunde ta del av de arbeten som utfördes inom kursen. Totalt genomfördes 27 studentarbeten (tabell 2) varav 22 inom biologi, 1 inom geografi, 2 inom matematik och 2 inom foto.

Genomförda kurser

Kursen MEK027 Projekt Nepal har genomförts fyra gånger (1999, 2000, 2001, 2003) och totalt har 52 studenter genomgått kursen (tabell 3). År 2002 genomfördes ej kursen då inga studenter det året på lärarutbildningarna startade en kursförening. Efter 2003 upphörde programutbildningarna till lärare och en ny lärarutbildning startades där enskilda valbara kurser inte ingick på samma sätt som tidigare. Därför lades kursen MEK027 Projekt Nepal ned efter genomförandet 2003. Det finns dock planer på att kursen kommer att revideras och återuppträda för att kunna ingå i den nya lärarutbildningen och universitetets nya koncept *Det skapande universitetet* och erbjudas inom en eller flera arenor (se nedan).

Tabell 3: Genomförda kurser PÄN027 Projekt Nepal.

År	Resande	Studenter	Gäster	Lärare
1999	19	14	3	2 Hans Gelter, Anders Holmqvist
2000	22	17	3	2 Hans Gelter, Arne Forsman
2001	23	12	10	1 Hans Gelter
2003	14	9	4	1 Hans Gelter
Totalt	78	52	20	3

Förutom de 52 studenterna har även totalt 20 gäster medföljt på resan till Nepal. Dessa har varit anhöriga till studenter och externa gäster, oftast yrkesverksamma lärare. Under 2003 deltog dessutom ytterligare två lärare från Överkalix vid besöket i Nepal, men dessa reste på egen hand dock i samverkan med och planerat av kursansvarig för Projekt Nepal, Hans Gelter. Totalt har tre lärare vid lärarutbildningarna vid Luleå tekniska universitet medverkat. Ambitionen för grundaren Hans Gelter har varit att medföljande lärare skall ambulera bland intresserade lärare vid lärarutbildningarna och att det alltid medföljer två lärare, en tidigare erfaren med en ny oerfaren som vid nästa tillfälle medföljer som erfaren. Detta har av flera skäl ej kunnat fullföljas, dels har intresset bland lärare inom lärarutbildningen att delta varit svalt, dels har ekonomin vid få studenter gjort att endast en lärare kunnat bekostas, dels har studenterna krävt att grundaren Hans Gelter medföljer vid resan.

Kostnader för kursen

Utbildningen inom Projekt Nepal faller utanför traditionell universitetsutbildningen vad gäller upplägg och genomförande varför det är av intresse att studera kostnaderna för utbildningen. Därför redovisas nedan (tabell 4, 5 och 6) Institutionens intäkter och kostnader för genomförandet av kurserna genomförda 1999–2001. Ekonomiska uppgifter kring varje kurs har erhållits av dåvarande ekonomichef vid Inst. för Lärarutbildningarna. Uppgifter för 2003 saknades vid rapportskrivningen.

Tabell 4: Ekonomisk redovisning av kursen PÄN027 för år 1999.

Intäkter 1999:	
Grundutbildningsersättning, volym 14 studerande	99 050:-
Grundutbildningsersättning, strategiska medel	74 426:-
Summa intäkter:	173 476:-
Utgifter 1999:	
Löner och arvoden till fast anställd personal 2 lärare	55 248:-
Förbrukningsmaterial	907:-
Biljetter - 2 lärare	28 412:-
Interna Lokalhyror	25 246:-
Overheadkostnader	39 412:-
Universitetsgemensamma kostnader	46 418:-
Extern representation	1 791:-
Summa utgifter:	196 624:-
Netto 1999:	- 23 148:-

Tabell 4 visar att första kursgenomförandet 1999 med 14 studenter och två deltagande lärare visade ett negativt resultat med 23 148:- kronor. En bidragande orsak var bl.a. de stora hyreskostnaderna (25 246:-) i samband med seminarier och konferenser anordnade av studenterna utöver kursen (se s. 21). Anmärkningsvärt är även overheadkostnaderna exklusive löner och lokaler på totalt 85 830:- vilket utgör 50% av studentpengintäkterna. Institutionen hade för kursens genomförande 1999 sökt strategiska medel från Filosofisk fakultet. Studentpengen är räknad på NT-peng 1415:-/poäng/student.

Tabell 5 redovisar kostnaderna för genomförandet år 2000 med 17 studenter. Det året hyrdes inga lokaler för redovisningar eller seminarier vilket gjorde att kursen trots två medföljande lärare gick 17 300:- plus. Även detta år hade Institutionen sökt strategiska medel hos fakultetsnämnden. Efter dessa två genomföranden var nettokostnaden för Institutionen endast minus 5848 kronor. Om man beaktar marknadsföringsvärdet för Institutionen och Universitetet vad gäller PR i media (bl.a. helsidesmittuppslag i färg i DN motsvarande ett marknadsföringsvärde på 1 – 1,5 miljoner kronor) och studentrekrytering torde dessa 5848 kronor vara väl investerade resurser.

Tabell 5: Ekonomisk redovisning av kursen PÄN027 för år 2000.

Intäkter 2000:	
Grundutbildningsersättning, volym 17 studerande	120 275:-
Grundutbildningsersättning, strategiska	60 000:-
Summa Intäkter:	180 310:-
Utgifter 2000:	
Löner och arvoden till fast anställd personal 2 lärare	68 670:-
Resekostnader - 2 lärare	35 620:-
Overheadkostnader totalt	56 720:-
Extern representation	2 000:-
Summa utgifter:	163 010:-
Netto	17 300:-

Tabell 6 visar att vid kursens genomförande 2001 hade dåvarande Institutionen för Lärarutbildning ej sökt strategiska medel från Filosofiska fakultetsnämnden vid Luleå tekniska universitet, vilket innebar att detta år genomfördes kursen enbart på studentpengen. Eftersom det deltog enbart 12 studenter medföljde endast en lärare vilket gjorde att kursen detta år gick 638 kronor back. Även detta torde inte vara anmärkningsvärt med tanke på kursens strategiska värde.

Tabell 6: Ekonomisk redovisning av kursen PÄN027 för år 2001.

Intäkter 2001:	
Grundutbildningsersättning, volym 12 studerande	84 900:-
Utgifter 2001:	
Löner och arvoden till fast anställd personal 1 lärare	34 335:-
Resekostnader - 1 lärare	10 300:-
Overheadkostnader totalt	39 903:-
Extern representation	1 000:-
Summa utgifter:	85 538:-
Netto 2001	- 638:-

Ingen ekonomisk kursutvärdering har gjorts för kursgenomförandet 2003 men med utgångspunkt av tabell 6 och endast 9 studenter torde inkomsterna av studentpeng ha uppgått till 63 675 och utgifterna i stort de samma som i tabell 6. Under förutsättning att inga kostnadshöjningar eller uppskrivningar av studentpeng genomförts så skulle kursen detta år gått 21 863 kronor back utan externa strategiska medel från fakultetsnämnd, vilket är mer än vad en institution klarar.

Utifrån tabell 6 kan en hypotetisk kursbudget beräknas (tabell 7). Om två lärare med motsvarande lektorskostnader i lön medföljer, den ene läraren har grundutgifter (boende och aktiviteter) i Nepal kostnadsfritt och medresande lärare betalar fullt pris (6880:-) för boende och aktiviteter (safari och trekking) så skulle totalkostnaden bli 137 053:-. Detta skulle innebära att med en NT-studentpeng om 7075:- skulle det kräva 20 studenter för att gå ihop ekonomiskt. Med strategiska medel från fakultetsnämnd om låt säga 50 000:- så skulle kursen bära sig med 12 studenter. Med studenter med lägre studentpeng än NT så måste antalet studenter öka i motsvarande grad.

Att det endast behövs 12 NT-studenter för att få kursen att gå ihop ekonomiskt (inkluderat strategiska medel) kan låta osannolikt men genom att kursen inte uppbär några lokalhyreskostnader, vilka normalt utgör en stor del av kursbudgeten, så betalar i dessa kurser i princip uteblivna lokalkostnader lärarnas resekostnader. Och eftersom överenskommelsen med trekkingföretaget i Nepal är att vid en gruppstorlek om ca 12 personer så är ”reseledarens” kostnader för trekking (helpension), safari (helpension) och hotellboende i Kathmandu fritt, vilket avsevärt reducerar lärarkostnaderna till i princip flygkostnaden till Nepal (ca 10 000:-).

Tabell 7: Hypotetisk kursbudget för att få kursen att bära sig ekonomiskt.

Intäkter 2001:	
Grundutbildningsersättning, volym 20 studerande	141 500:-
Utgifter 2001:	
Löner och arvoden till fast anställd personal 2 lärare	68 670:-
Resekostnader - 2 lärare	27 480:-
Overheadkostnader totalt	39 903:-
Extern representation	1 000:-
Summa utgifter:	137 053:-
Netto	+4 447:-

Slutsatsen blir därför att trots det spektakulära i kursen att ta studenter och lärare till Nepal och genomföra avancerade aktiviteter (safari och trekking) under en treveckors tid, så går detta att genomföra inom en rimlig kursbudget om ett rimligt antal studenter deltar i kursen.

Föreningar inom Projekt Nepal

Till varje kurs startas ca 2 - 2 1/2 år innan kursen genomförs en kursförening för att förbereda studenterna både ekonomiskt och organisatoriskt. Kursföreningarna var fristående och av studenterna organiserade föreningar med egna stadgar, styrelse m.m. Syftet med föreningarna var primärt att möjliggöra för studenterna att finansiera resedelen av kursen *PÄN027 Projekt Nepal*. Studenterna arbetade ihop sina kostnader själva genom att hitta sponsorer, försäljning, arbetsuppdrag etc. Exempel på arbeten som studenterna har utfört är: plocka bär, plantera skog, baka bröd och bullar för försäljning, sälja gödsel, ordnat basarer och loppmarknader, sälja nepalesiska souvenirer, sälja kol från kolmilor, odla grönsaker, söka stipendier, sponsorer och bidrag m.m. Varje kursförening fick namnet Projekt Nepal med året den kursen skulle genomföras. Namnet skulle därvid visa att även kursföreningarna var projekt som skulle avslutas efter kursens genomförande.

Kursföreningen "Projekt Nepal 1999 - Naturvetare utan gränser"

Figur 2: Studenter och trekkingpersonal efter avslutad vandring 1999.

Naturvetare utan gränser, var den första kursförening som startades inom Projekt Nepal 1997. Studenterna var de första som gick kursen 1999 och därmed de första som åkte till Nepal. Föreningen upplöstes 2001 och övergick till den övergripande *Föreningen Projekt Nepal* (se nedan).

Av intresse är studenternas entreprenörinsatser inom kursföreningen för att finansiera Nepalresan. I föreningens bokslut redovisas i tabell 8. Studenternas lyckades via studentföreningen uppnå 52% av resekostnaderna till Nepal och fick därför själva lägga till 5540:- per student för att klara resekostnaderna.

Tabell 8: Ekonomisk verksamhet inom Kursföreningen *Projekt Nepal* 1999.

INTÄKTER	
Donationer, bidrag	58 434:-
Ersättningar tjänster	23 944:-
Ränteintäkter	19:-
SUMMA Intäkter	82 397:-
KOSTNADER	
Administrativa	380:-
Resekostnader Nepal studentgrupp	158 304:-
Övriga kostnader	1 281:-
SUMMA Kostnader	159 965:-
Netto	- 77 568
Egna utlägg 14 studenter x 5540:-	77 568
TOTALT	0

Att Projekt Nepal's didaktiska mål mer än väl uppfylldes visade det enorma engagemang och stora aktivitet som studenterna visade efter kursens genomförande. Följande större insatser har studenterna från kursen 1999 genomfört:

1) Efter hemkomsten producerade studenterna ett professionellt bildspel med autentiskt ljud från resan med hjälp av studenter på Mediaprogrammet på Midskogsskolan. Även en ljud-CD producerades för försäljning. Detta bildspel kom flitigt till användning vid olika föredrag på universitetet, i skolor, för företag och föreningar.

2) Kort efter hemkomsten (10/5) höll föreningen en offentlig föreläsning på universitetet med följande program:

- Inledning & Presentation: Hansi Gelter
- Nepal och Himalayas Geologi: Anders Holmqvist
- Skolsystemet i Nepal: Studenter PÄN027
- Reseupplevelser: Studenter PÄN027
- Personliga reflektioner: Ingrid Oscarsson
- Bild/ljudspel: Fredrik Broman

3) Studenterna fick en väldigt god kontakt med lärare och elever på Bahl Udyan Primary School (nuvarande Asphodel Publich School), en av de fyra skolorna som besöktes i Kathmandu, vilket medförde att studenterna under våren utsåg skolan till föreningens faderskola och började planera hjälpinsatser.

4) Studenterna började direkt efter hemkomsten att jobba för att bjuda in lärare från fadder-skolan. Syftet var att etablera ett erfarenhetsutbyte mellan nepalesiska och svenska skolor. Via insamlingar, ansökningar m.m. fick studenterna på kort tid ihop 47 236:-. Två lärare, Biva Shresta och Soni Adhikari kunde besöka Sverige under 35 dagar hösten 1999.

Tabell 9 redovisar den ekonomiska insats studenterna gjorde för att finansiera två Nepalesiska lärares besök i Sverige. Insamling av den ansevärda summan av 47 000:- på kort tid (3-4 månader) visade på en god entreprenörskap och entusiasm hos studenterna. Även de gästande lärarnas uppehålle och program planerades av studenterna. De besökande lärarinnorna fick besöka olika Svenska skolor och lärarutbildningarna vid Luleå tekniska universitetet, se tabell 9. Biva och Soni följde bl. a. studenterna under kursen PÄN028 Nordkalotteekologi på fältexkursion till fjällen. De fick även träffa rektor Ingegerd Palmér vid Luleå tekniska universitet och göra flera skolbesök i Norrbotten och Uppsala (tabell 10). Besöket fick stor

mediauppmärksamhet (tabell 17) efter en presskonferens den 14 Sept. vid Inst. för Lärarutbildningarna. De båda nepalesiska lärarna fick med sig brev från elever från Svartlå- och Furuparkskolan till sinas elever på fadderskolan i Kathmandu

Tabell 9: Finansiering av lärarbesök från Nepal 1999.

INSAMLAT Lärarbesök 1999	
Donation från Firma Friluftsfoto Fredrik Broman	4 000:-
Insamling 100:- per person från Kursföreningarna 1999, 2000, 2001	4 200:-
Försäljning av hemslöjd	2 000:-
Försäljning av egenproducerad CD <i>Projekt Nepal</i> 1999	1 000:-
Informations kampanj åt universitet i vid Norrländska mästerskapen	3 000:-
Insamling	5 536:-
Rektor, Luleå tekniska universitet	10 000:-
Svenska Institutet	17 500:-
SUMMA INKOMSTER	47 236:-
UTGIFTER Lärarbesök 1999	
Flygbiljett Kathmandu – Stockholm 990829	15 920:-
Flygbiljetter anslutning Stockholm-Luleå 990830	2 820:-
Utlägg mat totalt 990830 – 991001	6 900:-
Inköp kläder, skor och stövlar m.m.	1 476:-
Övriga reseutlägg	1 593:-
Övriga utlägg, fickpengar	4 389:-
Utlägg skolbesök Uppsala	1 800:-
SUMMA UTLÄGG	34 898:-
Donation till Bal Udyan Public School 1500 USD	12 338:-
Totalt utlägg	47 236:-
Netto	0:-

5) Studenterna kontaktade SIDA och UNICEF för att genomföra en större konferens med bl.a. lärarna från Nepal och Lärarförbundet. Temat var "Flickor i tredje världen" och konferensen hölls den 14 Sept. 1999 vid Luleå tekniska universitet.

Tabell 10: Programmet för lärarbesöket från Nepal.

29/8 – 30/8	Biva och Soni anländer till Sverige och Luleå
31/8 – 3/9	Fältarbete i Abisko och Muddus med lärarstudenter på kursen PÄN028 Nordkalottekologi.
5/9	Besök på Teknikens Hus och Gammelstads marknad
6/9	Biva och Soni deltar vid studenternas föredrag på universitetet
7/9-9/9	Skolbesök Svartlå skola, Boden
11/9-12/9	Naturstudier Bälingeberget och Abborträsk, Sjulsmark
13/9	Studiebesök Vallens kretsloppsskola, Luleå
14/9	Deltagande i lärarfortbildningsdag "Flickor i tredje världen" med SIDA och UNICEF,
14/9	Presskonferens, Institutionen för Lärarutbildning, Luleå tekniska universitet
15/9-17/9	Besök på Furuparkskolan, Luleå
20/9	Besök på Tunaskolan
23/9	Besök på lärarutbildningarnas kolmila med Furuparkskolans elever, kursen PÄN400
24/9	Avslutningsmiddag med alla Projekt Nepalstudenterna på Vallen
28/9	Besök hos rektor, Luleå tekniska universitet
29/9	Flyg till Stockholm
30/9	Studiebesök på Naturhistoriska Riksmuseet och Cosmonova
1/10	Studiebesök på Bolandskolan och Valsätraskolan, Uppsala
2/10	Återresa till Kathmandu, Nepal

Programmet var:

- Jörgen Runholm, UNICEF. "Flickors rätt till utbildning med exempel från tredje världen."
- Biva Shresta och Sony Adhikari, "Pedagogik och undervisning i tredje världen med exempel från Nepal".
- Lärare och Studenter från *Projekt Nepal*, "Globalt lärande på Pedagogutbildningarna, LTU.
- Studenter från *Projekt Nepal* "Ljudbildspel från Nepal".

6) I samband med Nepallärarnas avresa från Sverige överlämnade föreningen en check med överskottet från insamlingen på 1500 USD till fadderskolan.

7) Den 29 Sept. genomförde studenterna ett föredrag på Kulturuniversitetets "Vetenskaps-sallad" på Ebeneser med rubriken "Nepal- blivande lärares Shangri-La".

8) Föreläsning med bildspel för lärarförbundets medlemmar i Älvsbyn och deltagandet i lärarförbundets kampanj för Sydafrika.

9) Efter genomgången lärarutbildning återvände en student, Helena Mörk, som volontärlärare under 1/2 år till Bad Udyan Public School.

Ytterligare aktiviteter och engagemang har sedan visats av dessa studenter i den övergripande förening *Föreningen Projekt Nepal* som startades av studenterna.

Kursföreningen "Projekt Nepal 2000"

Figur 3: Logotypen för kursföreningen *Projekt Nepal 2000*.

Projekt Nepal 2000 var den andra kursföreningen med start 1998. Denna kursförening kunde utnyttja många av de erfarenheter som *Projekt Nepal 1999* fått under sitt arbete och lyckades bättre med de ekonomiska förberedelserna inför resan (tabell 11). Även denna kursförening upplöses ett år efter kursens genomförande och övergick i den övergripande *Föreningen Projekt Nepal*.

Den andra kursföreningen lyckades uppnå 63% av resekostnaderna, och studenterna själva fick bidra med 5882:- för resan. Studenterna arbetade total 1800 timmar (snitt 106 timme per student) för finansiering av projektet. Till dessa timmar skall räknas arbetet nedlagt med teknikåttan och uppdrag åt universitetet. Arbetet bestod av; inventering av en matvaruaffär, bakning av fika till personalrummen på universitetet, arbeta med teknikhyss åt Teknikens hus,

servering åt bl. a. Partena, målning av ett hus och arbete med att genomföra "Teknikåttan" för universitetets räkning samt försäljning av reklam på T-shirts och i programbladet.

Tabell 11: Ekonomisk verksamhet inom Kursföreningen *Projekt Nepal* 2000.

Intäkter 2000	
Ersättningar tjänster	170 000:-
Ränteintäkter	131:-
SUMMA Intäkter	170 131:-
Kostnader	
Resekostnader Nepal studentgrupp	270 133:-
SUMMA Kostnader	270 133:-
Netto	- 100 002:-
Egna insamlingar	100 002:-
TOTALT	0

Denna andra kursförening bestod av studenter från två olika klasser (Glb och Glc). När föreningen startades var det 25 intresserade vilka minskade till 22 studenter som planerade att delta på kursen. När föreningen skärpte sina stadgar för att fördela arbetsbördan var det studenter som hoppade av samtidigt som nya tillkom. Till slut blev det 18 studenter varav 12 från klass Glb och 6 från klass Glc i föreningen. På resan blev det dock bara 17 studenter eftersom en student var tvungen att avstå på grund av sitt val av valbara kurser. För att underlätta informationsspridning m.m. mellan studenterna skapade de en egen *Projekt Nepal* hemsida. Studenterna i *Projekt Nepal 2000* har förutom engagemang inom *Föreningen Projekt Nepal* (se nedan) inte haft några egna aktiviteter efter hemkomsten från Nepal.

Kursföreningen "Projekt Nepal 2001 - Vision globalt lärande"

Vision - globalt lärande är den tredje projektföreningen inom *Projekt Nepal* och bildades vid årsskiftet 99/00 och hade då 22 studenter från grundskoläraryrket Gl 4-9 med inriktning Ma/Na vid Luleå tekniska universitet. Föreningen minskade till 12 medlemmar våren 2001 då kursen genomfördes. Huvudorsaken till avhoppet var att kursen sammanföll med andra valbara kurser (Matematik, Fysik, Kemi m.m.) som inte kunde samläsas. Endast kurser i Biologi kunde anpassas för samläsning.

Studenterna lyckats arbeta ihop 76% av resekostnaderna och fick betala 4080:- själva för resan. Studenterna har totalt lagt ner ca 3300 timmar (275 timmar per student) i arbete och jobbat med följande projekt:

- Servering (Partena, Luleå tekniska universitet)
- Garderob (Aula Aurorum, LTU)
- Lekdagar Teknikens Hus
- Teknik 8:an våren 2000 (praktiska arrangemang)
- Div. arbeten åt Info, Luleå tekniska universitet
- Sält eget tillverkat hantverk (julpynt, dekorerade lerkrukor, bivaxprodukter).
- Sält hembakat bröd i personalrummen vid Luleå tekniska universitet.

Tabell 12: Ekonomisk verksamhet inom Kursföreningen *Projekt Nepal* 2001.

Intäkter	
Ersättningar tjänster	138 400:-
Sponsring	16 000:-
Ränteintäkter	91:-
SUMMA Intäkter	154 499:-
Kostnader	
Administrativa	620:-
Donation till Projekt Nepal	2 200:-
Donation till Nepalskola	3 700:-
Resekostnader Studentgrupp	203 453:-
SUMMA Kostnader	209 973:-
Netto	-55 474:-
Egna insamlingar	55 474:-
TOTALT	0

Föreningen har haft en egen hemsida för kommunikation och för att sprida information till medlemmarna. Studenterna genomförde ett seminarium vid Luleå tekniska universitet under november 2001 där resan och deras studentuppgifter presenterades. Studenterna hade på resan till Nepal med sig material att skänka bort. Bl.a. skänktes barnkläder (ca 50 kg) och skolmaterial till en tibetansk flyktingby i Nedre Mustang samt skolmaterial och kläder till fadderskolan i Kathmandu.

Kursföreningen "Projekt Nepal 2003"

Figur 4: Studenter och trekkingpersonal vid sista trekkingen 2003

Projekt Nepal 2003 var den fjärde och sista projektföreningen inom Projekt Nepal och bildades år 2000 och bestod av studenter från den femte och sista årsklassen inom grundskoleläro-utbildningen G1 4-9 med inriktning Ma/Na vid Luleå tekniska universitet. Denna grupp bestod från början av 14 studenter varav 9 kunde genomföra kursen och resan. Återigen var orsaken till avhoppet att utrymmet för valbara kurser hade krympt så mycket inom

utbildningen att i princip endast lärarstudenter med biologi som inriktning hade möjlighet att lära kursen PÄN027 Projekt Nepal. Studenter med matematik-, fysik- eller kemiinriktningar kunde därmed gå kursen. Projektföreningen har ej till författarna redovisat föreningens arbete och ekonomi varför vi här ej kan redovisa för föreningens arbetsinsatser och resultatet därav.

Sammanfattningsvis kan konstateras att de tre första kursföreningarna med totalt 43 studenter har arbetat ihop totalt 407 027:- . Föreningarna har därmed lyckats arbeta ihop 62%, 63% och 76% respektive, av resekostnaderna. Studenterna har därtill fått lägga ca 4000-5000:- per student för att täcka resekostnaden. De har arbetat totalt mellan 1000-3000 arbetstimmar per förening, vilket motsvarar 200-350 timmar per student. Detta skall ställas i relation till kursens formella arbetstid på 200 timmar för 5 kurspoäng. Vidare kan konstateras att studenterna i sitt entreprenörskap har varit väldigt kreativa och arbetat med en rad olika typer av projekt för att få in pengar. Man kan därför dra slutsatsen att studenterna har lyckats väl att uppnå ett av målen inom *Projekt Nepal*, att lära sig entreprenörskap och planering.

Vi har i denna studie inte utvärderat vilket lärande entreprenörskapet har givit inom kursföreningarna. Den allmänna bilden som givits av studenterna är att det har varit arbetsamt att samtidigt med studierna driva dessa kursföreningar och att det har krävts stor organisationsförmåga för att fördela arbetet och inkomsterna. Detta har ej varit helt problemfritt vilket säkerligen varit en värdefull lärdom.

Övergripande föreningen "Föreningen Projekt Nepal"

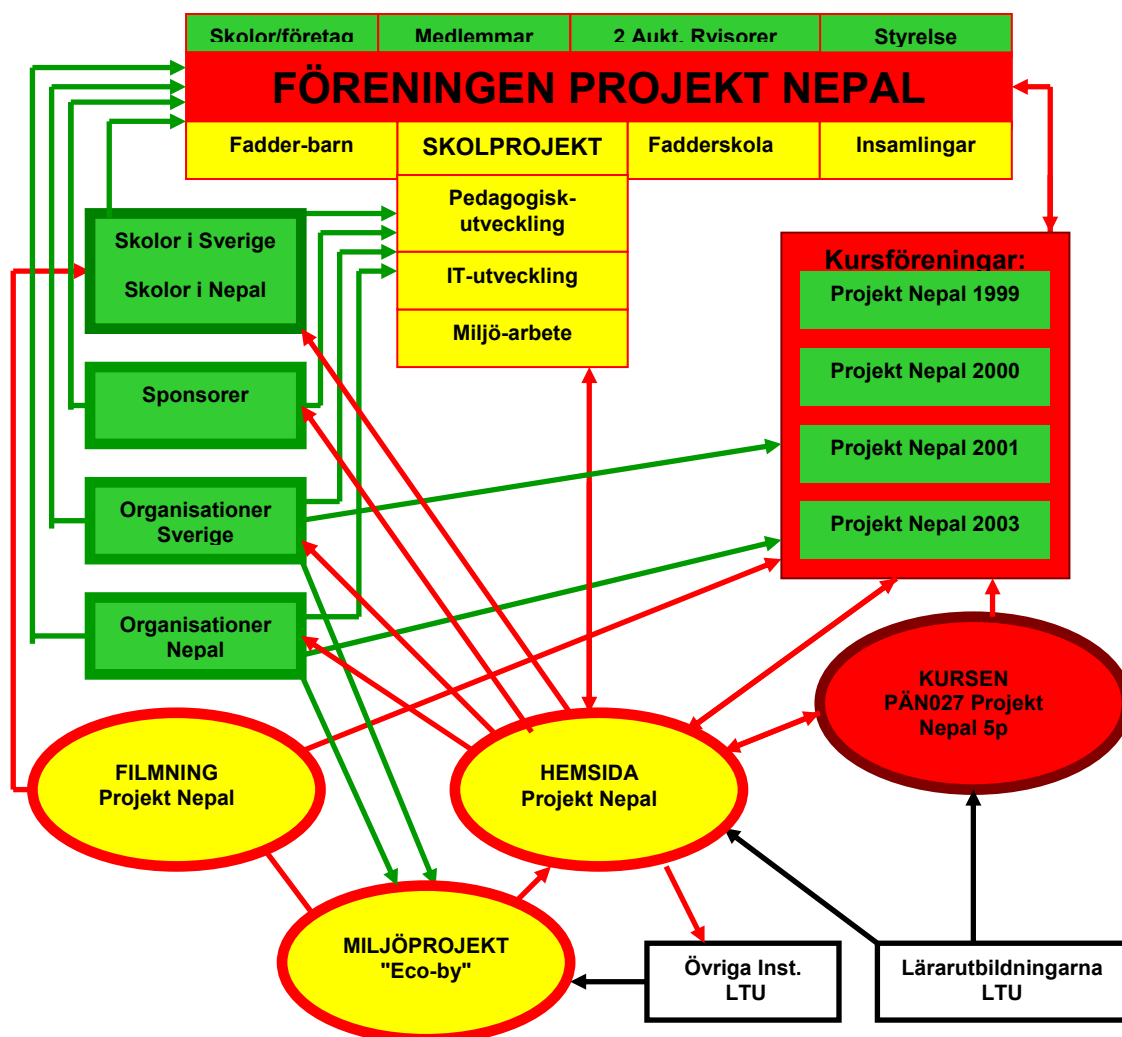
Studenterna har efter sin hemkomst visat ett starkt engagemang för Nepal, vilket indikerar en förändrad attityd och syn på tredje världen och människor från främmande kulturer. Detta har förutom de aktiviteter i form av föredrag, insamlingar och inbjudan av två Nepalesiska lärare till Sverige även visat sig i bildandet av den övergripande **Föreningen Projekt Nepal**. Det var den första kursföreningen, *Projekt Nepal 1999 - gränslöst lärande* som 31/1 2001 ombildades till en ideell förening för alla med intresse i Projekt Nepal. Tanken med den övergripande föreningen är att engagerade studenter från de olika kursföreningarna liksom andra intresserade skall kunna samverka i sitt engagemang för Nepal. För närvarande är det studenter från kursföreningen samt lärare från universitetet och externa som engagerat sig i *Föreningen Projekt Nepal*. Föreningen är tänkt som en drivande och sammanhållande länk i samarbetet mellan lärarutbildningen i Luleå, svenska grundskolor, enskilda personer, företag och organisationer samt fadderskolor i Nepal. Föreningen sprider information om skolor i Nepal och samlar in samt förmedlar ekonomiska medel till fadderprojekt i Nepal. Den är öppen för alla som vill stödja dess verksamhet. Medlem i *Föreningen Projekt Nepal* kan man bli på flera olika sätt, enklast genom att betala en medlemsavgift på 50:- per år. Man blir även medlem om man adopterat ett fadderbarn (se nedan) genom föreningen eller om man regelbundet transfererar pengar till föreningen (se insamling nedan). Föreningen hade augusti 2001 totalt 63 medlemmar varav 24 betalande medlemmar, 18 faddermedlemmar och 21 transfereringsmedlemmar. Information om *Projekt Nepal* sprids via det elektroniska utskicket *Projekt NepalNytt* till 142 personer och kontaktpersoner samt har en egen hemsida.

Föreningens logotyp (fig. 5) är framtagen av studenterna i *Projekt Nepal 1999* och har blivit hela projektets logotyp. Den röda färgen i texten, simrik, är Nepals heliga färg som symboliserar helig energi, shakti. Färgen är även en symbol för framsteg och rikedom.

Figur 5: Logotypen till *Projekt Nepal*.

Den gröna färgen i ringen symboliserar Nepals natur. Från slättlandet Terrai's tropiska djungler där ännu tigrar, noshörningar och vilda elefanter lever, till världens högsta bergskedja, Himalaya, där snöleopard och den gäckande Yeti lever. Den Gröna färgen symboliserar även miljöprojektet inom Projekt Nepal. Ovalen symboliserar den heliga cirkeln, naturens cirkel, där allting är beroende av varandra. Cirkeln symboliserar även vårt behov av landet och folket i Nepal för att kunna reflektera över vårt samhälle och det liv vi lever i västvärlden. Den symboliserar också Nepals beroende av oss i västvärlden för att kunna utvecklas till ett humant och ekologiskt samhälle utan att begå alla misstag västvärlden har gjort.

Figur 6: Skiss över *Projekt Nepal*.

Föreningen, liksom de föregående kursföreningarna, har haft en omfattande verksamhet vilket gjort att *Projekt Nepal* har vuxit från ett pedagogiskt universitetsprojekt till ett samhällsprojekt.

Projektets historia och utveckling framgår av bilaga 4 och dess övergripande struktur illustreras av figur 6.

Figur 6 visar att *Projekt Nepal* har vuxit till ett internationellt samhällsprojekt med både kulturellt och pedagogiskt utbyte såväl som bistånd och miljöutveckling i Nepal.

Föreningen *Projekt Nepal* har fokuserat sin verksamhet till följande syften:

- 1) Kontaktnätverk mellan intresserade personer, organisationer och företag.
- 2) Insamling av medel till fadderskolor i Nepal
- 3) Förmedling av fadderbarn i Nepal
- 4) Förmedling av skolprojekt mellan Sverige och Nepal
- 5) Förmedling av miljöprojekt i Nepal - under planering

Dessutom är ett TV-projekt samt en Hemsida som informationskanal kopplade till föreningen.

1) Nätverk och kontaktyta

Från att från början enbart ha engagerat studenter på lärarutbildningarna har nätverket inom *Projekt Nepal* växt mot en bred kontaktyta i samhället, både inom Sverige och Nepal. Som spindel i detta kontaktnät har Hans Gelter varit. Omfånget på nätverket framgår av tabell 13.

Kontakt med intresserade personer och organisationer i Sverige hålls via ett e-mailutskick *Projekt NepalNytt* som skickats ut flertal gånger per år gånger och skickas till ca 150 personer. Nationellt och internationellt används även hemsidan (se nedan) som informationskanal.

Tabell 13: Kontaktytan mot organisationer, företag, föreningar och privatpersoner.

Organisationer och Företag	Föreningar	Privatpersoner
Utbildningsdepartementet	Sverige-Nepal-föreningen	Studenter
Utbildningsakademien	Indiska föreningen	Anhöriga
Kathmandu univ. Journalisthögskolan	Rotary	Medresenärer
Luleå tekniska univ. Informationsavdelningen	Scouterna	Fadderbarn
Luleå tekniska univ. studentrekrytering	Annapurna Conservation Area Project	Svenska skolelever
Luleå tekniska univ. Filosofiska fakulteten	Women for Human Rights organisation	Svenska lärare
Luleå tekniska univ. Inst. för Lärarutbildning	Maity Nepal	Nepalesiska lärare
Luleå tekniska univ. Inst. för Hälsovetenskap	KEEP Kathmandu Env. Education Project	Nepalesiska elever
Luleå tekniska univ. Musikhögskolan, Piteå	Ghorepani Mother's Group	Universitetslärare
Nepalesiska skolor (5 st.)	Child Development Society, Kathmandu	
Svenska skolor (10-tal)		
UNICEF		
SIDA		
Womens Development & Management Nepal		
Management I Norr		
Mikael Johansson/TVfotograf		
Miljö & Kretslopp		
Shangri-la Holidays		
Friluftsfoto Fredrik Broman		
Teknikens Hus		

2) Insamling av medel till fadderskolor i Nepal

En av föreningens huvuduppgifter är att samla medel som stöd till de Nepalesiska fadderskolorna och skolutveckling i Nepal. Medel tillförs föreningen via donationer från privatpersoner, organisationer, föreningar och företag m.m., via riktade insamlingar (basarer, temaaftnar m.m.) av skolklasser, scouter, föreningar m.m. samt via föredrag och föreläsningar av föreningens medlemmar. Vidare gjorde 21 lärare vid dåvarande Inst. för Lärarutbildningarna ett mindre månatligt löneavdrag (10-50 :-) som varje månad generar 360:- och totalt 4320:- per år. Insamlade pengar sätts in på *Projekt Nepal's* insamlingskonto **Gironr: 5570-1676**

Totalt har *Projekt Nepal* t.o.m. 2001 samlat in 42 000 kr som har kunnat doneras till Fadderskolan, se tabell 14. Vidare har material såsom datorer, scanner, papper och pennor, läroböcker, mikroskop m.m. insamlats och donerats till fadderskolan (tabell 14).

Tabell 14: Insamlingar och donationer till *Projekt Nepal*.

Insamlingar		Donationer till Projekt Nepal	
LTU- personal (22pers)	4 309:-	Teknikens Hus:	2 Macintosh datorer
Scouterna Fors, Dalarna	11 805:-	TV4 Luleå:	2 Macintosh datorer
Montessoriklassen, Tunaskolan	1 600:-	Svartläskolan, Boden:	1 laptop PC
Svartlä skolan, Boden	4 165:-	Hansi Gelter:	Floror & trädgårdsböcker
Rotary	8 400:-	F21:	Kontorsmaterial, papper m.m.
Ersättning föreläsningar	3 000:-	LTU Lärarutbildningarna:	2 Mikroskop, 3 stereoluppar
Basarer, aktiviteter m.m.	9521:-	Tunaskolan	Macintosh Scanner
Summa insamlingar	42 000:-		
Insamlingar kurföreningar till lärarbesök 99:	47 236:-		
Totalt insamlat	89 236:-		

Totalt har föreningen och kursföreningarna samlat in (89 236:- + 407 027:-) **496 263:-** och fått hjälp av 16 sponsorer och donatorer, tabell 15.

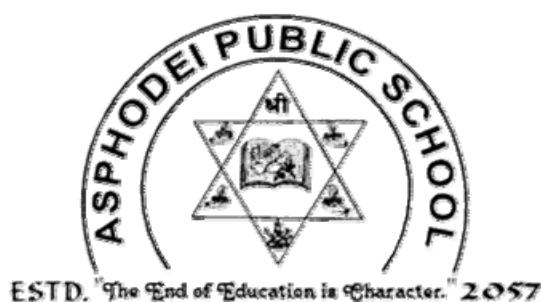
Tabell 15: Donatorer och Sponsorer till Projekt Nepal.

Luleå tekniska universitet	AssiDomän Kalix skogsförvaltning
UNICEF	SCA Norrbottens skogsförvaltning
Teknikens hus	Rotary
F21	Scouterna
Friluftsfoto Fredrik Broman	Svartläskolan
Filmfotograf Mikael Jonsson	Tunaskolan
SCA Packaging	TV4 Luleå
Piteå Tidningen	
Lilja & Co	

Kursföreningen *Projekt Nepal* 1999 adopterade efter hemkomsten från Nepal skolan *Bad Udyan Secondary Boarding School* i Kathmandu som sin fadderskola. Skolan undervisar med små medel fattiga och hemlösa barn. Skolan stöds av föreningen ekonomiskt och materiellt genom insamlingar både i skolor, bland personal på universitetet och via föredrag, sökta stipendier och bidrag m.m. Med ekonomisk hjälp från *Projekt Nepal* kunde skolan i juli 2000 byta till namnet ***Asphodel Public School***. Namnbytet behövdes för att skolan skulle kunna utöka sin verksamhet från förskola och skola upp till klass 9. Under *Projekt Nepal's* kursbesök i mars 2001 invigdes formellt det nya namnet och *Asphodel Public School* blev mer formellt fadderskola till *Föreningen Projekt Nepal*.

Syftet med fadderskolan är att stödja skolan både ekonomiskt och pedagogiskt. Ekonomiskt stöd ges i form av riktade projektpengar från insamlingar och donationer. Dessa projektpengar kan röra inköp av läromedel, Internetanslutning, upprustning av lokaler etc. Även ekonomiskt stöd i form av sponsring av skolelevers skolavgifter för barn från fattiga hem som inte kan betala

skolavgiften är ett viktigt bidrag till skolans ekonomi. De pedagogiska projekten avser att i första hand möjliggöra kulturellt och pedagogiskt utbyte mellan svenska skolor och fadderskolan (se skolprojekt nedan). Det långsiktiga målet är att göra fadderskolan till Nepals första miljöskola, med hjälp bl.a. av svenska miljöskolor.

Figur 7: Fadderskolans officiella logotyp.

Asphodel Public School är den första fadderskolan inom *Projekt Nepal*. Föreningen avser att stödja fler skolor i Nepal, både i Kathmandu och på landsbygden både ekonomiskt och pedagogiskt.

3) Förmedling av fadderbarn i Nepal

Fadderbarn förmedlas av flera stora internationella organisationer (Röda korset, Rädda barnen, Barnhjälpen m.fl.) och till Nepal via Sverige-Nepalföreningen, Maiti Nepal, CoMiDa m.fl. Trots detta ansåg studenterna det angeläget att genom *Projekt Nepal* själva förmedla fadderhjälp, i första hand till elever på fadderskolorna. Efter att ha skrivit ett fadderkontrakt på minst ett år och gjort inbetalningar erhåller faddervärdar ett brev med foto från fadderbarnet. Även elektronisk e-mailkontakt erbjuds till fadderbarnen. Privatpersoner, föreningar, företag, skolklass, lärarlag eller skola kan adoptera ett eller flera fadderbarn för 100:- (enbart skolgång) eller 500:- (skola och boende för föräldralösa barn) per månad som inbetalas på **bankgiro-nummer: 5570-1569**, För närvarande (2005) sponsras via *Projekt Nepal* skolgången av 74 fadderbarn.

Figur 8: Fem flickor hämtade från gatan och satta i skolbänk med hjälp av *Projekt Nepal*.

4) Förmedling av skolprojekt mellan Sverige och Nepal

Till *Projekt Nepal* har knutits ett flertal Svenska och Nepalesiska skolor, se tabell 16. För information om och beskrivning av skolorna se bilaga 7. Denna samverkan mellan svenska skolor och skolor i Nepal ligger helt i linje med läroplanens (Lpo94) huvudmål; *demokrati, jämlikhet, internationalisering* och *miljö*. Arbetet med miljö, skoldemokrati och jämlikhet är viktiga faktorer för en positiv samhällsutveckling i Nepal. Till detta kan studenter, elever, lärare och andra från Sverige bidra med bl.a. kunskaper och erfarenheter.

Tabell 16: Svenska och Nepalesiska skolor knutna till *Projekt Nepal*.

<u>Svenska skolor</u>	<u>Nepalesiska skolor</u>
Aktiva skolor:	Fadderskolor:
Svartläskolan, Boden	Asphodel Public School
Långskataskolan, Piteå	Child Development Society Schools
Ängsskolan Överkalix	Besökta privata skolor:
Tunaskolan, Luleå	Sri Sathya Sai Vidya Mandir
Bergvattensskolan, Dorotea	Rose Bud School
Intresserade skolor:	Wilson Academy
Furuparksskolan, Luleå	Annanda Buhmi Boarding School
Funäsdalens skola, Funäsdalen	Besökta privata Vägörehetsskolor:
Antnässkolan, Luleå	The Theresa Academy (Maiety Nepal)
Vägsesleskolan, Lycksele	Besökta statliga skolor:
Övriga skolor:	Bijaya Memorial Secondary School
Midskogsskolan, Luleå	
Porsnässkolan, Piteå	
Valsätraskolan, Uppsala	

Projekt Nepal planerar och har initierat flera olika skolprojekt som svenska och nepalesiska skolor kan vara involverade i. Dessa är:

- 1) **Temainsamlingar till fadderskolor:** Vid temadagar, temakvällar m.m. kan svenska skolor samla in pengar till fadderskolan, fadderbarn m.m. Det kan vara:
 - utanför skolan verksamhet i samband med marknader, evenemang m.m..
 - skol/klassarrangemang med framföranden, musik, kaffe & bullar, m.m.
 - bössinsamlingar på byn/stan.
 - försäljning, basarer etc.
 - Vid temaprojekt inom samhällskunskap, religionskunskap, geografi, naturkunskap, språk m.m. samla in pengar i klassen eller utanför.
- 2) **IT-samarbete:** Skolor och klasser kan utveckla gemensamma IT-projekt, t ex att bygga gemensamma hemsidor, utbyta uppsatser, bilder, Web-cam filmer m.m. via Internet. Svenska ITIS-skolor kan hjälpa till att utveckla IT-kunskap och **IT-pedagogik** i Nepal, eller använda IT-samarbete med klass eller skola i Nepal för egna ITIS-projekt. Bra verktyg för samarbete med skolor i Nepal via Internet är Skolverkets hemsidohotell "Multimediabyrån" (www.multimedia.skolverket.se). Här kan elever och lärare utan kostnad bygga och möblera ett "rum" med texter, bilder, ljud och video utan att behöva skriva några krångliga html-koder m.m. Skolor kan även samarbeta med fadderskolan via videokonferenssystemet såsom Cu-seeme, NMS Messenger, ICQ m.fl. kommunikationsprogram.
- 3) **Undervisningssamarbete:** Via t ex Internet kan klasser i Sverige och Nepal bedriva gemensam undervisning (se IT-samarbete, punkt 2). T ex kan klasser samtidigt och tillsammans

studera samma temaarbeten, såsom miljö, religion, matematik, språk etc. Klasser kan även samarbeta i gemensamma projekt eller redovisa projekt för varandra med hjälp av IT-teknologi.

4) **Lärarsamarbete:** Svenska och nepalesiska lärare kan via IT-teknologi utbyta erfarenheter och pedagogiska metoder. Fadderskola kan t ex maila till flera olika svenska skolor "dagens goda ord" som delges skoleleverna på morgonsamlingen vid fadderskolan. Svenska skolor kan visa på olika pedagogiska metoder såsom "Storyline", "Monteressori-pedagogik", Waldorfpedagogik" etc.

5) **Miljösamarbete:** Miljöskolor och Grön Flaggsolor eller miljöintresserade klasser kan delta i olika miljöprojekt mot skolor i Nepal. Det kan röra sig om allt från att hjälpa till med att anlägga en skolträdgård, bygga en mulloa eller kompost, starta sopsortering till miljöundervisning eller utomhuspedagogik. Med hjälp av Internet och utbytesbesök kan svenska lärare och elever studera miljöproblem i Nepal och nepalesiska lärare och elever lära om svenskt miljöarbete. Gemensamma miljöprojekt kan genomföras i vardera landet, såsom t ex. att städa ett naturområde eller stadsdel och jämföra typer av sopor, sopmängder m.m. Gemensamma naturstudier, t ex av luftföroreningar med hjälp av lavförekomst på träd, jämföra årstidernas klimatväxling i Sverige och Nepal (temp, nederbörd, fenologi etc.) eller gemensamma miljöstudier, t ex mäta trafikmängd, sophantering m.m. kan genomföras med hjälp av IT-tekniken.

6) **Demokratiundervisning:** Skola eller klass i Sverige kan jobba med demokratiutveckling tillsammans med skolor i Nepal. Genom samarbete via Internet och utbytesresor kan skolor och/eller klasser jobba konkret med demokratifrågor i olika kulturer. Nepal är i starkt behov av att utveckla demokratin. Pengar för detta kan sökas både hos skolverket och Justitiedepartementet liksom SIDA.

7) **Kulturutbyte:** Skola eller klass i Sverige kan söka pengar för kulturutbyte med skola eller klass i Nepal. Pengar kan sökas för både utbyte av lärare och elever till och från Nepal. Kulturutbyte kan ske med hjälp av Internet. Flera lärarbesök har genomfört från Svenska skolor såsom från Svartlåsolan, Boden och Överkalix, m.fl. till fadderskolan Asphodel Public School i Kathmandu vilket har berikat de svenska skolans pedagogiska arbete.

8) **Barnprojekt:** Skola eller klass i Sverige kan studera barns situation i tredje världen och använda Nepal som exempel. Man kan t ex studera "trafikking" - unga flickor som säljs eller bortrövas till prostitution i Indien och som sedan hamnar som gatubarn med AIDS i Indien eller Nepal. Studier av barnarbete - t ex barn som skickas ut att tigga på gatan i stället för att gå i skola, eller utnyttjas som barnarbetare i fabriker (oftast mattfabriker) ä ett annat alternativ. Med hjälp av IT-teknik kan elever i Sverige komma i kontakt med elever och barn i Nepal som har direkt erfarenhet av detta eller som aktivt jobbar mot trafikking, t ex vid The Theresa Academy (Maiety Nepal).

9) **Volontärutbyte:** Lärare och studenter kan söka volontärtjänst till skola i Nepal. Lärare och studenter kan antingen bekosta resa själv och bo på skola mot husrum och mat samt lite fickpengar, eller så kan man söka olika volontäruppdrag via volontärorganisationer.

10) **Förmedling av miljöprojekt i Nepal**

Projektet planerar att adoptera en fadderby i bergen där miljöutveckling via olika miljöprojekt kommer att stimuleras tillsammans med lokala miljöorganisationer (ACAP, KEEP etc.). Målet är att fadderbyn ska blir Nepals första *eko-by* som föredöme för en ekologisk byutveckling i landet. Till detta byprojekt kan knytas olika studentkategorier och institutioner vid Luleå

tekniska universitet genom examensarbeten, praktik, forskningsprojekt m.m. Projekten kan ha inriktning mot utveckling av lokala teknologier för en hållbar energi-, miljö- och avfallshantering. Vidare kan studenter inom hälsa, ekonomi, samhällsplanering m.m. bidra för att utveckla turism, organisation, ekonomi m.m. inom "ekobyn". Flera miljöföretag har anmält sitt intresse för detta.

Projekt Nepal' s Hemsida

Som samlingsplats och informationskanal för alla aktörer inom *Projekt Nepal* har en hemsida byggts. På hemsidan beskrivs kursen PÄN027 *Projekt Nepal*, Kursföreningarna, Föreningen *Projekt Nepal* och all den verksamhet som pågår inom projektet. Vidare redovisas studentresorna i bild och text, skolsamarbetet och fadderverksamheten. Totalt ingår ca 350 sidor i *Projekt Nepal's* webbplats. Adressen är: **www.projekt-nepal.nu**

Figur 9: Projekt Nepals hemsida.

Massmedia och TV-projekt

Projekt Nepal's omfattning och mål har dragit till sig massmedial uppmärksamhet. Åtskilliga av *Projekt Nepal's* aktiviteter har bevakats av lokal och riksmassa, se tabell 17.

Tabell 17: Massmedial bevakning av Projekt Nepal.

Pressklipp från mediabevakningen av Projekt Nepal:

2001: Utbildningskatalog Luleå 2000-2001, sid 5,
2001: Här är utbildningen den bästa gåvan. HögTrycket 7/01
2001 TV-inslag på TV4Norrbotten om resan. 12/4
2001: Kristian har kommit hem. Lilla Kuriren nr. 12. 28/3
2000: Kurs om Nepal blir TV-film. HögTrycket 19/00
2000: "Luleåstudenter adopterade skola i Nepal" s 25. NSD20/3
2000: Lärare med egen profil - från Luleå till Nepal. s.18-21 Luleå magasin 2000
1999: "Varför ska ni spara, ni som är så rika- Nepalesiska lärare funderar över nedskärningarna i Bodenskolorna". Lilla Kuriren framsidan, Nr. 40. 15/9
1999: "Undervisning med kärleksbudskap". s. 19 Norrbottenskuriren 15/9
1999: "Pedagogik från Nepal med kärlek och respekt". s. 23 NSD 15/9
1999: "Omvälvande resa". Norrbottenskuriren 8/4
1999: "Lärare lär sig lära i Nepal". s. 3, Kunskapsbilagan, Dagens Nyheter 28/3
1999: "I Nepal finns leenderna och fliten". s. 3 högTrycket 6/99
1999: "Namaste" s. 6-7 Munkvinkeln årgång 33 nr. 3/99.
1998: "Nepal nästa för blivande grundskolelärare". s. 29 NSD 17/1
1998: "Bättre lärare efter fotvandring i Nepal". s. 2 högTrycket 7/98

Projektet har även dragit till sig frilansande TV-fotografen Michael Johansson som planerade att göra en TV-dokumentär över *Projekt Nepal*. Johansson har på egen hand och tillsammans med kursstudenter 2001 besökt Nepal för att få bildmaterial till en TV-produktion. TV-programmet avser att spegla projektet vad gäller både studenternas engagemang samt skolsamverkan mellan skolklasser i Sverige och Nepal. Filmningarna har även resulterat i flera inslag i TV4 Norrbotten. Projektet har även genererat ett helt mittuppslag i DN (28/3 1999).

UTVÄRDERING AV PROJEKT NEPAL

Utvärderingen av Projekt Nepal bygger på följande delmoment:

- ★ Utvärdering av kursen PÄN027 Projekt Nepal vt 1999
- ★ Skattningsformulär för deltagare av i Projekt Nepal 1999
- ★ Sammanställning av redovisningsuppgift Projekt Nepal 2000.
- ★ Intervjuundersökning med studenter i Projekt Nepal 1999, 2000 och 2001
- ★ Intervjuundersökning med lärare och övriga vt 2001
- ★ Personliga reflektioner
- ★ Sammanfattande kommentarer

Syftet med utvärderingen är att redovisa en nyanserad bild av deltagande studenter och övriga aktörers intryck av *Kurs PÄN027* och *Projekt Nepal*. Utvärderingen har genomförts av Arne Forsman.

Utvärdering av Kursen PÄN 027 Projekt Nepal Vt 1999

Föreliggande utvärdering bygger på deltagande studenters besvarande av enkät *Utvärdering av Kursen PÄN 027 Projekt Nepal Vt 1999* (Bilaga 1). Syftet med enkäten var att få studenternas uppfattning av innehåll och genomförande av rubricerad kurs samt förslag på förändringar. Efter återkomsten från Nepal i projektets första kurs hade studenterna att enskilt fylla i ovan nämnda enkät. Resultatet bygger på svaren från 15 av totalt 17 deltagare. Redovisningen bygger dels på frekvensen av angivna sifferskattningar, dels på lämnade personliga kommentarer.

Kursens syfte och mål har varit mycket tydliga och har överensstämt med de flestas förväntningar. Implementeringen av kursens mål enligt kursplan (*Kurs PÄN 027*, Studiehandboken 1998/1999) har uppnåtts i alla avseenden på ett mycket betryggande sätt, förutom möjligheterna att tillägna sig kunskaper och insikter i Centralasiens historiska, politiska och religiösa utveckling. Denna brist förklaras framför allt av att studenterna inte själva tagit upp dessa frågor. Det personliga engagemanget i övrigt för att uppnå kursens mål har varit stort och samtliga ansåg att kursen gav stort utrymme för deras egna aktiva medverkan.

Innehållet i kursen med planering och förberedelser inför resan har i stort varit mycket givande och personligt utvecklande även om entreprenörskapet med bl. a. finansiering av resan varit såväl arbetsbelastande som tidsmässigt krävande. Examination av projektarbeten krävde mer tid för litteraturstudier och annat förberedelsearbete än beräknat. Skolbesöken i Kathmandu med mer studiemotiverade elever än vad studenterna kunnat föreställa sig gav flera insikt i att materiell standard samt lärarkompetens kan ha sekundär betydelse för elevernas intresse av undervisning och lärande. Lämnade synpunkter på förkortad Kathmanduvecka förklaras med stadens stora och stundtals oerhört besvärande luftföroreningar. Flera studenter trodde att denna vecka kunnat ge ändå mer kunskap och förståelse om studenterna inkvarterats i nepalesiska familjer istället för att bo på hotell.

Trekkingen var mycket välplanerad och gav förutom alla synintrycken goda möjligheter att studera miljö, kultur och att få kontakter med trekkingpersonalen och lokalbefolkningen. Några har kommenterat att just trekkingen utvecklade gruppen och gav insikter i grupp-utveckling. Någon menade dock att vissa trekkingsträckor kunnat förkortas, till förmån för mer tid till fältstudier. Studenterna anser att stödet och engagemanget från lärarnas sida varit mycket adekvat. Positivt att lärarna under vistelsen i Nepal, särskilt under trekkingen, var mer som "en i gruppen". Den pedagogiska metoden till eget aktivt lärande passade studenterna bra och gruppen var till stor hjälp för att förstå och dra egna slutsatser av upplevelserna de fick tillgodo. Vissa dagar var dock studenterna så trötta att de omstörtande och omfattande sinnesintrycken under vandringen tog över deras ambitioner att komplettera med teoretiska studier.

En student uttalade att denna kurs fem poäng "*... varit de mest givande, lärorika och värdefulla fem poäng under hela min utbildning.*" I princip samtliga studenter har beskrivit att intrycken från *Projekt Nepal* inneburit starka intentioner att arbeta vidare för att ytterligare utveckla projektet. Exempel på detta är att sprida information om projektet inom (dåvarande) Institutionen för pedagogik och ämnesdidaktik, LTU. De skulle hålla aktiva kontakter med Bal Udyan-skolan (nuvarande Asphodel Public School) och arbeta för att få den skolans lärare att komma till Sverige. Flera har skrivit att de avser att återvända till Nepal som besökare, andra för att själva arbeta som lärare där (En av studenterna återvände också och arbetade som volontär vid skolan under vårterminen -00).

Skattningsformulär för deltagare av i Projekt Nepal 1999

Efter återkomsten från första PÄN027-kursen fick deltagande studenter i uppdrag att fylla i ett skattningsformulär (Bilaga 2). Syftet var att ta fram ett utvärderingsunderlag i form av deltagarnas skattningar av egen och gruppens förhållningssätt och funktion samt redovisning av motiv till och erfarenheter från vistelsen i Nepal. Redovisningen bygger på 13 av totalt 17 studenters svar, varav en student p. g. a. "*...inte var del i gruppen under förarbetet*" ej besvarat personligt ställda frågor fram till fråga 15. Övrigt bortfall är totalt fem enskilda svar, fördelat på fyra studenter och olika frågeställningar.

Beträffande lyssnandet, inflytandet, engagemanget och agerandet samt sättet att visa känslor och tankar och att ta emot negativ kritik från andra har flertalet skattat den egna förmågan, engagemanget och ansvarstagandet samt agerandet vid konflikter eller ifrågasättande till siffran 6 eller 7 på den sjugradiga skattningsskalan där sju står för den positiva extremen. En students skattningar avviker genomgående från övrigas och denne/denna svarar ensam för flertalet av de totalt 11 (av 20 möjliga) "tvåor" som markerats. I materialet finns endast en skattning på siffran 1 och denna återfinns vid fråga 13; *Har det utvecklats isolerade subgrupper under vistelsen?* En av de fåtaliga spontana kommentarerna vid skattningsfrågorna förklarar denna "etta"; "*När vi gått har detta blivit automatiskt eftersom vi hade olika förutsättningar. Sedan under kvällarna har vi försökt umgås allihop, mer eller mindre.*" Studenterna har i överlag ansett att uppgifterna under vistelsen i mycket stor omfattning varit konstruktiva, meningsfulla och satta i ett lärande sammanhang.

De tre huvudskaliga motiven till val av deltagande i *Projekt Nepal* var möjligheterna att besöka ett land i tredje världen, att möta människor med en annan kultur och levnadssätt samt att trekkingen, med kollektivet och de fysiska strapatserna, var en personlig utmaning. Vistelsen har på ett mycket tydligt sätt påverkat deltagarna personligt. De har angett att de blivit mer ödmjuka, mer öppna för andra kulturer och fått ändrade perspektiv på deras syn på tredje världen. Några har skrivit att de vuxit i inre styrka och självförtroende och fått en större respekt för fattiga människors livsstil. Resan har för flera inneburit att de nu mer kritiskt ser på det svenska "prylsamhället".

För den kommande lärarrollen har studenterna angett att *Projekt Nepal* och vistelsen i landet gjort att de kommer att "...se möjligheter istället för som tidigare hinder och svårigheter." De har insett att lärande och undervisning inte behöver kräva stora materiella resurser. Vistelsen i Nepal tror många kommer att ge mycket stoff till bl. a. lektioner om etik, moral och hur främlingskap kan motverkas. Flera har skrivit att de aktivt, som lärare i sina klasser kommer att utveckla kontakten med nepalesiskt skolväsende.

Studenterna har maximalt utnyttjat kommentärmöjligheterna under de fyra avslutande frågorna i enkäten, för några har baksidan av frågeformuläret i anspråktagits för kommentarer. Av deras svar kan utläsas att denna kurs och detta projekt med den avslutande vistelsen i Nepal varit oerhört betydelsefull för deras lärande och personliga utveckling även om, som flera noterat, de ännu ej hunnit smälta alla starka intryck resan givit dem. Flertalet svar "andas" en entusiasm inför att i föreningens och egen privat regi utveckla projektet. En student har skrivit "*Alla vi som deltagit i projektet har påverkats och förändrats på något sätt. För en del har kompassen förändrats i 180 grader.*" En annan "*...en sak som är speciellt dominerande genom hela arbetet är grupputveckling, detta är verkligen grupputveckling på högsta nivå.*" En tredje students svar får sammanfatta gruppens avslutande kommentarer med "*Jag kan inte komma på någonting som inte skulle ha varit av värde under resan,*" med brasklappen "*... men vissa saker vill jag behålla för mig själv.*"

Sammanställning av redovisningsuppgift Projekt Nepal 2000

Inför den andra *Projekt Nepal*-resa (*Projekt Nepal 2000*) ålades studenterna en uppgift i ämnet pedagogik. De hade att med intryck från den s.k. Kathmanduveckan, som deltagande observatörer, gruppvis, muntligt och skriftligt redovisa *reflektioner över skillnader och likheter mellan nepalesiskt skolväsende och svensk skola. Kopplingar skall göras till "lärandebegreppet" såsom ni definierat detta.*

I kungariket Nepal med dess dryga 22 miljoner invånare finns dels statliga, dels privata skolor, med en gemensam, nyligen antagen läroplan. Kastsystemet, officiellt avskaffat, verkar fortfarande i praktiken och barn från de högre kasten går ofta i privata internatskolor med högre utbildningskvalitet, t. ex i Indien. Men, som en student uttryckte detta, i Sverige har vi också skolor som rekryterar elever från bättre bemedlade familjer. Myndigheterna uppmuntrar inte etablering av privata skolor. En skillnad mellan statlig och privat skola är att undervisningen sker på engelska i de privata skolorna. Elever i statlig skola har kostnadsfria läromedel upp till år 6. Många elever, p. g. a. föräldrarnas ekonomi, tvingas därefter avbryta sin skolgång. Läroplanen bygger mycket på att upprätthålla demokratiska värderingar, mänskliga rättigheter och att visa respekt för såväl överhögheten, ytterst kungafamiljen, som rätten till och respekten för religiöst olikfärdande. Paralleller kan göras till 1919 års läroplan i Sverige. Nepal är ett land med ett flertal religioner varav olika former av buddism och hinduism dominerar. Stor tolerans finns i Nepal till religiöst olikfärdande. Landet har f. övr. fler kloster, tempel, pagoder och andra religiösa byggnader, ofta även i bättre skick, än antalet bostadshus. Studenterna uttryckte en oro inför integrationen av allt fler elever med olika religiösa trosinriktningar som vi börjat få i Sverige. Lärares status är mycket låg, så och lönen och det fanns lärare vid de skolor gruppen besökte vilka undervisade i brist på annan sysselsättning. Någon student reflekterade över att dennes språkkunskaper var bättre än den lärare som undervisade i engelska. I Nepal, som är ett land utan egentliga naturtillgångar och ett av världens sju fattigaste länder anses dock utbildning vara möjligheten till utveckling. Mycket diskussion uppstod omkring hur den svenska skolan skulle kunna göras lika attraktiv för våra elever.

Fyra studenter var i Bal Udyanskolan, nuvarande Asphodel Public School (APS) vilken är en privatskola. Skolan motsvarar vår F-16 skola och dess F- och 1-6-del som studenterna besökte

är adopterad och finansiellt stöttad av *Föreningen Projekt Nepal*. Elva skolor från företrädesvis Norrbotten har kontakt med och på olika sätt sponsrar skolans verksamhet. Personal från Svartlångskolan i Bodens kommun har bl. a. besökt skolan. Skolans existens, i nuläget och framgent, står eller faller med möjligheterna till externt finansieringsstöd. Känslan av detta stora ansvar som låg på föreningen var inte odelat positiv. Flera studenter menade att projektet inte fick bli en "dagslända" utan det fortsatta engagemanget förpliktade. Skolledningen består av ett gift par med mannen som skolans rektor. Flera av övriga lärare hade i sina anställningar avtal om kostnadsfri skolgång för sina barn. Skolan mottog även några barn för vilka föräldrarna inte hade råd att betala skolavgift. Ett par barn bodde också, kostnadsfritt eller mot en ringa penning, i skolans internat. Efter skoldagen hjälpte de till i förekommande göromål som matlagning och städning av skolans lokaler. Religionen, en form av hinduism, med kärleksbudskapet till din nästa och ideologin att vara en god människa genomsyrade undervisningen. Av bl. a. utrymmesskäl bedrevs undervisning av barnen även på kvällstid där den otillförlitliga tillgången till elektricitet kunde inverka menligt. En av studenterna från *Projekt Nepal 1999* återvände till skolan som volontärlärare efter kurs *PÄN 027* och vid besöket detta år fanns ytterligare en japansk och en amerikansk volontär vid skolan.

En annan grupp besökte (Moder) Teresa Academy i den del av "akademin" där föräldralösa barn och s. k. gatubarn utgjorde majoriteten av eleverna. Barnen hade möjligheter att stanna inom akademien till senare tonår. Dagen innan studenternas besök hade genom polisens försorg ett hittebarn förts till akademien. Ett par tonåriga flickor hade redan tilldelats ansvar för hennes vård och omsorg. Våldigt starka känslomässiga reaktioner uppstod när studenterna konfronterades med dessa barns hårda levnadsbetingelser. De reflektioner som gjordes var dock att detta måste upplevas på ort och ställe och att upplevelsen inte var möjlig på annat sätt. Inom institutionen fanns överallt affischer med budskapet om mänskliga rättigheter, med betoning på rätten att inte utnyttjas sexuellt. Även om det i Sverige, jämfört med Nepal, sker få sexuella övergrepp mot barn ansåg studenterna att denna "drive" mycket väl kunde uppmuntras mer aktivt i vårt land. Världsbanken m.fl. organisationer, i Sverige bl. a. *Maiti Sweden*, stöttar ekonomiskt Teresa-akademierna vilka främst finnes i Indien och länderna runtomkring. Relativt sett hade institutionen i Kathmandu mycket material för undervisning. Barnen fick undervisning, sovplats, kläder och mat samt en gemenskap i kollektivet bestående av ungefär 100 barn i åldrarna 0 till 15-16 år. Några stannar kvar som personal, andra genom "yrkesutbildningen" i sömnad, barnskötsel, matlagning och städning, får sedan söka sig ut på öppna arbetsmarknaden. Flera barn hade "adopterats" av familjer, bland andra från Sverige, vilka skickade pengar till barnens nödtorft, uppehöll en social kontakt och några kontakt- eller fadderfamiljer hade också besökt dem. Oftast var det ett första besök vid internatet som sedan resulterat i fortsatt kontakt. Uppenbart behövs inga stora insatser för att möjliggöra ett bättre liv för dessa barn utan familjer. Konsekvenserna till att de inte får hjälp, särskilt för flickorna, kunde vara skrämmande.

I en byggnad intill, vilken studiegruppen inte besökte, fanns internatet för äldre elever. Där var uteslutande flickor vilka omhändertagits p. g. a. att vara i "riskzonen för negativ social utveckling" samt sådana som bokstavligen räddats från bordeller i exempelvis Indien. Gemensamt för den senare kategorin var att dessa av agenter lurats från sina byar med löfte om arbete i Indien. Väl där tvingades de in i prostitution. Några familjer hade också själva "sält" sina döttrar vilka efter återbördandet inte längre var välkomna hem. Flera elever var HIV-positiva och några hade utvecklat Aids. Det var känslomässigt svårt att inse det faktum att föräldrar av ekonomiska skäl säljer sina barn. En gemensam slutsats som drogs var att bristen på kunskap och utbildning och förekomsten av fattigdom möjliggjorde våldförande och otillbörligt utnyttjande av de nepalesiska barnen.

En tredje grupp av studenter besökte Vijaya Memorial High School, en statlig skola med ca 1200 elever. Dessa var indelade i 24 klasser, fördelade inom åren 1 till 10, med ett genomsnitt av över 40 elever per klass, något färre i de högre årskurserna. Utan skolan disponerade var betydligt mindre än en svensk, en-parallellig 1-9-skola. Skoldagen varade mellan ungefär 10 till fem och det fanns barn som under skoldagen var utan mat eftersom föräldrarna inte hade råd att sända matsäck med dem. Studenterna var mycket imponerade över de försäkringar eleverna och deras familjer var beredda att ta inför möjligheten till skolgång.

Den fjärde gruppen av studenter besökte Sri Sathya School, en relativt nystartad privat 1-9-skola där undervisningen, utom i sanskrit, bedrevs på engelska. Eleverna engagerades också i matlagning, städning m.m. och besökte regelbundet gamla och fattiga och hjälpte dem med sysslor och mat. Skolan drevs som avgiftsbelagd internatskola och sämre bemedlade föräldrars barn kunde få ekonomiskt bidrag från den internationellt utbredda Sai Baba-rörelsen. Även här var skolledningen mycket angelägen att knyta kontakter med svenskt skolväsende och studenterna fick verkligen känslan av att vara betydelsefulla personer i de nepalesiska lärarnas ögon.

Standardmässigt beträffande lokaler och utrustning är skillnaden enorm jämfört med svenskt utbildningsväsende. De flesta svenska skolelever har förmodligen fler böcker i sina bokhyllor än antalet böcker i de nepalesiska skolornas bibliotek. Skolbyggnaderna hade krittavlor, overhead-apparatur och stencileringsmöjligheter men datorer saknades. Skolsalarna var trånga med sekelskiftesgamla skolbänkar och de små fönstergluggarna saknade ofta fönsterrutor. Ingen centralvärme fanns varför temperaturen i dessa mörka salar kunde vara tämligen låg. I klassrummen tillämpades mestadels könssegregering med pojkar och flickor uppdelade var för sig. Utomhusmiljön var ofta undermålig, enligt svenska mått och toaletter utomhus var vanligt förekommande. Viss lekutrustning och idrottsredskap, t.ex. basketkorgar fanns inom skolornas områden vilka var omgärdade med murar och inga elever fick lämna skolan under skoldagen.

Undervisningen i de besökta nepalesiska skolorna var typiskt katedral med en lärare som ställde frågor som eleverna efter handuppräknings, stående i sina bänkar, hade att besvara. Inläring skedde ofta genom att läraren sade före och eleverna repeterade i korus. Disciplinen var tämligen sträng och fysisk ager förekom. En insikt som studenterna fick var att de inte hade någon rätt att fördöma de kroppsliga bestraffningarna. Rätten till personlig integritet och mänskligt värde i detta avseende kunde ses mer som en lyx under rådande förhållanden. Det dominerande intrycket var dock att det fanns mycket glädje och stort utrymme för skratt i den nepalesiska skolan. Efter en initial blyghet var de nepalesiska eleverna mycket intresserade av vårt land, våra levnadsförhållanden och svenskt skolväsende.

Skolorna hade morgonsamlingar och ibland också gemensamma skoldagsavslutningar. I sina skoluniformer stod eleverna uppställda på snöräta led och sjöng nationalsången. Rektorn hade genomgångar där särskilt vikten av att vara en god människa poängterades. De nepalesiska barnen ser skolan som en ynnest och elevernas engagemang för sitt lärande var mycket påtagligt. Från lärarnas sida fanns ett stort intresse att få ta del av svensk undervisningspedagogik och de bad om och var mycket öppna inför synpunkter på det egna sättet att undervisa. Allmänt hade lärarna, trots ringa (ibland ingen lön i de privata skolorna) en stolt inställning till professionen. Kompetensen inom lärarkåren var inte särskilt hög. Vissa lärare hade efter avslutad skolgång, med viss vidareutbildning, stannat kvar som lärare i den egna skolan. Även om studenterna inte var färdigutbildade som lärare framkom att deras pedagogiska kompetens var helt jämförbar eller t.o.m. bättre än vissa nepalesiska lärares, ett gott betyg för deras lärarutbildning.

Vår syn på kunskap och hur sådan skall konstrueras av eleverna själva på ett meningsfullt sätt i ett sammanhang kunde inte återfinnas i den nepalesiska skolan. Här gällde hellre memoreringskunskap utifrån ett givet pensum där möjligheter till egen reflektion var närmast försumbar. Rena faktakunskaper, t.ex. inom samhällskunskap och omvärldsuppfattning var också bristfällig. Mycket av bristerna kunde förklaras av att lärarna saknade undervisningsmaterial. Inom NO-ämnena var dock situationen något bättre. Däremot skulle svenskt utbildningsväsende kunna dra lärdom av den nepalesiska skolans satsning på humanistisk värdegrund och dess kärleksbudskap till nästan. Mobbning var exempelvis mycket ovanligt i nepaliska skolor. En reflektion var att detta kunde förklaras av den stora tolerans som fanns gentemot andra människor. Å andra sidan finns fortfarande ett starkt klassmedvetande i Nepal vilket bl. a. yttrar sig i praktiskt att det är rätt att behandla människor från lägre kast på ett nedlåtande sätt. Att ändra på denna attityd torde ta generationer.

Besöket vid de nepalesiska skolorna gav för de svenska lärarstudenterna starka intryck. Att med små medel skapa förutsättningar för lärande, den entusiasm eleverna visade i skolarbetet och den ömsesidiga respekt som fanns mellan lärare och elever, trots förekomst av äga, samt den optimistiska tro på utbildningens betydelse inför framtiden är några intryck som kommer att vara bestående. Flera studenter tog upp känslan av en stor ödmjukhet utifrån de möten de gjort med det nepalesiska samhällets barn och vuxna och menade att dessa möten fått dem att reflektera över den egna värdegrunden.

Intervjuundersökning med studenter i Projekt Nepal 1999, 2000 samt 2001

Föreliggande intervjuundersökning bygger på sammanställning av djupintervjuer med två studenter från *Projekt Nepal 2000* samt två deltagare från respektive *Projekt Nepal 1999* och *2001*. Intervjuerna skedde under hösten 2000 med studenterna som deltog i *Projekt Nepal 2000* och under våren 2001 med studenterna vilka deltagit i *Projekt Nepal 1999* och *2001*. Urvalet av de två först nämnda studenterna skedde slumpmässigt, de två från *Projekt Nepal 1999* utifrån en "närhetsprincip" vilket innebar att två studenter som ingick i styrelsen för *Föreningen Projekt Nepal* tillfrågades och accepterade att bli intervjupersoner (ipp). De studenter från årets projekt som intervjuades var desamma som slumpmässigt utvalts för en intervju inför deras resa till Nepal våren 2001. Intervjun med deras förväntningar inför den förestående resan "finns inbakade" i denna redovisning. Intervjuerna var öppna och "betade" av frågeställningar enligt bifogad intervjumall (Bilaga 10). Bandspelare dokumenterade intervjuerna och dessa tog mellan 15 minuter till en dryg halv timme att genomföra. Information som skulle kunna spåras tillbaka till intervjupersonen har omformulerats eller ej medtagits.

Syftet med intervjuundersökningen var att få belyst vilka motiv för deltagande som funnits och hur informationen inför kursen varit samt vilka förväntningar ipp hade haft inför resan. Vidare skulle klarläggas vilka pedagogiska resultat resan inneburit samt hur de sett på kursens innehåll och berättigande. Intervjupersonerna fick också möjlighet att delge deltagandets betydelse för deras professionella och personliga utvecklingen och sina tankar om vad detta deltagande hade inneburit och framledes kunde innebära.

De intervjuade ställde sig inte främmande inför att deras deltagande inte varit betingat av slumpen. Hos dem fanns ett intresse för och förväntningar på att uppleva andra miljöer och kulturer. Själva resan till ett av världens fattigaste länder, delvis under fälmässiga förhållanden, sågs som en personlig utmaning.

Informationen inför resan hade varit mycket god och de hade fått många värdefulla tips inför det som sedan väntat dem. Men som några konstaterade var det inte möjligt att förståndsmässigt och känslomässigt förbereda sig inför alla intryck de sedan fått ta del av, "...måste man uppleva för att förstå." Erfarenheterna från föregående resor hade tillvaratagits och därigenom har tidigare misstag och felbedömningar kunnat förebyggas. Utifrån informationen, för senare kursdeltagare inbegripet tidigare deltagares intryck och redovisningar från föregående kurser, hade stora förväntningar byggts upp om alla upplevelser som väntade dem. Pedagogiskt fanns tankar att besöken vid de nepalesiska skolorna skulle kunna ge värdefulla uppslag för den egna, kommande praktiken som lärare. Trots att de ansett sig mentalt väl förberedda var de starka sinnesintrycken ibland överväldigande och ett par av studenterna blev känslomässigt mycket illa berörda av den misär som de konfronterades inför i form av föroreningar och smuts, fattigdom, missbildade tiggare och miserabla boendemiljöer.

Bland de mest bestående intrycken var deras förändrade syn på materiella förhållanden betydelse och andra förutsättningar för att kunna se positivt på tillvaron. Genomgående har de tagit till sig att hög materiell standard inte är en nödvändighet för pedagogisk och personlig utveckling. Jämfört med svenska elever kunde de konstatera att de nepalesiska barnen såg möjligheter till skola och utbildning som en ynnest. Trots traditionell katederundervisning och dominerande inslag av instrumentellt lärande och inslag av aga var de nepalesiska eleverna såväl positiva till som intresserade av skolarbetet.

Metoden till lärande genom kontinuerligt bedrivna projektarbeten ute på fältet rekommenderas av flera ipp. Att på plats studera fenomen och förhållanden uppskattades mycket och någon student refererade till Dewey's tes "Learning by doing". De informella kontakterna med sherpas, guider, de inhemska lärarna, eleverna och lokalbefolkningen gav mycket ur ett lärandeperspektiv. Flera av ipp nämner "kärleksbudskalet till nästan" som något som etsat sig fast i deras medvetande. De kände stor respekt för den nepalesiska kulturens tydliga generositet och tolerans för ideologiskt och religiöst olik tänkande. Flera av ipp hade eller skulle försöka implementera detta i den egna (kommande) pedagogrollen. Problematiskt för några var dock insikten i de stora klasskillnader som förelåg i det nepalesiska samhället där högre kast "såg ned" på lägre. Den indiska dominansen av affärslivet var också uppenbar och redan nu ett problem för nepaleserna att själva kunna "vara sina egna herrar".

Särskilt trekkingen framhålls som ett ypperligt incitament för grupputveckling. Under stundtals ganska krävande fälmässiga förhållanden längs vandringsleden och genom den, i princip tvingande samvaron på kvällarna svetsades gruppen samman. Konflikter som uppstod måste hanteras och alla var tvungna att kompromissa för att uppnå dessa lösningar. På ett kompetent sätt löste också gruppen uppkomna konflikter och negativa subgrupper uppstod inte. Trekkingen gav flera inte bara större kunskap om och förståelse för sina kamrater utan även djupare insikter i det egna sättet att förhålla sig inom gruppen. Att klara av de fysiska strapatserna var också en självförtroendehöjande erfarenhet.

Samtliga har ansett att *Kurs PÄN027* med dess entreprenöranda och konstruktivistiska lärande varit mycket givande, såväl professionellt som personligt. Vid intervjuerna har framkommit att det personliga engagemanget för fortsatt arbete i projektets anda kvarstått. Detta har uttryckts i informationsarbete om *Projekt Nepal* inom skolans värld och till olika organisationer ute i samhället. Flera skolor och någon organisation har kopplats till projektet och kontaktytorna har utökats allteftersom.

Olika uppfattningar fanns beträffande "Kathmanduveckan". De korta skolbesöken har upplevts meningsfulla och skapade pedagogiska reflektioner hos ipp. Tidigare kursers erfarenheter hade

resulterat i att "senare" studenter erbjudits övernattnig i nepalesiska lärarfamiljer och att inkvarteringen flyttats till ett mindre lyxigt hotell. För några var det en (välbehövlig?) chock att se hur primitivt och fattigt deras värdar levde samtidigt som dessa ändå hade kvar sina ambitioner och en tro på en bättre värld.

Den ganska tillrättalagda djungelturen var uppskattad. Som vid de övriga inslagen i programmet fick studenterna där många möjligheter till värdefulla, informella samtal med personal och lokalbefolkning. Däremot kanske gruppen inte lyckades med att få personalen vid "lodgen" att förstå att studenterna inte var "miljonärer" utan människor som i Sverige hade att "vända på slantarna".

De nepalesiska researrangörernas väl så höga ambitioner vid studiebesöken gav studenterna intressanta inblickar i kultur, religion och samhälle. Kursen har setts som en relevant implementering av LTU:s och institutionens internationaliseringssträvanden och föreliggande koncept med utvecklandet av främst kontakterna med fadderskolan bedömes vara helt realistiskt.

Samstämmigt har ansetts att nuvarande Asphodel Public School till stor del "står och faller" med det ekonomiska stöd *Föreningen Projekt Nepal* kan bistå med. Någon ansåg att det förelåg ett behov av högre kompetens än vad skolledningen besitter för att möjliggöra planerna för byggande (och drift?) av en helt ny skola. Att helt och hållet lita på skolledningens omdöme och beslut och handhavande av tilldelade medel kan också liknas vid ett "joint venture projekt".

Avslutningsvis kan konstateras att Kurs PÄN027 varit av stort personligt och professionellt värde för ipp. De starka intryck av en för dem mycket främmande miljö har bestått och intrycken har i vissa fall "tvingat" dem, i positiv bemärkelse, att omvärdera tidigare uppfattningar i deras samhälls-, kunskaps- och människosyn. Ur professionell synpunkt har deltagandet resulterat i att de, som nu verkar som lärare, fört in projektet i deras undervisning, inte minst beträffande områden som berört skolans värdegrund. För någon har resan till Nepal betytt att de personliga kontakter som då knöts har fördjupats och kvarstått.

Intervjuundersökning med lärare och övriga Vt 2001

Underlaget till följande intervjusammanställning bygger på uppgifter från fem ipp. En av de deltagande lärarna i *Projekt Nepal 1999*, en lärare vid en av kontaktskolorna i Norrbotten som knutits till projektet, den student som efter Kurs PÄN027 stannade vårterminen 2000 som volontär vid nuvarande Asphodel Public School (APS), en nepalesisk sherpa med goda kunskaper om denna skola samt en "intervju" med föreståndarinnan vid Asphodel Public School. Intervjuerna registrerades med bandspelare utom mina frågor till föreståndarinnan och hennes svar vilka förmedlats via e-post. Till skillnad från övriga redovisningar av intervjuer refereras, med ipp:s samtycke, till sagesmännen/kvinnorna i denna rapport.

Syftet med intervjuerna var att få en kompletterande bild av studenternas uppfattning av projektet, med fokus på utvecklandet av ett samarbete mellan *Föreningen Projekt Nepal* och Asphodel Public School.

Samtliga bekräftar studenternas uppfattningar att skolans inriktning mot att även erbjuda mindre bemedlade barn utbildning, i nuläget och inom överskådlig tid, står och faller med föreningens möjligheter till ekonomiskt bistånd. Den ekonomiska och materiella hjälp skolan hittills fått och den insats som volontären gjort har varit pedagogiskt befrämjande. Enbart detta att APS genom *Projekt Nepal* fått en svensk volontär har varit statushöjande och ett

nyrekryteringsmedel för att få fler betalande föräldrars barn. Dock har kritiska röster från föräldrahåll samtidigt höjts genom att skolan också satsat på att ta emot s. k. gatubarn.

Den deltagande läraren i *Projekt Nepal 1999* har sett ett stort värde i att bedriva lärande och undervisning i denna projektform och kan bara bekräfta de deltagande studenternas höga ambitionsnivå vad beträffar deras skapande av egen kunskap i ett meningsfullt sammanhang. Utvecklingspotentialen av projektet är dock inte bara beroende av deltagarnas ambitioner och möjligheter till finansiering utan även att projektet får fortsatt stöd från såväl universitets- som institutionsledning. Denne lärare säger sig ha märkt att studenterna påverkats personlighetsmässigt genom vistelsen i Nepal. De har visat en större förståelse för andra kulturer och värderingar och insett behovet av utbildningsinsatser i tredje världen .

Den lärare som intervjuats har besökt skolan i Kathmandu. Hennes skola är mycket involverad i kontakter med APS och *Föreningen Projekt Nepal's* tankar har anammats och integrerat i skolans undervisning. Trots den korta tid som förflutit sedan skolan aktivt engagerade sig bedömer denna ip att eleverna fått en annan syn på u-landsproblem och en större respekt för andra kulturers värderingar. Det påtagliga engagemanget inom skolpersonalen och bland föräldrar har också positivt ”smittat av sig” på barnen. Eleverna har blivit mer intresserade av u-landsfrågor och de sett det meningsfulla i att utveckla sina kontakter och sitt lärande om andra kulturer genom kopplingen till *Föreningen Projekt Nepal*.

En av studenterna som deltog i institutionens första kurs återvände våren 2000 för att arbeta under vårterminen arbeta som volontär vid skolan. Denna terminsvistelse gav henne en god kulturkompetens. Hennes bedömning var att engagemanget från lärarutbildningen vid LTU är synnerligen betydelsefullt för ASP:s utveckling. Genom hennes uppgifter har framgått att skolan troligtvis inte skulle kunna existera om inte den fått det finansiella stödet från Nepalföreningen. Det finns stora behov av att höja kompetensen i undervisningsmetodik och det råder en brist på adekvat undervisningsmaterial, främst i form av litteratur och elementär teknisk utrustning. Hon har fått mycket goda responser i sin lärarinsats från såväl skolledning som eleverna i de klasser hon undervisat i. Som övriga vilka haft kontakt med ASP har hon bedömt att skolledningen är seriös och att det föreligger ett genuint intresse i skolans inriktning till att även ta emot elever utan krav på skolavgift.

En av de sherpas från första kursens trekking har en nära kontakt med Föreningen Projekt Nepal. Denne bodde även i Asphodelskolan under våren 2000 och deltog i ”skolans inre liv”. Även han har ansett att skolledningen är seriös och att de resurser som *Föreningen Projekt Nepal* ställt till ASP:s förfogande kommer skolans drift till del.

Resultatet från de kontakter som skett mellan intervjuaren och den kvinnliga föreståndaren vid ASP bygger på e-postkorrespondens. Intervjupersonen var en av de två nepalesiska lärare vars resa till Sverige och besök vid institutionen våren 1999 finansierades av studenterna. Frågeställningen var ungefär *Hur ser ASP på det samarbete som etablerats mellan ASP och Föreningen Projekt Nepal?* I den nepalesiska kulturen när det gäller att uttrycka positivism och tacksamhet ingår att ”gödsla med superlativer” och använda ett språkbruk som kan te sig främmande för oss svenskar. Av hennes uppfattning att vi exempelvis är ”de finaste människorna på jorden” är det dock möjligt att också utläsa att ASP:s existens och fortsatta utvecklingsmöjligheter är helt beroende av det stöd projektföreningen kan ge. Beträffande speciella behov anförde hon fler volontärer, ekonomiskt stöd för byggande av en ny skola samt pedagogiskt samarbete i allmän bemärkelse.

Personliga reflektioner

För att få en bild av hur Projekt Nepal har påverkat involverade personer ges här en personlig reflektion över Projektet av några berörda, studenter såväl som lärare och externa.

Bo Axhammar, Ordf. Föreningen Projekt Nepal, lärare Ma/Na, och deltagare på kursen 1999:

Genom mitt engagemang i och deltagande i kursen *Projekt Nepal* har jag kommit i kontakt med tredje världen på ett helt annat sätt än tidigare. Att "teoretiskt" skapa sig en förståelse för andra länders kulturer och förutsättningar är naturligtvis möjlig och nödvändig. Men att vidga perspektivet genom att själv uppleva ett utvecklingsland, dess kulturer, möten med människor, uppleva deras vardag, skapar en djupförståelse för andra människors livsvillkor som inte är möjlig att läsa sig till utan den måste helt enkelt upplevas. Denna upplevelse ger en smärtsam erfarenhet och en ny syn på det svenska samhället, hur vi hanterar våra resurser och överflöd. Och att samtidigt fått ta del av den glädje som man möter i Nepal, en glädje över livet, att leva, inte i ett materiellt överflöd, utan att leva i nuet och kunna fånga ögonblicken. Detta ger en insikt om andra värden, en insikt som skapar ödmjukhet och respekt för andra människor, kulturer och värderingar.

Jag är övertygad att blivande lärare som deltagit i *Projekt Nepal* har fått en bättre plattform att stå på för att kunna möta främlingskap och diskutera globaliseringen av världen. Genom att arbeta med Nepal i projektform kan man i skolan på ett naturligt sätt koppla olika frågor som, främlingskap, globaliseringen, miljöfrågor, resursnyttjande och resursfördelning bland världens länder. Det finns även möjligheter att via Internet skapa kontakt med fadderskolor i Nepal och därigenom få ett ömsesidigt utbyte genom en diskussion utifrån olika geografiska, ekonomiska och kulturella utgångspunkter. Det skulle vara oerhört spännande att kunna ta del av en diskussion om globaliseringen och fördelningen av naturresurser som förs mellan elever på en skola i Luleå och en motsvarande skola i Nepal. Det skulle även vara intressant att ta del av en utvärdering om attityder till invandring och synen på globaliseringen bland elever, påverkas av skolor som arbetar projektinriktat med dessa frågor och har utbyte med skolor i Nepal.

En morgon när jag vaknade knackade livet på min dörr. Jag sa: "Jag släpper inte in dig" Livet svarade: "Jag knackar från insidan".

Ann-Mari Lindström, lärare Ma/Na Funäsdalens skola, och deltagare på kursen 1999:

Projekt Nepal har varit något av det viktigaste i mitt liv och jag har nu bestämt att jag ska åka med till Nepal 2003. Min första tanke när jag gick med i föreningen var att det var en utopi, att tanken var god men målet ouppnåeligt. Under vårt arbete för att lyckas genomföra projektet hade jag massor med dippar och tänkte åtskilliga gånger hoppa, delvis för att det redan var och delvis så gav projektet upphov till många konflikter i mitt privata liv. Vår enträgne och ständigt positive ordförande Bosse peppade alltid på och jag kämpade vidare. Känslan när resan påbörjades kan knapp beskrivas, än mindre den överväldigande känslan när jag satt mina fötter på den Nepalesiska marken vid ankomsten till Kathmandu. Vad skulle detta ge mig och vad skulle det leda till? I dagsläget, 2 år senare så kommer mina tankar på något sätt nästan dagligen i samspel med resan och upplevelserna i Nepal. Där fick man bl.a. annat se hur man med väldigt enkla medel kan genomföra undervisning. Detta har dock inte lett till att jag tycker att man ska acceptera alla nedskärningar i vår svenska skola, snarare tvärtom. Barnen är vår framtid. Däremot kan jag vid olika tillfällen när det känns tungt och motigt och svårt att motivera eleverna hämta egen kraft utifrån de upplevelser som resan och skolbesöken i Nepal

gav. Jag har sedan jag börjat undervisa vid min skola känt att jag vill jobba gentemot skolan i Nepal men tyvärr har arbetet gått lite för trögt. Det är inte lätt att komma som ny på en skola och vilja införa ett nytt projekt även om man har stöd från rektorn. Det krävs både tid och resurser (framför allt i form av tid) att kunna planera och genomföra något nytt. Mina intentioner idag är fortfarande att vilja få igång ett samarbete med skolan i Nepal men just nu känns det som om jag behöver nytt vatten på kvarnhjulet för att orka komma i gång. För min del gäller även att det fysiska avståndet till de som är aktiva i *Projekt Nepal* är stort och då är det svårt att ha någon att bolla sina tankar och idéer med. För att det ska kunna ske en progression måste man kunna dela med sig av sina tankar och kunna få uppbackning i sitt tänkande. Med detta i bakficka planerar jag att följa med *Projekt Nepal* 2003 för att kunna följa upp det tidigare arbete jag varit aktiv i men dessutom kunna hämta mera inspiration för att få igång ett samarbete med skolan i Nepal. Jag ser flera fördelar med detta, dels för att jag läsåret 2003/04 kommer att börja med en ny klass 6 redan från start. Innan en återresa till Nepal kan jag skapa möjligheter att med min kommande klass redan i åk 5 vara med i projektet. Dels kan jag förbereda dem med information innan resan och sedan, kanske den viktigaste delen, att ta upp arbetet och skapa ett intresse direkt efter resan.

Sammanfattningsvis kan man säga att kursen *Projekt Nepal* har skapat en beslutsamhet att kunna fortsätta ett arbete med skolan i Nepal. Jag tror med bestämdhet att situationen hade varit lite annorlunda om jag stannat kvar i Luleå och haft aktiva i Projekt Nepal som bollplank för idéer och tankar. *Projekt Nepal* blev en milstolpe i mitt liv, och fortfarande kan jag erinra mej Bihms röst "You've got the money but we got the smile" men också Bivas kommentar från besöket i Stockholm "I haven't seen any smile". Det skapar tankegångar kring vårt västerländska samhälle och de relationer vi har mellan varandra. Vad skapar vi för uppväxtmiljö och värderingar för våra barn? Är pengar det viktigaste i livet? Blir vi lyckligare om vi har mycket pengar? Är det viktigaste att föräldrar jobba "dygnet runt" för att kunna få en ekonomi som klarar våra höga förväntningar på materiell standard? Eller finns det en annan standard som är viktigare? Emotionell standard? Jag tycker mej se bland barnen i skolan att de har ett stort behov av vuxenkontakt, av att bli sedda. Detta tror jag att man ser tydligare när man har upplevt ett land som Nepal där de materiella tillgångarna är mycket små men relationerna mellan människorna är viktiga. Jag tycker att *Projekt Nepal* kanske inte direkt påverkade mej i mina tankegångar om vad som är viktigt i livet eller min människosyn, utan snarare bekräftade mina tankar. Projektet blev en väckarklocka, det är dags att vakna nu. Om andra människor som har deltagit i Projektet har haft andra uppfattningar kan jag inte uttala mej om men jag anser att det är beklagligt om de i så fall inte har påverkats av projektet. Jag hoppas att projektet kommer att leva vidare för jag tror att det är viktigt för hela mänskligheten att vi förändrar vår syn vår livstillvaro, att människan är viktigare än det materiella och att vi blir mer toleranta för olik tänkande och olika livsåskådningar. Projektet har en viktig funktion att uppfylla. Barnen är vår framtid och det är vi vuxna som formar deras syn på livet och omvärlden, *Projekt Nepal* har där en viktig funktion att uppfylla. Frihet kan inte uppnås om vi inte bryr oss om varandra. Jag saknar verkligen arbetet med projektet och då menar jag inte entreprenörskap för att få ihop pengar utan arbete gentemot skolan. Det har blivit ett "hål av tomhet", och jag försöker fylla det med andra saker men det funkar inte. Jag känner att jag måste göra något.

Margareta Lindgren, lärare Ma/Na, och deltagare på kursen 2000:

Jag ser det som ett stort privilegium att under min studietid gets möjlighet att läsa/arbota med *Projekt Nepal*. Många erfarenheter jag gjort, dels i grupp men också personligt, är sådant som känns berikande och värdefullt i mitt yrkesval som lärare.

Vid förberedelserna har det varit utvecklande att under nästan två års tid i grupp arbeta mot ett gemensamt mål, i detta fall att kunna genomföra själva resan. Planeringen och de uppoffringar det ibland innebar att konkretisera resan, stärkte gruppen och sammanhållningen i denna.

Under själva resan var det den direkta upplevelsen som kom i fokus. Upplevelsen att på nära håll möta svår fattigdom, kändes stundtals mycket tung. Här kom medlemmarna i gruppen att betyda mycket eftersom vi delade samma känsla. Att se miljöförstöring så direkt kändes också svårt. För mig personligen kom ändå just mötena med människorna i Nepal att betyda mest.

Trots ibland svåra levnadsförhållanden fanns hos dem en värme och en generositet, nästintill ofattbar. Ett stolt folk, som trots stora umbäranden har nära till ett leende och inte visade några tecken till främlingsfientlighet. Mötena med nepalesiska skolbarn kändes både utmanande och lärorika. Alla möten, Nepals annorlunda och spännande kultur och den storslagna naturen gjorde sammantaget hela resan till en fantastisk upplevelse.

Nu ett och ett halvt år efter resan upplever jag att perspektivet främst hamnar på värdegrundsfrågor. Etiska och moraliska ställningstaganden som exempelvis respekt, solidaritet, ansvar, generositet och tolerans är mycket tydligare en del i mitt vardagliga tänkande och handlande. Begreppet demokrati har för mig fått en tydligare innebörd. Att miljön är ett globalt problem och ansvar känns också mer självklart idag. Vidare har jag insett vikten av handledning, vilket jag anser mig fått, vid genomförandet av ett sådant här projekt. Det är viktigt med en tydlig målsättning samt handledning för att nå resultat. Detta är också erfarenheter jag tar med mig i bagaget i min yrkesroll som lärare. För mig är *Projekt Nepal* en process och den processen pågår fortfarande.

Helena Lilja, lärare 4-9 Ma/Na och deltagare på kursen 2001:

Att vara lärare innebär ett stort ansvar gentemot elever och samhällsutveckling. Lärarens arbete styrs av läroplanen som bland annat beskriver de värdegrunder som undervisningen ska baseras på. En av dessa värdegrunder handlar om förståelse och medmänsklighet. Främlingsfientlighet, intolerans, internationalisering och kulturell mångfald är några av de ord som man hittar i den beskrivande texten av denna värdegrund. Det krävs oerhört mycket av läraren för att kunna: bekämpa främlingsfientlighet och intolerans, arbeta för internationalisering och kulturell mångfald! För att på ett engagerat och genuint sätt kunna arbeta med så komplexa frågor som förståelse och medmänsklighet krävs en insikt från läraren. Ett sätt att skapa denna insikt är att själv uppleva andra sätt att tänka och andra kulturer.

Genom kursen *Projekt Nepal* (PÄN027) hade jag förmånen att våren 2001 få besöka ett land i tredje världen, nämligen Nepal. I detta spännande och vackra land mötte jag en helt annan kultur och ett underbart folk. Har tidigare besökt ganska många länder, men detta var första gången jag kände en så genuin gästfrihet! Vid skolbesök fick jag en inblick i Nepals skolsystem som skiljer sig helt på flera punkter från vårt eget. Trots en avsaknad av material och ordentliga klassrum fann jag ett mycket positivt arbetsklimat både hos lärare och elever. *Projekt Nepal* har gett mig en kunskap om andra kulturer och förhållanden som jag tror att jag kommer att ha en oerhörd nytta av som lärare. Jag kommer att försöka förmedla de kunskaper jag erhållit och hoppas att det kan bidra till att främja förståelsen för andra kulturer och stärka elevernas syn på medmänsklighet!

Innan resan till Nepal arbetade jag i en projekt förening som hade till uppgift att förbereda oss för resan. Genom denna förening fick vi som medlemmar lära oss hur man bygger upp och organiserar en förening. Stundtals var det mycket jobbigt och påfrestande att arbeta i föreningen eftersom allt arbete skedde parallellt med övriga kurser! Och ibland kände vi oss ganska utelämnade! I gengäld har jag lärt mig mycket om grupputveckling, speciellt att hantera konflikter. Jag tror att arbetet i föreningen bidrog till att vi bättre klarade av den kulturkrock

och andra påfrestningar som vi mötte i Nepal. Jag avslutar denna reflektion med ordspråket: ”*Nepal is Never Ending Peace And Love*”.

Anna-Lisa Andersson, Brita Hedalm, lärare Ängskolan, Överkalix:

Projekt Nepal ger oss en fantastisk möjlighet att skapa ett gränslöst lärande tillsammans med våra elever. Det ger oss pedagoger en möjlighet att tidigt grundlägga hos eleverna en förståelse, respektfullhet och toleransattityd mot andra kulturer och människor. Med hjälp av den nya tekniken kan vi tillsammans med våra elever skapa spännande och meningsfulla dialoger och dessutom få kontakt med tredje världen. Vi hoppas att vi med hjälp av Nepal kan visa att alla människor i grund och botten är väldigt lika, vilket skapar förutsättningar, som motverkar främlingsfientlighet.

Vi upplever att *Projekt Nepal* skapar goda förutsättningar att arbeta ämnesövergripande och att vi som lärare kan konkretisera undervisningen bättre med hjälp av jämförelser. Undervisningen blir på så sätt mer intressant och elevernas lust till lärandet ökar. Dessutom märker vi att eleverna följer med i tidningar och TV när Nepal omnämns och på så sätt får eleverna en ingång till mediavärlden. Vi tror själva att vi blir bättre pedagoger med hjälp av Nepal, genom att även vi får en större förståelse för andra människor och deras livssituation som vi kan förmedla till barnen. Vi är mycket glada över att få arbeta tillsammans med Nepal.

Det känns bra att möta människor som trots svåra omständigheter visar sina medmänniskor stor respekt och generositet. Vi tror att det här är något vi "tappat" i vår generation och vi hoppas kunna hitta tillbaka till genom utbytet med skolan i Kathmandu och landet Nepal. Det känns också bra att få möta människor som är tacksamma till hjälp och som vill förbättra sina levnadsvillkor. Något annat är att deras ideologi påminner om vår västerländska humanism som vi anammar. Kommunikationen mellan oss underlättas genom att alla kan hjälpligt prata engelska. Vi är mycket tacksamma att Luleå tekniska universitet redan har etablerat en kontakt vilket underlättar allting för oss. Det är en stor trygghet för oss att veta att Luleå Universitet, Hansi Gelter stöttar och finns till hands när vi har frågor som berör landet och utbytet.

Ingrid Oskarsson, lärare på Bergvattenskolan, Dorotea, deltagare på resan 1999 och 2001:

I mars 1999 reste jag till Nepal för att se Himalaya och komma närmare bergen och drömmen sedan länge. Det blev precis det jag väntat mig – men också så mycket mer. Min berättelse börjar inte med vandringen, för den var som andra vandringar – bara hundra gånger mer spännande, intressantare, upplyftande, mer högtidlig, brantare, jobbigare, svettigare och utpumpande. Hundra gånger frågade jag mig varför jag givit mig på detta men tvåhundra gånger konstaterade jag att det var värt all kramp och muskelvärk! Min berättelse börjar inte heller med känslan för bergen, för storheten, för ödmjukheten inför skapelsen eller för den oerhörda skönheten. Inte heller med förundran över hur bergskedjan skapats och fortfarande skapas eller över hur de rosa äppleblommorna täckte knotiga grenar. Min berättelse börjar med barnen och där blir den kvar. Varsågod:

Vi satte oss vid samma bord i hotellets matsal. Jag hade träffat Marianne, lärarkandidat från Luleå Universitet, tre dagar tidigare när jag anlände till Kathmandu för att fara med studenterna på en trekkingtur i Annapurnaområdet. De ingick i *Projekt Nepal 1999*. Jag kände ingen och allt var spännande. Jag tittade upp och såg i hennes ögon att hon hade något att berätta. De hade varit på besök i de skolor de hade kontaktat från Sverige. Jag väntade. Ris och kyckling med currysås. En timma senare hade jag förstått att vi, Marianne, jag och de andra studenterna aldrig skulle sluta den här resan. Vi hade börjat en resa genom livet med minnen och intryck av

hjälploshet, fattigdom, sorg, och ilska men också med glädje, hoppfullhet, vilja, framåtanda och med en tro på människorna.

Jag mötte den 27-åriga rektor Biva på skolan som nu heter Asphodel School. Hennes berättelse om sina skolbarn vandrade rakt in i hjärtat och där har den ett alldeles eget rum sedan dess. Vi besökte skolan och kände djup beundran för hur lärarna, för en även ur nepalesisk synvinkel usel lön, gjorde ett enastående arbete med att förmedla kunskap till sina "students" som var mellan 4 och 12 år gamla. "*Ur kunskap föds karaktär*" står det i skolans vapen. Det handlar alltså inte bara om fakta- och skolkunskaper, utan om bildning och en fostran till goda, empatiska människor. Vi läste de solblekta bokstäverna på skolans vägg. "*Start the day with love, fill the day with love, end the day with love.*" Biva och hennes make Birendra, grundare av skolan, öppnade mina ögon för att det verkligen går att göra något för att hjälpa världen ett steg framåt. De gav oss möjligheten att bli sponsorer åt elever i deras skola. De ömmar för de barn som inte har föräldrar i livet eller vars familjer inte har ekonomiska resurser att låta barnen gå i skola. Jag kan inte hjälpa alla barn men jag kan hjälpa ett! Det var med detta *Projekt Nepal* hjälpte mig.

Nu har jag varit i Nepal igen och besökt skolan två gånger till. Intrycken är ännu starkare och jag är glad att *Projekt Nepal* finns. Eftersom rektor Biva och jag mailat under två år ville jag inte anlända tomhänt denna gången. Mina tioåriga elever engagerade sig och vi ordnade ett disco, där vi fick in 2000 kronor som växledes till dollar. Alla i klassen skrev brev och skickade dessutom med små gåvor till skolan. Mitt handbagage på flyget vägdes inte tack och lov! De flesta har nu en elev på Asphodel Public School att skriva till. Jag reste från skolan med foto på mig och den lilla 4-åriga flicka jag har lovat att sponsra med 100 kr i månaden så länge hon går i skolan. Av mitt överflöd ...

Mitt intresse för *Projekt Nepal* och för människorna där borta har öppnat en liten dörr på glänt mot världen för en del Doroteabor. Jag har visat bilder i flera sammanhang, för eleverna, på föräldramöten, för kollegor och för vänner. Det är ett antal sponsorer på gång. Eleverna på vår skola, Bergvattensskolan, skall ha två elever i Nepal att ta hand om och betala till. Lärarna skall ha en. Vi är ca 100 barn mellan 9 och 12 år gamla. Det blir *två* kronor var i månaden! Lärarna är 10 - det blir en tia per månad... Visst är det underbart att kunna stötta två liv i ett av världens fattigaste länder och dessutom märka att vi engagerar oss, bryr oss, känner empati och dessutom kanske förstår att känna ödmjukhet inför nepalesernas framtidstro och glädje. *Projekt Nepal* gör vår insats möjlig genom att förmedla och hjälpa till med överföringar av pengar. Det är vi jättegglada för. Det känns skönt att veta att alla pengar når ända fram och inte kommer på avvägar. Tack! Särskilt tack till dig Hansi som initiativtagare och inspiratör. Det är ditt "fel" att jag kommer att resa dit igen.

Anneli Liukko, Prefekt Inst. för Lärarutbildning 2001, Luleå tekniska universitet:

Min reflektion är att projekt Nepal står för något viktigt och internationellt på institutionen. Det handlar om en långsiktig satsning som har en beundransvärd kontinuitet och som varje termin tycks engagera studenterna. Det är en bra profilering och duger väl i ett nationellt sammanhang! Idén är originell och självutvecklande. Samtidigt är det väl en risk att projektet bränner ut sina eldsjälar. Ett gammalt dilemma! Att låta sig engageras men inte bli förvandlad till aska. Hur kan nya krafter involveras på riktigt? Vilken ny roll kan HG finna inom projektet? Mentor? För många av oss och för mig saknas en konkret erfarenhet av att driva så här konkreta internationella projekt. Det är därför bra att via dokumentation få känslan av närvaro.

Gun Andersson, Företagare, Management i Norr. Intressent i Projekt Nepal

Vi har som företag haft uppdragsgivare i Kathmandu, Nepal och under den tiden fått kontakt med bl.a. Sushama Sharma. Hon och hennes man arbetar med social utveckling bl.a. med undervisning av mattarbetares barn tillsammans med matfabrikanter och kvinnor för att de ska få möjlighet att få tillgång till språk genom att kunna skriva och läsa samt räkna. En demokratiutveckling. Inför Sushama Sharmas besök i Luleå, sommaren 2000 fick vi kontakt med initiativtagaren Hans Gelter i *Projekt Nepal*. Sushama skulle ha en workshop vid *Kvinnor Kan mässan* om *Women in Nepal*. Detta föredrag upprepades hos Rotary Södra Klubb i Luleå.

Under hennes möte i Luleå kom vi i kontakt med *Projekt Nepal*, ett aktivt nätverk för att stödja utbildning och utveckling genom att studenter vid Lärarutbildningen vid Luleå Tekniska universitet söker kunskap om Nepal och utvecklar pedagogiska former för fler kulturer. De samlar in pengar och datorer m.m. som de organiserat donerar till skola och fadderverksamhet utifrån särskilda villkor. Studenter och andra intresserade gör en studieresa tillsammans med trekkingutflykt i bergen. Under dessa resor har insikten kommit om att kunskaper om miljöfrågor tillsammans med pedagogik kunde stödja Nepals befolkning genom barn och kvinnor att utvecklas med miljökunskap integrerat. Vidare har *Projekt Nepal* haft kontakt med skolor i Norrbotten för att genom barnen kunna dels ge kunskaper om Nepal till Svenska barn och det motsatta - samt en kontakt barnen emellan. - från människa till människa med dialog som form.

Det som är alldeles speciellt med *Projekt Nepal* är att det drivs av engagerade och professionella människor, som alla har deltagit i möten i Nepal med såväl människor som natur. De medel som samlas in går direkt och utan administrativa kostnadsavdrag till skolor eller för fadderverksamheten. Numera är också Sushama Sharmas mattskola och kvinnogruppen del av verksamheten. För verksamhet av detta slag är det nödvändigt med engagerade människor som tillsammans driver verksamheten. Det kräver också att organisationer som FN, SIDA, Skolverket eller andra miljö och demokratiorganisationer bidrar aktivt med medel och kunskaper för att projektet ska kunna leva vidare.

Inte minst nu, när världen kan bevittna hur fundamentalistiska grupper kan få utbildad och fattig befolkning att aktivt och passivt stödja "auktoritär karismatisk ledning" att få utlopp för sin aggression mot "fienden" med terror och krig med bara förlorare som följd, är det både bråttom att med en demokratiutveckling av större mått. Här är *Projekt Nepal* en bra förebild där man nära stöder människor att starta sin utveckling genom att lära sig läsa skriva och räkna och att få kunskap om att värna miljön i vilken man ska leva och utvecklas .

Anders Holmqvist, Univ. Adjunkt, Geografi, Inst. för lärarutbildning, Luleå tekniska universitet, lärare på kursen 1999:

Som lärare i geografi vid Institutionen för lärarutbildning fick jag förmånen att följa med Projekt Nepal i febr. - mars 1999 till städerna Kathmandu och Pokhara, till nationalparken Chitawan, samt delta i fotvandringen med studenterna längs Kali Gandaki-flodens dalgång upp genom Himalaya. Min uppgift var att uppmärksamma studenterna på geografiska och geologiska förhållanden i landet och i synnerhet längs vandringsleden, att fungera som handledare för ett par studenter som valt att särskilt studera geologin, samt vidare att vara kursledaren Hans Gelter behjälplig när så behövdes. Här skall genast anmärkas att på den sistnämnda punkten behövde jag inte göra mycket, eftersom projektet och resan var väl förberedda av kursledaren och av hans samarbetspartners i Nepal.

För mig personligen blev resan en stor upplevelse, och den lämnade djupa intryck. Samma förhållande måste gälla för studenterna, och säkert i än högre grad för dem, eftersom de är

yngre och har mindre erfarenheter av världen och livet. De rent känslomässiga intryck som vi alla fick är inte det minst betydelsefulla, då känslorna tillsammans med nyvunna lärdomar kan användas på ett konstruktivt sätt i fortsättningen. Det gäller såväl inom pågående eller kommande lärargärning i Sverige, som för ett fortsatt engagemang för projektet och dess insatser för barn och skolutveckling i Kathmandu.

Inom mitt eget ämne, naturgeografi och geologi, ger Projekt Nepal utomordentliga möjligheter att se och förstå pågående processer, landskapets utveckling och förändring, en hög och ung bergskedjas bildning och nedbrytning samt det annorlunda vädrets och klimatets inverkan. På bästa tänkbara sätt ser man också hur människans möjligheter styrs av naturens växlande förutsättningar, d v s dessa tillåter respektive förhindrar odling, bosättning, transporter, turism osv. Till allt detta skall läggas det djupa intryck som skönheten i landskapet ger, en skönhet som varje besökare förundras över.

Ämnesstudierna i den svenska lärarutbildningen har brister, i det att studenterna ofta bara kan läsa om verkligheten i stället för att vara ute i den! Detta gäller bl.a. ämnena biologi och geografi, där det är mycket som inte kan ses och studeras i Luleås närhet. Det finns därför ett stort behov av exkursioner och i vissa fall utlandsresor. Vandrigen genom en dalgång i Himalaya bjuder i många fall på *verklighetens bästa exempel!* Jag fick utmärkta tillfällen att ta illustrativa diabilder som kan användas i den egna undervisning. En bra bildvisning är överlägsen de bästa bilderna i en lärobok, men dessvärre faller båda snart i glömska. Verkligheten i Nepal finns däremot under lång tid kvar i studentens minne! Denna sistnämnda mening vill jag vidga till att gälla allt vi lärde och upplevde i Nepal. Till skillnad från andra kurser i lärarutbildningen är Projekt Nepal något man minns för resten av livet!

På samma sätt som jag nyss har beskrivit resans betydelse för att förstå naturgeografi och geologi, kan Projekt Nepal bidra till inläring och förståelse inom biologi, kulturgeografi och samhällskunskap, samt regionens historia, religioner, seder och bruk, miljöförhållanden osv. Här gäller naturligtvis att studenten tar till sig olika mycket av olika ämnen beroende på bakgrund och intresse, men möjligheterna att lära mycket nytt finns inom en lång rad ämnen. Dock vill jag särskilt framhålla att ulandsförhållanden och fattigdomsproblematik inte bara kan studeras här, utan direkt tränger sig på besökaren. Ingen far hem från Nepal oberörd! Min och studenternas viktigaste lärdomar ligger troligen i de erfarenheter vi bär med oss från vistelsen i ett fattigt, och från våra egna förhållanden skilt land.

Den pedagogiska delen av Projekt Nepal måste också nämnas. Under den första veckan i Kathmandu är studenterna utplacerade på olika skolor. Det är mycket värdefullt för deras utbildning till pedagoger i den svenska skolan att få delta i skolarbetet i denna främmande skolmiljö, där man arbetar under knappa materiella villkor. Projektets kontakter med Asphodel Public School har resulterat i personliga utbytesresor, samt ekonomiskt och materiellt stöd till skolan. På hemmafronten har (utanför LTU) skolor, lärare och grundskoleelever engagerats, och möjligheter har öppnats för direkta kontakter mellan svenska elever och fattiga barn i Kathmandu.

Jag är full av beundran inför det resultat som har uppnåtts, och önskar all framgång för ett fortsatt Projekt Nepal! Möjligheterna att arbeta vidare på ett framgångsrikt sätt synes vara outtömliga, men kräver såsom hittills ett stort engagemang och en entusiastisk ledning.

Arne Forsman Univ. Adjunkt, Pedagogik, Inst. för lärarutbildning, Luleå tekniska universitet, lärare på kursen 2000:

Redan före Kurs PÄN027 och innan *Föreningen Projekt Nepal* bildades hade jag möjlighet att få ta del av Hans Gelter's tankar om denna kurs och detta projekt. Som en följd av detta ansökte jag och beviljades deltagande som lärare och resursperson för Gelter under kurs PÄN027 vårterminen år 2000. Kursen och engagemanget inom föreningen har ökat kunskapen om och intresset för att utveckla studenternas lärande om entreprenörskap, projektstudier och internationalisering.

De intryck jag fått av kursen har varit stundtals omtumlande men genomgående positiva. Genom egna erfarenheter av etablerat samarbete med Asphodel Public School, mina kontakter med deltagande studenter och de resultat intervjuerna givit har jag dragit slutsatsen att denna kurs har ett stor berättigande. Att få möjligheten att börja lära känna en annan kultur och göra dessa personliga möten med nepaleser har givit många bestående intryck. Jag har fått stor respekt för hur människor i knappa omständigheter ändå kan vara generösa mot andra. Den fostrande och personlighetsutvecklande aspekten i APS:s pedagogik vore något för oss att försöka efterlikna. En annan insikt jag gjort är att vi som studenter och lärare och vår institution och hela universitetet skulle kunna spela en viktig roll för den nepalesiska skolan och kanske det nepalesiska samhället. Uppenbart är att lärarutbildningarna vid LTU besitter en pedagogisk kompetens som skulle kunna vara befrämjande för det nepalesiska skolväsendet. Alla lärare borde få möjligheten att genom liknande fältstudier leva tillsammans med sina klasser. Jag har lärt känna studenterna på ett helt annat sätt och den ömsesidiga respekten har förstärkts. Denna kurs har medfört fördjupade personliga relationer som med all sanningslikhet kommer att vara bestående.

En svaghet i projektet är dess ”uppknytning” till kursansvarige och projektledaren Hans Gelter. Skulle denne av något skäl lämna Kurs PÄN027 och *Föreningen Projekt Nepal* torde svårigheterna till någon form av kontinuitet försvåras. I styrelsen för projektet finns dock tidigare deltagande studenter, numera verksamma lärare, vilket kan vara trygghet för projektets utveckling och fortlevande. Långsiktigt vore det emellertid av synnerligt värde att någon fler lärare, då inte nödvändigtvis en biolog, inskolades. Diskussioner borde också föras om alternativ till att kursen tillhör ”PÄN-kategorin”.

Projekt Nepal aktualiserar på ett mycket tydligt sätt behovet av en institutionell strategi för internationalisering. Föreliggande utvärdering är förhoppningsvis ett sådant incitament för en sådan. I och med LTU:s satsning på *Det skapande universitetet* och *Arena lärande* har Institutionen för lärarutbildning en alldeles fantastisk möjlighet till ett konstruktivt samarbete med LTU:s övriga institutioner inom områdena pedagogik, språk, teknik och miljö m.fl. där flertalet av förekommande undervisningsämnen skulle kunna ingå! Långsiktigt torde möjligheterna till ömsesidigt student- och lärarutbyte vara inte bara realistiska utan även yrkesmässigt befrämjande. Institutionen för Hälsovetenskap kunde vara en intressant samarbetspartner eftersom det i Nepal föreligger stor brist på sjukvårdskunnig personal.

Hans Gelter Univ. Lektor Biologi, Inst. för lärarutbildning, Luleå tekniska universitet, Grundare av Projekt Nepal och lärare på samtliga resor:

Det är få förunnat att förverkliga drömmar och visioner. Projekt Nepal utgör inte bara ett förverkligande av en dröm utan även konkretiserandet av en vision långt utöver det jag förväntat mig. Bara att få åka till Nepal har för mig liksom för många andra varit en stor dröm i livet. När jag fick möjligheten att via TEMA-resor regelbundet jobba i Nepal så gick en livsdröm i uppfyllelse. Men förverkligade av drömmar leder till nya drömmar och när jag såg hur Nepal påverkade oss västerlänningar visste jag att här hade jag något speciellt, en ny vision

att jobba för. Eftersom Luleå tekniska universitet är ett öppet universitet för nya tankar, nya metoder och nya verksamheter så hade jag goda förhoppningar att förverkliga Projekt Nepal. Stödet från kolleger och universitetet har inte alltid varit det bästa men tack vare det enorma stöd jag fick från studenterna kunde jag kämpa på, utan studenterna hade Projekt Nepal aldrig kunnat realiseras. Byråkratins vägar var ibland långa och murarna skräckinjagande höga men här har Institutionen för lärarutbildningarna stöttat både moraliskt och praktiskt, främst dåvarande prefekt, men jag har fått lägga ner ett enormt arbete, långt utanför tjänstens omfattning, bara i förberedelserna för första kursen. Och eftersom Projekt Nepal sedan dess har vuxit lavinartat långt över de initiala planerna på enbart en kurs för lärarstudenter, och projektet har vuxit till ett internationellt skol- och samhällsprojekt, så har arbetsbördan bara eskalerat. Jag har många stunder undrat vad jag håller på med, varför jag lägger ner så mycket tid av mitt liv på ett utvecklingsprojekt, som ändå bara berör en liten del av lärarutbildningarna, nämligen grundskolelärare 4-9 Ma/Na och väckt så lite intresse och stöd på universitetet. Men när jag ser studenterna på plats i Nepal, ser dem komma hem chockade, omskakade och lyckliga över sin upplevelse, när jag ser leendet i mina Nepalesiska kolleger under trekkingen, gnistan som tänds i de Nepalesiska skolbarnen när de får kontakt med studenterna och när jag ser intresset växa för Nepal och dess människor hos svenska skolbarn involverade i projektet, ja då vet jag att varje minut spenderat på projektet är värt sin tid av mitt liv. När jag ser den glöd och det engagemang som studenterna uppvisar i sina förberedelser och genomförandet av kursen, och framförallt efter sin hemkomst, ja då vet jag att jag gör något gott. Att den energi och tid jag lagt ner på projektet påverkat så många människor, både i Nepal och i Sverige, främst den uppväxande generationen, ja då vet jag att jag på ett meningsfullt sätt har bidragit till Agenda 21. Vetskapen om alla dessa själar som har påverkats av Projektet är den största belöningen. Varje leende som har förenat två människor från olika kulturer gör världen till en bättre värld. Varje person som har ökat sin förståelse och tolerans för en annan kultur gör världen till en fredligare plats. Många droppar små.....

Min förhoppning är att andan och metoden i Projekt Nepal kan leva vidare i det nya skapande universitetet, nu när lärarutbildningsprogrammen och därmed kursen läggs ner. Min förhoppning är också att fler lärare och personal vid Luleå tekniska universitet vill bidra till denna typ av internationalisering i Agenda 21's anda. Min nya dröm är att fler studenter och lärare vid Luleå tekniska universitet får del av denna utbildning, för sitt livslånga lärande, för freden och för jordens framtid. Men jag har även lärt mig att inte ensam utan stöd från universitetet driva nya utvecklingsprojekt – det kostar alltför mycket i tid av mitt liv och min hälsa att ensam ro i land ett sådant stort projekt. Jag hoppas denna utvärdering kommer universitetet till lärdom att i framtiden bättre stödja nytänkande och vågade utvecklingsprojekt.

Sammanfattande kommentarer

Av ovan nämnda redovisningar framgår att genomförandet av Kurs PÄN027 på ett mycket tillfredsställande sätt motsvarar uppställda krav enligt kursplan. Kursen har dessutom skapat synergieffekter bl. a. i form att ett integrerat samarbete mellan studenterna, skolor i Sverige och Nepal och *Föreningen Projekt Nepal*. I linje med universitetets internationaliseringssträvanden finns också möjligheter till ett framtida, inom LTU tvärvetenskapligt utvecklings- och forskningsarbete kopplat till PÄN027 och *Föreningen Projekt Nepal*.

Motivationen för deltagande har varit allmänt stor och av främst ekonomiska skäl hade ett antal intresserade inte möjligheter att delta i kursen. Informationen inför såväl kursen som vistelsen i Nepal har varit god och erfarenheter från föregående kurser har väl tillvaratagits. Studenternas förväntningar på ett kvalitativt gott utbyte av kursen har infriats. Genom fältstudier av miljön, kulturen, religionen och undervisning m.m. i Nepal har deras tidigare kunskaps- samhälls- och människosyn berikats. Personlighetsmässigt har flera ansett att de utvecklats genom de

omedelbara sinnesintryck vistelsen i Nepal inneburit. Många självklarheter har ställts på ända och deras reflektioner har lett till att många värderingar förändrats. Det egna självförtroendet har stärkts, inte minst p. g. a. de stundtals krävande fältmässiga förhållanden de upplevt i landet.

Innehållet i kursen har varit relevant och meningsfullt och redovisade förslag till förbättringar har successivt införts i kursens program. Utvecklingsmöjligheterna för kursen är goda och flertalet av deltagande studenter har redan, eller avser att implementera kursens erfarenheter av entreprenörskap, konstruktivistiskt lärande och internationalisering i sina lärargärningar.

För många av studenterna har PÄN027 inneburit "resan i deras liv". Deltagandet och mötet med detta u-land har inte bara satt oförglömliga spår i deras sinnen, fått dem att reflektera på en djupare nivå över egna värderingar utan också skapat en motivation att i lärarrollen arbeta för utökad internationalisering mot tredje världen. Många, inklusive deltagare som inte var studenter, har under lång tid efter hemkomsten haft svårigheter att såväl sortera som bearbeta och förmedla allt de fått känslomässigt och intellektuellt ta del av under vistelsen i Nepal.

INTEGRERING AV *PROJEKT NEPAL* INOM UNIVERSITETET

Projekt Nepal var ett *pilotprojekt* som huvudsakligen innefattar studenter på Grundskolelärare 4-9 Ma/Na programmet. När den nya lärarutbildningen introducerades 2001 innebar att det att kursen PÄN027 Projekt Nepal inte kunde fortleva efter år 2003. Nya sätt för kursens genomförande inom den nya lärarutbildningen måste utvecklas om denna form av utbildning även är önskevård och viktig i fortsättningen. I en skrivelse (02-01-07, bilaga 8) från projektgrundaren Hans Gelter till dåvarande institutionsstyrelsen bad Hans Gelter Institutionsstyrelsen att fatta ett beslut huruvida Projekt Nepal skall fortleva inom lärarutbildningarna och Det skapande universitetet. Skrivelsen ledde dock endast till beslut att saken skulle utredas, och ännu (2005) är frågan öppen huruvida Projekt Nepal i någon form skall fortleva inom universitetet.

Önskvärt är även att enligt Luleå tekniska universitetets strategiska mål att *Projekt Nepal* integreras i hela universitetet så att även andra studenter än lärarstudenter i framtiden kan ta del av kursen och det integrerande kunskapsbyggandet inom projektet. Den, i denna rapport föreliggande didaktiska modellen som ligger till grund för *Projekt Nepal's* pedagogik kan i framtiden anammas i den nya lärarutbildningen och andra utbildningar på universitetet, eftersom pedagogiken väl stämmer in i *det skapande universitetets* koncept. Projektets didaktik kan göras mer generell vad gäller projektprocessen, nätverksbyggandet, entreprenörskapet, och lärandet och behöver ej nödvändigtvis vara knytet till Nepal, även om Nepal ur många aspekter är ett idealt land för dessa syften. Den pedagogiska modellen med dess emotionella och spirituella engagemanget kan dessutom utvidgas till att inte enbart användas för undervisning i internationalisering och multikulturism, utan kan användas även i andra undervisningssammanhang.

De lärdomar som kan dras från Projekt Nepal är förutom de erfarenheter som gjorts i globaliserat lärande och internationalisering även erfarenheter i:

Projektkunskap

idé till genomförande, rapportering/dokumentering, projektprocesser, söka projektmedel, koordinering, omvärldsbevakning m.m.

<i>Nätverk som utvecklingsstrategi</i>	att bygga nätverk mot olika samhällssektorer, nätverk mellan länder m.m. att utveckla strategier för projekt-utveckling etc.
<i>Entreprenörskap</i>	initiativkraft, organisation, bokföring, redovisning, m.m.
<i>Kulturkrockar</i>	sociologiska teorier om kulturkrockar, att radera gränser, människors lika/olika villkor, respekt och ömsesidighet, värdegrund
<i>Pedagogik</i>	lärandet i centrum för studenten, sätta mål, lära, göra, måluppfyllelse, självvärdering för nya steg i personlig utveckling m.m.

Ett sådant helintegrerat kunskapsbyggande som *Projekt Nepal* innefattar är av stort värde för inte bara lärarutbildningar utan även mer generellt för alla utbildningar inom *det skapande universitetet* vid Luleå tekniska universitet.

Eftersom dåvarande program inom lärarutbildningarna inom vilken kuren PÄN027 Projekt Nepal var en valbar kurs, upphör finns det anledning att försöka hitta inriktningar och kurser där erfarenheterna från *Projekt Nepal* kan integreras. Härtill finns det flera alternativ:

1) Kursen PÄN027 Projekt Nepal skulle kunna göras om till en ny kurs öppen för alla studenter på lärarutbildningarna och övriga universitet. Kursen skulle därmed kunna integreras inom flera inriktningar eller specialiseringar på lärarutbildningen. Kursen skulle även kunna vara öppen för andra utbildningar och Arenor inom universitetet. Ett problem med att behålla kursen i dess nuvarande utformning och integrerat i nya lärarutbildningen är för studenterna att forma kursföreningar för att samla medel till resan. Att erbjuda kursen utan denna möjlighet kommer medföra att få studenter kan gå kursen, även om intresset finns, eftersom reseutgifterna på 17 000:- är en stor utgift för en student. Visserligen går det att minska utgifterna genom att ta bort moment i nuvarande reseprogram - men kostnaden blir likväl högre än vad en student förmår att betala för en utbildning.

2) En lösning på detta problem är att kursen görs om till en 10 poängs kurs, där 5 poäng ges för entreprenörskapsdelen och 5 poäng för resedelen. Kursen skulle därvid kunna delas upp så att momentet entreprenörskap påbörjas 2 år innan resedelen av kursen. Därmed skulle studenterna få "lön för mödan" de lägger ner i förberedelserna, som utvärderingen visat omfattar 100-200 arbetstimmar per student och som väl motsvarar 5 poäng. Om detta entreprenörsmoment inkluderar viss undervisning i entreprenörskap, processlärande m.m. skulle detta medföra en värdefull utveckling av kursen.

3) En inriktning i "Globalt lärande" 40p har planerats i den nya lärarutbildningen i syfte att ta tillvara erfarenheterna av *Projekt Nepal*. Under de första 20p skulle studenter kunna genomgå en traditionell utbildning kring internationalisering, globalt lärande, nätverksbyggande, entreprenörskap m.m. Resterande 20p skulle kunna utgöra en projektutbildning där studenten skall bygga upp ett internationellt nätverk, t ex med skolor i Nepal eller annat land. Inom denna inriktning skulle dock studenterna troligen inte att resa till tredje världen på samma sätt om inom kursen PÄN027 *Projekt Nepal*, som en gruppresa med gemensamma mål och kursmoment. Mer troligt skulle vara att resorna skulle ske mer individuellt i form av enskilt resande eller i mindre grupp, även om studenterna.

4) En Arenakurs i "Globalt lärande" om t ex 20p som erbjuds alla arenastudenter och studenter på olika program (musik, hälsovetenskap, teknik m.m.) som bygger på *Projekt Nepal's* integrerade kunskapsbyggande och individuella utformning skulle kunna erbjudas inom det skapande universitetet. En sådan kurs skulle vara intressant för studenter inom de flesta Arenor och kunskapsområden, och bygga på studentens egna kompetensbehov. Studieobjekt inom kursen skulle kunna vara just utbildningssystemet i Nepal (Arena Lärande), hälsovård i Nepal (Arena Livsstil, Hälsa och Teknik), turism, miljöproblem (ekoby) och naturresurser i Nepal (Arena Jordens resurser, Arena Livsstil, Hälsa och Teknik m fl.), teknikutveckling i tredje världen (Arenor med teknikanknytning) osv. I princip samtliga utbildningar och kunskapsområden skulle kunna inrikta temaarbeten, studentarbeten, examensarbeten m.m. mot något fält med anknytning till Globalt lärande via Nepal. Detta behöver ej nödvändigtvis medföra att studenterna fysiskt åker till Nepal, även om det är önskvärt ur didaktisk synpunkt, utan studenterna kan inrikta sina studier mot Nepal enligt teknologkårens önskemål på internationalisering: *Teknologkårens Internationella program* (2000) (2.12): "För att studenter som inte vill eller har möjlighet att studera utomlands är det viktigt att det finns alternativ till utlandsstudier. Ett sådant alternativ är att lärare tar mer exempel som är internationellt relaterade, och inte bara exempel från Sverige. Detta skapar förståelse för andra kulturer och bidrar till ett mer internationellt perspektiv." (s. 16).

Det finns säker åtskilliga fler möjligheter att ta tillvara och använda pedagogiken inom *Projekt Nepal* inom en mängd utbildningar vid universitetet, där målet inte självklart behöver vara just ett besök i Nepal. Pedagogiken med ett direkt upplevelsebaserat lärande kan tillämpas i alla möjliga situationer där verkligheten används som läromedel. Denna metodik används redan i många undervisningsinslag, t ex utomhuspedagogiken på lärarutbildningen. Att göra studentarbeten och examensarbeten "skarpa" dvs. appliceras på verkliga situationer och problem är likaså ett verklighets- och upplevelsebaserat lärande där andra pedagogiska metoder än traditionell undervisningspedagogik används. Dessa alternativa framtida utvecklingsmöjligheter av *Projekt Nepal* bygger dock på att universitetet tar ett ansvar för detta. Hittills har *Projekt Nepal* utvecklats av eldsjälar som avsatt stor energi och mycket fritid för planering och genomförandet av projektet. För att integrera projektet och dess erfarenheter krävs ett betydligt större ansvar från både institutioner och universitetsledning (fakulteter, Arena koordinatörer etc.).

Projekt Nepal har visat sig ha stor massmedial uppmärksamhet och P.R. värde för universitetet och lärarutbildningarna. Rekryteringsbroschyrer och studentkatalogen har utnyttjat bilder från *Projekt Nepal*. Projektet har även byggt upp en stor kontaktyta mot samhället. Projektets samverkan med samhället har därför betytt mycket för universitetet och dess verksamhet i samhället. Detta är viktiga erfarenheter att ta tillvara på när erfarenheter av projektet skall integreras i det skapande universitetet. Den erfarenhet som har byggts upp inom projektet vad gäller projektutveckling och samhällsintegrering bör vara ytterst värdefull för förverkligandet av *det skapande universitetet*.

Projektet kan även integreras inom forskning. *Projekt Nepal* erbjuder många forskningsmöjligheter både inom utbildningsvetenskaplig forskning och inom övrig forskning vid universitetet. Miljöproblem, teknikutveckling, distansöverbryggande lärande, samhällsplanering, samhällsutveckling, kommunikationsutveckling, fritidsvetenskap, turism, m.m. kan alla inrikta sig mot den kunskapssfär som *Projekt Nepal* innebär. Här öppnar sig ett stort fält för studentarbeten, examensarbeten, doktorandarbeten och forskningsprojekt inom ett kunskapsområde som kan innefatta de flesta institutionerna vid universitetet.

DISKUSSION

Detta arbete har syftat till att beskriva och utvärdera det mångfacetterade pedagogiska projektet *Projekt Nepal*. Syftet med detta är att sammanfatta de lärdomar som detta pedagogiska projekt givit för att kunna utveckla projektet eller befrukta andra pedagogiska projekt och utbildningar. Att beskriva och försöka greppa den komplexa socio-kulturella sfär som utvecklats kring projektet har varit svårt eftersom många intressenter i form av enskilda individer och organisationer har medverkat och inverkat ofta utan dokumentation och på eget initiativ. Att samla alla "aktiviteter" inom de olika föreningarna, medverkande skolor och enskilda individer har varit nästintill omöjligt. Ett försök till ansats att systematiskt samla aktiviteterna kring Projekt Nepal har varit hemsidan www.projekt-nepal.nu. Dock kräver detta de enskilda aktörernas aktiva medverkan och rapportering vilket har visat sig vara betydligt svårare att genomföra än förväntat. Speciellt skolornas medverkan och aktiviteter har varit mycket besvärligt att samla in, även i de fall lärarna utgjorts av studenter som har genomgått kursen. Det verkar vara betydligt lättare att göra saker än att dokumentera och rapportera det man gör. Detta är en viktig lärdom att dra inom lärarutbildningen att blivande lärare inte bara lär utan även förstår det viktiga i att dokumentera och reflektera över den verksamhet man bedriver. Detta har även visat sig i studenternas ovilja eller svårigheter att under kursens gång dokumentera och reflektera över vad de upplever (Gelter 2003). Flera studenter har sagt att det "räcker med att uppleva för att förstå" – ett påstående vi inte kan acceptera bland professionella pedagoger.

En viktig uppgift inom det pedagogiska projektet har varit att omsätta den intuitiva känslan Hans Gelter som reseledare i Nepal utvecklade om att dessa upplevelser av Nepal skulle ha stora pedagogiska värden för blivande lärare till pedagogisk och didaktisk teori.

Här har ledstjärnan återigen varit en intuitiv känsla av att enbart boklig bildning (Dahlgren & Szczepanski 1997) genom lärandet **om** något, t ex globala miljöproblem, främmande kulturer m.m. inte alltid leder till ett personligt engagemang eftersom boklig katalog kunskap lätt kan betraktas som objektiv och opersonlig. Därför har Gelter ur ett autodidaktiskt perspektiv utvecklat uppfattningen om att upplevelsebaserat lärande **i, från och genom** det som studeras ger en större personlig förankring i lärandet än enbart det bokliga lärandet **om** något. Detta stöds av Selby's (1996) antagande att "*the media is the message*", dvs. att budskapet i lärandet kommer genom mediet – själva upplevelsen (se även Hannaford 1997). Detta överensstämmer med den handlingspedagogik som SAMFI (1990) föreslog genom en cirkelprocess av känsla, kunskap, handling och engagemang .

Ett viktigt budskap från pedagogiken i *Projekt Nepal* är belysandet av den "humana utbildningen" enligt Selby (se s. 12) som i många avseenden saknas i det svenska utbildningsväsendet. Även om många av målen behandlas inom olika utbildningar gestaltas sällan fullt ut en biofilisk, ekocentrisk och demokratisk utbildning i konkreta undervisningssituationer. Som detta arbete har visat är detta i högsta grad nödvändigt för att fullt ut gestalta och verka för andan i Agenda 21. Inom Projekt Nepal gestaltas den "humana utbildningen" genom själva upplevelsen på plats i samverkan med reflektioner och diskussioner på plats kring det som upplevs. Studenternas egna förhållningssätt till tiggare, fattiga, det annorlunda, människor och djur som möts under resan exponeras och diskuteras samtidigt som lärarens reflekterade agerande ("*the media is the message*") utgör grund för studenternas egna reflektioner kring sina egna beteenden. Att diskutera människosyn, natursyn och värdegrund kan inte göras mer optimalt än i en miljö som Nepal med informellt kassystem, enorma klyftor mellan rika och fattiga, enorma miljöproblem m.m. Att konkret se konsekvenser av icke-biofiliskt beteende mot människor och andra organismer, att uppleva ett icke-demokratiskt värdesystem, att se

eko-sociala konsekvenser av en antropocentrisk världssyn osv. gestaltar mycket väl den "humana utbildningen" Selby efterlyser. Dessa är annars svåra frågor att konkret belysa med egna upplevelser utan blir lätt boklig bildning om fenomenen med konsekvensen att det ej berör studenten personlig. Har man med egna ögon sett det man kan uppleva i Nepal får en sådan värdegrunds analys och reflektion en helt annan innebörd. Vår slutsats blir därför att pedagogiken inom *Projekt Nepal* väl möter de krav Agenda 21 ställer för ett globalt ansvarstagande. Det är därför angeläget att denna utbildningsform inte bara erbjuds ett fåtal studenter utan att denna pedagogik borde vara en del i ett större sammanhang där "*Det skapande universitetet*" utgör en nyckelroll i Agenda 21.

En slutsats som denna utvärdering tydligt visat är att ett pedagogiskt utvecklingsprojekt blir mycket sårbart om det drivs av enstaka eldsjälar, speciellt när omfånget växer till ett större samhällsprojekt. Universitetet måste utveckla en handlingsberedskap att ta tillvara på kreativa utvecklingsprojekt och stötta eldsjälarna så att de inte "bränner ut" sig, så att deras kreativa gnista kan leva vidare i nya projekt. Universitetets vision "*det skapande universitetet*" är till stor del beroende av "eldsjälar" som brinner för att utveckla pedagogiken och lärandet, dvs. kunskapsbyggandet på universitetet vilket inte är en hållbar utveckling. Det är därför av största vikt att de tydligt markeras från universitetet att utvecklingsprojekt, liknande *Projekt Nepal* är både önskvärda och nödvändiga för universitetets utveckling och pedagogiska förnyelse.

De slutsatser vi kan dra av denna studie är att syftet och genomförandet av Projekt Nepal mycket väl uppnådde de didaktiska målen för globalt lärande och internationalisering. Kursen är inte en traditionell universitetskurs utan bör betraktas som en spetsutbildning som förutom att ge ett unikt lärande och unik kompetens till studenterna ger stor attraktionskraft och marknadsföring av universitetet och väl uppfyller kraven på kunskapsbyggande inom "*Det skapande universitetet*" och universitetets medverkan i det globala samhället utifrån ett Agenda21 perspektiv. Att inte ta tillvara på den kraft som lärare och studenter skapat inom Projekt Nepal vore en stor förlust för Lärarutbildningarna och universitetet.

REFERENSER

- Beyer, K. (1992). Det är icke tänkning det hele. I Nielsen och Paulsen (Red.) *Undervisning i fysik*. Gyldendal, Oslo.
- Brundtlandkommenssionen (1987). *Vår gemensamma framtid*. Stockholm.
- Convention on the Rights of the Child*, (1989). UNGAR Res 25 (XLIV), 44 UN GAOR, UN Doc A/Res/44/25.
- Convention against Torture and other Cruel, Inhumane and Degrading Treatment or Punishment*. (1984). UNGAR Res 39/46.
- Dahlgren, L.O. & Szczepanski, A. Utomhuspedagogik, Boklig bildning och sinnlig erfarenhet. *Skapande Vetande nr 31*. Linköpings Universitet.
- Eklund, M. (2000). Interkulturellt lärande i skolan. I i E, Alerby, P. Kansanen, & T. Kroksmark (Red.) *Lära om lärande* (s. 77-89). Lund: Studentlitteratur.
- Ekstig, B. (2000). Didaktik och naturvetenskap. I C. A. Säfström & P. O. Svedner (Red.) *Didaktik - perspektiv och problem*. (s.144-157) Lund: Studentlitteratur.
- Elliot, R. (1995). *Environmental ethics*. Oxford University Press. New York.
- Elliott, J. (1991). *Action research för educational change*. Philadelphia: Open University Press.
- Festinger, L. (1957). *A theory of Cognitive Dissonance*. R.P.E. Illinois.
- Gerle, E. (2000). *Mångkulturalism och skolan?* Utbildningsdepartementets Värdegrundsprojekt.
- Gelter (2003). Why is reflective thinking uncommon? *Reflective Practice* 4, (3), 337-344.
- Hannaford, C. (1997). *Lära med hela kroppen*. Brain Books, Jönköping.
- Högskoleverket (1992). *Högskolelagen (1992:1434)*. SFS 1992:1434
- Jank, W., & Meyer, H. (1997). *Nytan av kunskaper i didaktisk teori*. I M. Uljens (Red.) *Didaktik* (s. 17-34). Lund: Studentlitteratur
- Jerlang., E. & Egeberg, S. (1999). *Utvecklingspsykologiska teorier*. Stockholm: Liber.
- Lange, A. (1995). *Den svårfångade opinionen. Förhållningssätt till invandring och invandrare 1995*. Stockholm: CEIFO.
- Luleå tekniska universitet (1997). *Luleå tekniska universitets strategiska plan 1997-2000*. Policydokument fastställt av rektor.
- Luleå tekniska universitet (1999). *Samverkan med omvärlden*. Policydokument.
- Luleå tekniska universitet (2000). *Det skapande universitetet - en mötesplats för integrerat kunskapsbyggande*. Policydokument fastställt av rektor.

- Luleå tekniska universitet (2000). *Målbild: Universitetet 2006*. Policydokument.
- Luleå tekniska universitet (2000). *Internationalisering vid Luleå tekniska universitet 2000-2006, Mål och riktlinjer*. Policydokument från Internationaliseringsgruppen.
- Luleå tekniska universitet (2000). *Inriktningsbeslut 2002*. Policydokument.
- Regeringens proposition 1975:26. Stockholm.
- Regeringens proposition 1985:100, bilaga 10. Stockholm.
- SAMFI (1990). *Internationalisering, fred, miljö och mänskliga rättigheter*. Konferens för lärarutbildare. Lejonalds slott 27-29 Sept. 1989. Samarbetsgruppen för internationalisering, Rapporter , R. 90:9.
- Selby, D. (1996). Relational Modes of Knowing: Learning Process Implications of a Humane and Environmental Ethics. In B. Jickling. (Ed.) *A colloquium on Environment, etics and Education*, (pp. 49-60). Yukon Collage, Whitehorse, Yukon July 14-16, 1995.
- Sessions, G. (1995). *Deep ecology for the 21st century*. Shambahala, Boston.
- Sjöberg, S. (2000). *Naturvetenskapen som allmänutbildning - en kritisk ämnesdidaktik*. Lund: Studentlitteratur.
- Skolverket (1996). *Långt borta och nära. Läroplanerna och internationaliseringsbegreppet*. Stockholm: Skolverket
- Skolöverstyrelsen (1986). *Interkulturellt synsätt i undervisning och läromedel*. Stockholm: Skolöverstyrelsen
- Skolöverstyrelsen (1989). *Handlingsplan för skolans internationalisering*. Stockholm.
- SOU 1983:57 *Olika ursprung - gemenskap i Sverige. Utbildning för språklig och kulturell mångfald*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- SOU 1992:94 *Bildning och kunskap*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- SOU 1996:55 *Sverige, framtiden och mångfalden*. Stockholm: Fritzes.
- Statens invandrarverk (1997). *Mångfald och ursprung*. Norrköping.
- Stensmo, C. (1994). *Pedagogisk filosofi*. Lund: Studentlitteratur.
- Säfström, C.A. & Svedner, P.O. (2000). *Didaktik - perspektiv och problem*. Studentlitteratur, Lund.
- Teknologkårens Internationella program 2000*. Teknologkåren, Luleå tekniska universitet.
- Uljens, M. (1997). *Didaktik*. Studentlitteratur, Lund.

UNCED-biblioteket 1994. *Agenda 21 - en sammanfattning*. Miljö- och naturresursdepartementet, Regeringskansliet.

Utbildningsdepartementet (1994). *Läroplan för de obligatoriska och frivilliga skolformerna*. Lpo 94 och Lpf 94. Stockholm.

Utbildningsdepartementet (1997). *Den nya högskolan*. Stockholm.

BILAGOR

Bilaga 1: Kursutvärderingsformulär

Utvärdering av kursen PÄN027 Projekt Nepal Vt-1999.

Ringa in ett alternativ:

Kursens syfte:

- 1) Har kursens syfte och mål varit tydliga för dig?
1 2 3 4
Inte alls Mycket
- 2) Har kursens syfte och mål uppnåtts?
1 2 3 4
Inte alls Helt och hållet
- 3) Hur väl överensstämde kursens syfte och mål med dina syften och mål?
1 2 3 4
Inte alls Mycket
- 4) Bör kursens syfte och mål förändras och i så fall hur?

Kursens Mål:

Har kursens mål enligt kursplanen uppnåtts :

- 1) personlig utveckling i att ansvara, planera och genomföra ett större projekt:
1 2 3 4
Inte alls Mycket
- 2) att möta ett av världens fattigaste utvecklingsländer:
1 2 3 4
Inte alls Mycket
- 3) att utifrån nya erfarenheter begrunda och motverka negativa attityder till främmande folkslag, kulturkrockar, rasism, utbildning m.m.:
1 2 3 4
Inte alls Mycket
- 4) att reflektera och få perspektiv på Sverige och den svenska skolan, kulturen, samhället och naturen:
1 2 3 4
Inte alls Mycket
- 5) att skapa sig en mer holistisk människo- och natursyn:
1 2 3 4
Inte alls Mycket
- 6) att skapa sig värdefulla erfarenheter och kontakter från tredje världen för den framtida yrkesrollen:
1 2 3 4
Inte alls Mycket
- 7) tillägnat dig kunskaper och insikter om transkulturism, kulturmix och antirasism:
1 2 3 4
Inte alls Mycket
- 8) tillägnat dig kunskaper och insikter om hinduism, buddhism, islam, deras ursprung och inverkan på det dagliga livet i Nepal:
1 2 3 4
Inte alls Mycket
- 9) tillägnat dig kunskaper och insikter om Centralasiens historiska, politiska och religiösa utveckling:
1 2 3 4
Inte alls Mycket
- 10) tillägnat dig kunskaper och insikter om Himalayas naturformer, deras ursprung, geologiska processer m.m.:
1 2 3 4
Inte alls Mycket
- 11) tillägnat dig kunskaper och insikter om ekologi i Nepals olika naturtyper från Terrais tropiska regnskog till Himalayas högalpina miljö:
1 2 3 4
Inte alls Mycket

12) tillägnat dig kunskaper och insikter om lokala och globala miljöproblem orsakade av kulturkrockar, turism, skogsavverkning och erosion:

1	2	3	4
Inte alls			Mycket

13) Om du inte har uppnått något eller några kursens mål (ovan) enligt kursplanen, vad anser du vara de viktigaste orsakerna till att dessa mål inte uppfyllts:

14) Hur stort har ditt engagemang varit för att uppnå dessa mål?

1	2	3	4
Litet		Stort	

Kursens innehåll:

1) Anser du att kursmomentet "Planering och förberedelser för resan" har varit givande?

1	2	3	4
Inte alls			Mycket

2) Anser du att själva resan och vistelsen i Nepal har varit givande?

1	2	3	4
Inte alls			Mycket

3) Anser du att skolbesöket i Kathmandu har varit givande?

1	2	3	4
Inte alls			Mycket

4) Anser du att trekkingen har varit givande?

1	2	3	4
Inte alls			Mycket

5) Anser du att projektarbetet i kursen har varit givande?

1	2	3	4
Inte alls			Mycket

6) I vilken grad lämnade kursen utrymme för deltagarnas egna aktiva medverkan i genomförandet?

1	2	3	4
Inte alls			Mycket

7) Hade du önskat större inflytande i genomförandet av kursen och resan?

1	2	3	4
Inte alls			Mycket

8) Dina synpunkter på kursens innehåll:

Kursens genomförande:

1) Anser du att ni har fått tillräckligt stöd från lärarna under projektets planering?

1	2	3	4
Dåligt			Mycket

2) Har resans genomförande skett på ett adekvat och lämpligt sätt?

1	2	3	4
Inte alls			Mycket

3) Har projektarbetena kännas motiverade?

1	2	3	4
Inte alls			Mycket

4) Har ditt engagemang i projektets planering varit adekvat?

1	2	3	4
Inte alls			Mycket

5) Hur angelägen har du varit att engagera dig i projektet, resan och genomförandet?

1	2	3	4
Inte alls			Mycket

6) Har ditt engagemang för genomförandet av projektet och resan varit adekvat?

1	2	3	4
Inte alls			Mycket

7) Har ditt engagemang för projektarbetet varit adekvat?

1	2	3	4
Inte alls			Mycket

8) Har lärarnas engagemang varit adekvat under resan?

1	2	3	4
Inte alls			Mycket

- 9) Har boende, service och personal uppfyllt dina behov och önskningar under resan?
 1 2 3 4
 Inte alls Mycket
- 8) Har lärarnas engagemang varit adekvat under resan?
 1 2 3 4
 Inte alls Mycket
- 9) Om du känner att du ej har engagerat dig eller bidragit i tillräcklig utsträckning i någon del av projektet och resan – vad tror du det beror på?
- 10) Om du känner att lärarna i något avseende inte har uppfyllt dina förväntningar – vad tror du det beror på?
- 11) Om du känner att någon del av boende, service och personal inte har uppfyllt dina behov eller förväntningar, ange varför?

Kursens resultat:

Var kursen utformad så att du fick hjälp att förstå och dra egna slutsatser om dina upplevelser och ditt lärande?

- 1 2 3 4
 Inte alls Mycket
- 2) Såg du till att du fick ut det du ville i form av nya kunskaper?
 1 2 3 4
 Inte alls Mycket
- 3) Gav den pedagogiska metoden i kursen dig möjlighet till aktivt eget lärande?
 1 2 3 4
 Inte alls Mycket
- 4) Var det du lärde dig viktig för dig själv?
 1 2 3 4
 Inte alls Mycket
- 5) Kommer det du lärt dig att påverka dig som framtida lärare?
 1 2 3 4
 Inte alls Mycket
- 6) Kommer det du lärt dig att påverka dig som person, din natursyn och ditt förhållningssätt till omvärlden?
 1 2 3 4
 Inte alls Mycket
- 7) Kommer du att jobba vidare med Projekt Nepal?
 1 2 3 4
 Inte alls Mycket
- 8) Hur vill du/kommer du att jobba vidare med Projekt Nepal?
- 9) Vilka moment i kursen/resan bör förbättras och hur?
- 10) Vilka moment i kursen/resan bör strykas och varför?

Bilaga 2: Skattningsformulär

ENKÄT Innan avresa på PÄN027 Projekt Nepal Vt-2001.

- 1) Vilka förväntningar har du på att möta ett av världens fattigaste utvecklingsländer:
 - 2) Vilka erfarenheter tror du att du kommer att få av Nepalresan?
 - 3) Anser du dig tolerant mot andra kulturer, folkslag, religioner? Varför?
 - 4) Vilka erfarenheter tror du att du kommer att få för din framtida yrkesrollen:
 - 5) Hur har du förberett dig att möta Nepals folk, historia, religion, natur och miljöproblem?
 - 6) Vilka kulturkrockar tror du att du kommer att uppleva?
 - 7) Hur tror du att du kommer att reagera inför dem?
 - 8) Hur kommer du att reagera på fattigdom?
 - 9) Hur kommer du att reagera på miljöproblem?
 - 10) Hur stort har ditt engagemang varit för att sätta dig in i Nepals traditioner och problem?
 - 11) Vad förväntar du dig av skolbesöket i Kathmandu?
 - 12) Vad förväntar du dig av djungelbesöket?
 - 13) Vad förväntar du dig av trekkingen?
 - 14) Hur tror du att resan kommer att förändra dig?
 - 15) Vad förväntar du dig av din lärare?
 - 16) Vad förväntar du dig av dina reskamrater?
 - 17) Vad förväntar du dig att du kan bidra med till resan?
 - 18) Vad förväntar du dig av projektarbetena?
 - 19) Vad vill du ha ut av resan i form av nya kunskaper?
 - 20) Har du förberett dig fysiskt inför resan? Hur?
 - 21) Har du förberett dig psykiskt inför resan? Hur?
 - 22) Tror du att du kommer att jobba vidare med Projekt Nepal?
- Tack för synpunkterna/Hansi

Bilaga 3: Intervjumall

- ★ Motiv till deltagande? (varför just du?)
- ★ Information inför resan?
- ★ Förväntningar (personliga, pedagogiska)?
- ★ Pedagogiska resultat (kunskaps- samhälls- människosyn, grupputveckling)?
- ★ Kursens innehåll och berättigande (skolbesök, djungeltur, sigh-seeing, trekking, internationalisering, lärande, fadderskola)?
- ★ Professionell utveckling?
- ★ Personlig utveckling?
- ★ Vilken betydelse har Projekt Nepal för Asphodel Public School?
- ★ Fortsatt arbete?
- ★ Övrigt?

Bilaga 4: Kursplan PÄN027

PÄN027 Projekt Nepal 5.0 poäng

ÄMNE (enl SCB)

Didaktik

NIVÅ/DJUP

A G

PROGRAM/TIDSPERIOD

Valbar /

G1 4-9 / åk 4,lp3,4

SPRÅK: Svenska

EXAMINATOR

Hans Gelter Univ lekt

FASTSTÄLLD

Kursplanen är fastställd av Institutionen för pedagogik och ämnesdidaktik 1998-02-12 att gälla tills vidare. Senast reviderad 2000-02-10.

FÖRKUNSKAPSKRAV

Grundläggande behörighet. Deltagande i "Projekt Nepal"-förening.

MÅL

Studenterna skall genom deltagande i kursen uppnå:

- personlig utveckling i att ansvara, planera och genomföra ett större projekt i form av deltagande i föreningen "ProjektNepal",
- att möta ett av världens fattigaste utvecklingsländer med dess enorma problem, smältegel av olika folk och kulturer samt konflikten mellan västerländsk kultur och uråldriga traditioner,
- att utifrån nya erfarenheter begrunda och motverka negativa attityder till främmande folkslag, kulturkrockar, rasism, utbildning, mm,
- att reflektera och få perspektiv på Sverige och den svenska skolan, kulturen, samhället och naturen och skapa sig en mer holistisk människo- och natursyn,
- att skapa sig värdefulla erfarenheter och kontakter från tredje världen för den framtida yrkesrollen.

De skall dessutom tillägna sig kunskaper och insikter om:

- transkulturalism, kulturmix och antirasism genom studier av de olika folk som lever harmoniskt sida vid sida i Nepal,
- hinduism, buddhism, islam, deras ursprung och inverkan på det dagliga livet i Nepal,
- Centralasiens historiska, politiska och religiösa utveckling,
- Himalayas naturformer, deras ursprung, geologiska processer mm,
- ekologi i Nepals olika naturtyper från Terrais tropiska regnskog till Himalayas högalpina miljö,
- lokala och globala miljöproblem orsakade av kulturkrockar, turism, skogsavverkning och erosion,
- utvecklingsproblem i ett land i avsaknad av infrastruktur, med dålig utbildning, fattigdom mm,
- skolsystemet i ett utvecklingsland utan resurser, med fri barnuppföstran och diciplinpedagogik.

INNEHÅLL

Planering och förberedelserna för resan. En 3 veckors vistelse i Nepal.

Under skolbesök och trekkingen genomförs en projektstudie enskilt eller i mindre grupp.

Projektet ligger som grund för examinationen. Projektet kan göras med valfri inriktning inom utbildningens ämnen.

UNDERVISNING

Under kursen genomförs en 3 veckors resa till Nepal där en vecka ägnas åt skolbesök i Kathmandu och 2 veckor som en trekking och skolbesök i bergslandskapet kring Annapurna-området. Under resan behandlas olika ämnen i form av diskussioner i fält.

EXAMINATION

Examination sker genom skriftlig och muntlig redovisning av kursuppgiften.

KURSENS BETYGSKALA: U, G

MOMENT/PROV

Reserapport/kursuppgift 5.0poäng

LITTERATUR

För resan och projektet lämplig litteratur som fastställs i samråd med examinator. Internet-resurser.

ÖVRIGT

Studenterna själva arbetar ihop medel för en 3 veckors resa till Nepal genom att hitta sponsorer, försäljning etc. Inför kursen måste studenten ha deltagit i en "Projekt Nepal"-förening för både ekonomiska och planeringsförberedelser. Föreningen grundas i god tid, gärna i termin 2-3, inför varje planerad kurstillfälle och fortlöper parallellt med utbildningen fram till och med kursen i åk 4. "Projekt Nepal"-föreningen är en ekonomisk reseförening med egna stadgar för hur planering, ekonomisk insamling och ekonomisk fördelning av kostnaderna skall lösas.

RESURSER: Bi/SO 5p.

Kontaktperson: [Hans Gelter](#)

Bilaga 5: Dagsprogram i Nepal 2000

Dag 1: Lördag 19/2

Avresa Luleå 06.30
Ankomst Stockholm 08.15
Avresa Stockholm 10.05 med Aeroflot
Ankomst Moskva 15.10

Dag 2: Söndag 20/2

Avresa Moskva 01.05 Ankomst Kathmandu 13.05
Transfer till Hotel Harati.
Övernattning på Hotel Harati

Dag 3-5: Måndag 22/2-Onsdag 24/2

Skolbesök i Kathmandu.
Övernattning på Hotel Harati/Nepalisk familj.

Dag 6: Torsdag 24/2:

Tidig morgon avresa buss Kathmandu till Royal Chitwan National Park.
Jungelaktiviteter med elefantsafari, kanottur, naturvandring.
Övernattning på Machan Wildlife Resort

Dag 7: Fredag 25/2

Jungelaktiviteter med elefantsafari, kanottur, naturvandring.
Övernattning på Machan Wildlife Resort

Dag 8: Lördag 26/2

Fm: Avresa med buss till Nayapul.
Trekking till Birethathi, 4 timmar. Övernattning i camp.

Dag 9: Söndag 27/2

Trekking Birethathi - Ulleri 5 timmar. Övernattning i camp.

Dag 10: Måndag 28/2

Trekking Ulleri - Ghorepani 4 timmar. Övernattning i camp.

Dag 11: Tisdag 29/2

Vilodag. Besöka Poon Hill för soluppgång. Övernattning i camp.

Dag 12: Onsdag 1/3

Trekking Ghorepani - Talopani 7 timmar. Övernattning i camp.

Dag 13: Torsdag 2/3

Vilodag Tadopani Övernattning i camp.

Dag 14: Fredag 3/3

Trekking Talopani - Ghasa 6 timmar. Övernattning i camp.

Dag 15: Lördag 4/3

Trekking Ghasa - Tukucho 6 timmar. Övernattning i camp.

Dag 16: Söndag 5/3

Trekking Tukucho - Marpha 6 timmar. Övernattning i camp.

Dag 17: Måndag 6/3

Vilodag i Marpha. Övernattning i camp.

Dag 18: Tisdag 7/3

Trekking Marpha - Kagbeni, 7 timmar. Övernattning i camp.

Dag 19: Onsdag 8/3

Vilodag Kagbeni, ev utflykt till Muktinath Övernattning i camp.

Dag 20: Torsdag 9/3

Trekking Kagbeni - Jomsom, 4 timmar. Övernattning i camp.

Dag 21: Fredag 10/3

Flygresor Jomsom till Kathmandu. Övernattning på Hotel Harati

Dag 22: Lördag 11/3

Sightseeing i Kathmandu. Övernattning på Hotel Harati

Dag 23: Söndag 12/3

Transfer Harati Hotel - flygplatsen Avfärd Kathmandu 22.20. Aeroflot

Dag 24: Måndag 13/3

Ankomst Moskva 02.15. Avfärd Moskva 08.45
Ankomst Stockholm 08.55. Avfärd Stockholm 11.55
Ankomst Luleå 13.55

Bilaga 6: Projekt Nepal's kronologiska Historia

Feb 2003

Sista kursen reser till Nepal.

Sept 2001

* 24/9 Under pedagogiska dagen anordnad av Filosofisk Fakultet, presenteras projektrapporten "Projekt Nepal - pedagogisk utveckling mot globalt lärande" av Hansi Gelter.

* Hansi Gelter, initiativtagare till *Projekt Nepal*, nomineras för andra året i rad till Luleå tekniska universitetets tre stora pedagogiska priser. Priserna tillföll dock till andra lärare.

Juli 2001

* 28/7 Helena och Ganska gifter sig!

Maj 2001

* 31/5 Hansi besöker Svartlåskolan och visar bilder och berättar om Nepal för elever och lärare.

* 6/5 Annordnade Ganska och Helena en nepaldag i Svartlå, Boden. Byborna erbjöds nepalimat, lotteri och bildvisning från Nepal. 90 personer besökte tillställningen och lotteriet drog in 1500:- Totalt skänkte Svarlå Byaförening totalt 3500:- till *Projekt Nepal*.

* Rotary i Luleå skänker 7200:- till Faderbarn.

Mars 2001

* 31/3 kommer andra Nepalgruppen med Hansi Gelter hem från Nepal.

* 20/3 står nepalkärrarna på toppen av Singu Chuli, 5600:-m, men tvingas sedan p.g.a. snövädret avbryta fortsatt klättring.

* 10/3 Kommer studenterna hem från Nepal. Samtidigt samlas ett nytt Nepalgrupp i Kathmandu bestående av 2 trekkare med veteranen från 1999 Ingrid Oskarsson samt 8 klättrare från Sverige under ledning av Hansi.

Feb 2001

* 21/2 Byter Bad Udyan Secondary Boarding School officiellt namn till Asphodel Public School och blir fadderskola till Projekt Nepal vid en festlig tillställning med studenter, elever och föräldrar.

* 20/2 Överlämnar Hansi donerade datorer till fadderskolan Asphodel Public School.

* 17/2 åker den tredje gruppen studenter (*Projekt Nepal 2001*) till Nepal. Med följer 10 gäster (anhöriga och externa) samt filmaren Mikael Johansson. Medföljande lärare är Hansi Gelter. Totalt 23 personer.

* 14/2 besökte Hansi Gelter och Mikael Johansson Ängsskolan i Överkalix och berättade för ca 50 4:e-klassare och sedan personalen på skolan om *Projekt Nepal*. Både elever och lärare är mycket villiga att sätta igång samarbete med fadderskolan.

* Besöket i Överkalix filmades av Mikael för ett nyhetsinslag för TV4 Norrbotten som visas 15/2.

* Teknikens hus, Luleå donerar 2 st. Macintosh datorer till Projekt Nepal.

Jan 2001

* Helena Mörk och Kanchha pratade under Jokkmokks marknad på församlingsgården och visade bildspel från Nepal för en stor publik, ca 100 personer. De berättade om Projekt Nepal och fadderverksamheten och många kom fram efteråt och frågade om fadderbarnsverksamheten. Två norska ungdomar var väldigt intresserade av Nepal och ville åka dit som volontärer.

* 31/1 Extra Årsmöte, Föreningen byter namn till Föreningen *Projekt Nepal*. Mikael Johansson visar ett klipp från höstens filmning. Under det gångna verksamhetsåret 2000 har det kommit in 20 672 kr och Projekt Nepal har skickat 29 910 kr till fadderskolan. Totalt har *Projekt Nepal* samlat in 42 000 kr och detta under en period då föreningen har byggts upp. Bra Jobbat ALLA!

* 22 lärare vid Luleå tekniska universitet har under år 2000 genom att avstå 10 till 50:- per person varje månad från sin lön samlat in 4830:- till *Projekt Nepal*.

* 16/1 Mikael Johansson får via arbetsförmedlingen förordnande som projektanställd för Föreningen *Projekt Nepal*.

Dec 2000

* TV4 donerar 4 Macintosh datorer, 3 st. LC475 och 1 st. LC630 till Projekt Nepal.

* 6-7/12 Via Bosse Axhammar m.fl. presenteras *Projekt Nepal* under Midskogsskolans internationella dagar. Under 4 pass visades bildspel, utställning, försäljning m.m.

* 10/12 besöker Bosse Axhammar och David Broström Långskataskolan, Piteå och berättar och visar bilder för 150 elever i åldrarna 6-10 år.

* Mikael Johansson återvänder från Nepal med filmmaterial.

* Monterisoriklassen på Tunaskolan samlar in 800:- till Projekt Nepal

Nov 2000

* Svartlåskolan, Boden, har under sin "Fredagskväll" samlat in pengar till fadderskolan då de sålde fika. Barnen sjöng, dansade och underhöll. Insamlingen gav 1000:-

Okt 2000

* 25/10 får Hansi Gelter till Nepal som TEMA-guide och tar med sig en laptop till fadderskolan donerad

från Svartlåskolan, Boden.

*Hansi Gelter donerar 4 st. trädgårdsböcker och floror till fadderskolan (ca 450:-) till kommande anläggning av skolträdgård.

*Hansi Gelter har även med mig en donation från *Projekt Nepal* på 1100 USD (ca 11000:- SEK) som scouten i Dalarna samlat in. Dessa pengar skall enbart vikas till läromedel på skolan.

*Mikael Johansson åker tillsammans med Aino Tigerstedt till Nepal och Indien där Mikael skall filma Aino och bl.a. träffa Dahli Lama, som Aino är god vän med.

*Mikael kommer även att reka inför vårens filmning av *Projekt Nepal 2001* och filma på Aspodel fadderskolan.

*12/10 Årsmöte *Projekt Nepal* vid Luleå tekniska universitet. Bildvisning till musik från *Projekt Nepal* 1999.

*Vi har öppnat ett särskilt insamlingskonto för fadderskolan. Alla som vill donera till skolans utveckling betalar in på Bankgiro 5570-1676.

*Frilansfotografen Mikael Johansson binds till *Projekt Nepal* som avser att dokumentera *Projekt Nepal*.

*Mikael Johansson träffade tillsammans med Margareta Lindgren (*Projekt Nepal 2000*) Aino Tigerstedt, Umeå, som sedan länge driver insamlingar till Tibetanska flyktingar i Nepal. Hon har en större fond för att starta och drift av Tibetanska skolor i Nepal. Mötet resulterar till en interjuv som kommer att ingå i en TV-dokumentär om Aino och hennes projekt. Aino är även intresserad att samarbeta med Projekt Nepal.

**Projekt Nepal* har av Filosofisk fakultet vid LTU fått medel (60 000:-) för pedagogisk utveckling av *Projekt Nepal*. Hansi Gelter och Arne Forsman kommer att arbeta med att beskriva, utveckla och utvärdera *Projekt Nepal* under 2000-2001.

Sept 2000

*21/9 var Hansi Gelter och visade bilder för Långskataskolan i Piteå, som ska dra igång ett stort entreprenörprojekt där *Projekt Nepal* ingår. Skolan söker ett större belopp på skolverket, för att bl.a. sända några lärare till Kathmandu. Tidigare har 5 lärare från Svartlåskolan i Boden varit på besök på Aspodel skolan i Kathmandu.

*7/9 Träffade Arne Forsman, Hansi Gelter, Kansha och Helena Mörk en kvinna från Nepal, Lily Thalpas, som driver privata skolor för fattiga barn. Hon kommer att vara en värdefull kontakt, eftersom våra studenter kommer att kunna besöka hennes skola och redan nu besöker hennes brors skola.

Aug 2000

*Scouterna i Fors, Dalarna har via Maria Wahlgren samlar in 11804:50! Detta samlades in bland ca 200 scouten i åldrarna 6-15 år. Fantastiskt!!!! Maria och Petra Rossbäck har tidigare besökt fadderskolan.

Juli 2000

*Vår fadderskola Bal Udyan Secondary Boarding School byter namn till Asphodel Public School för att kunna ha även 6-klassare och därmed ha kvar de elever som har hotat hoppa av på grund av skolbyte i klass 6. Namnbytet är en kostsam affär och *Projekt Nepal* skickar 14000 USD för att möjliggöra namnbytet.

Juni 2000

*Vår Fadderskola fick stora ekonomiska problem när flera föräldrar började ta ut sina barn från skolan och sätta dem i en annan skola. Orsaken är att Bal Udyan Secondary Boarding School bara har klasser upp till 5:an och inom den obligatoriska 6-åriga utbildningen så måste de i åk 6 byta till den anliggande högstadieskolan. Den erbjuder dock inte samma pedagogiska och filosofiska utbildning som Bal Udyan utan drivs mer kommersiellt av rektorn. Föräldrarna vill därför inte att deras barn går åk 6 i den skolan och tar därför ut barnen redan i åk 5 från Bal Udyan till en annan skola. Detta blir en katastrof för Bal Udyan, eftersom de äldre eleverna har flera yngre syskon i skolan, och föräldrarna vill hålla ihop syskonskaran på samma skola. Detta hade inneburit att upp till 1/3 av eleverna skulle lämna skolan. Vi löste det snabbt genom byta namn till Asphodel Public School. I och med detta får vår fadderskola även undervisa i åk 6 och kan därmed behålla eleverna hela vägen.

*9/6 träffar Arne Forsman och Hansi Gelter en nepalesiska, Sushama Sharma från Kathmandu, manager inom ekonomi och administration, försäljning och marknad, intresserad av att utbilda eller delta i ett projekt för flickor och kvinnor att ge möjligheter till att välja en annan livskarriär än barn prostitution i Indien. Hon driver lokalt ett liknande hjälpprojekt till fattiga skolor, och vi träffade henne lite kort i Kathmandu i Mars (2000). Sushama deltog även i Kvinnor Kan! mässan tillsammans med hennes värdinna Gun Andersson (MiN Management i Norr). Sushama besöker tillsammans med Gun Rotary i Luleå som är villiga att stödja projektet.

*18/6 Årsmöte för *Projekt Nepal* - Gränslöst lärande. Beslut om att ombilda föreningen till en paraplyförening för hela *Projekt Nepal*. Intresseförening för *Projekt Nepal* är för studenter som genomgått kursen, bidragsgivare, intresseskolor m.m., alla intresserade kan vara medlemmar. Medlemskap 50:- per år. Pengarna går *Projekt Nepals* omkostnader (att transferera pengar till Nepal) överskottet går till fadderskola. Föreningen är ideell och inga administrativa kostnader tas ut av bidrag och gåvor. Till föreningen har knutits två professionella revisorer, anställda vid universitetet.

*Under årsmötet informerades om Nepal 2000 resa och Helena Mörk berättar om sitt arbete som volontär

- vid Bahl Udyan, Kathmandu under vt-2000.
- *Vår Volontärlärare Helena Mörk (*Projekt Nepal* 1999) har just kommit hem från vår fadderskola. Med följde en av våra tidigare sherpa-guider Kansha.
 - *6/6 berättar Hansi Gelter och Arne Forsman om *Projekt Nepal* för personalen på F-21 Luleå.
- Maj 2000**
- *10/5 berättar Hansi Gelter om Nepal för Friluftsförbundet Luleå.
 - *9/5 Hansi Gelter och Arne Forsman berättar om Nepal på Porsnässkolan, Piteå, under informationsdag till Piteås alla 8-klassare.
 - **Projekt Nepal* nominerades som en av tolv kandidater till UtbildningsAkademiens stipendium på 100 000 kronor. Ev. prispengar går oavkortat till projektet.
 - *Hansi Gelter, initiativtagare till *Projekt Nepal*, har blev nominerad till Luleå tekniska universitetets tre stora pedagogiska priser (3 x 60 000:-). Priserna föll dock till Ma-institutionen och språkinstitutionen.
- April 2000**
- * 12/4 Hansi Gelter och Arne Forsman, lärare på *Projekt Nepal 2000*, berättar och visar dia och video om årets resa vid Luleå tekniska universitet.
- Mars 2000**
- * Projekt Nepal 2000 återvänder från Nepal. Nya idéer om att göra fadderskolan till eko-skola och att adoptera en bergsby som utvecklas till eko-by kläcktes i Nepal.
- Feb 2000**
- *Projekt Nepal andra studentgrupp far till Nepal, totalt 18 studenter, 3 gäster och 2 lärare, Hansi Gelter och Arne Forsman, totalt 23 personer.
 - * 5 Lärare från Svartlå skola får på stipendieresa till fadderskolan i Kathmandu.
- Jan 2000**
- *20 lärare vid Luleå tekniska universitet börjar månadsvis samla in 10 till 50:- per person från sin lön till *Projekt Nepal* och Fadderskolan.
 - *Helena Mörk från föreningen far till Kathmandu för att arbeta som volontär i sex månader vid fadderskolan, Bal Udyan secondary boarding school.
 - *30/1 Montessoriklasserna på Tunaskolan samlar in 886:-
- Dec 1999**
- *Skolelever vid Svartlå skola samlar in 3 120 kr till fadderskolan.
 - *Föredrag och bildvisning för Lärarförbundets medlemmar i Älvsbyn, som skänker sin julklapp till fadderskolan, 1500 kr.
 - *Föreningen har extra medlemsmöte och byter namn från *Naturvetare utan gränser* till *Projekt Nepal — gränslöst lärande*.
- Okt 1999**
- *Offentlig föreläsning om *Projekt Nepal* för "Vetenskapssallad" Luleå tekniska universitets föreläsningsserie för allmänheten, arvudet till fadderskolan.
- Sept 1999**
- *Två Nepalesiska lärare, Biva och Sony från fadderskolan på besök i Luleå under en månad. Finansierat via *Projekt Nepal* där studenterna samlade in 34 898:- för detta ändamål.
 - **Projekt Nepal* donerar 1500 USD till fadderskolan som Biva får med sig hem till fadderskolan.
- Juli 1999**
- *Infokampanj för universitetet vid NO i orientering, arvudet till finansiering av lärarbesök från Nepal.
- April 1999**
- *Offentlig föreläsning vid Luleå tekniska universitet om resan till Nepal 1999.
 - *Årsmöte för *Projekt Nepal 1999-Naturvetare utan gränser*.
- Feb 1999**
- **Projekt Nepal* har adopterat en fadderskola: Bal Udyan Secondary boarding school i Kathmandu. Vår ambition är att via IT-satsning på skolan öppna en kommunikationslänk mellan svenska skolor och fadderskolan. Fadderskolan kommer att utvecklas till Nepals första miljöskola och visionen är att de svenska skolorna samt besökande lärarkandidater deltar i miljöutvecklingen av skolan. Skolan kommer sedan att bli en förebild för miljöundervisning i Nepal. Även pedagogiskt arbete och IT-pedagogik är önskvärt enligt rektorn. Vi kommer initialt att bistå med pedagogisk utveckling samt ekonomiskt stöd så att skolan kan överleva. Framtida mål är att bilda en stiftelse som friköper skolan från markägaren.
 - *första gruppen studenter (*Projekt Nepal 1999-Naturvetare utan gränser*) reser till Kathmandu Nepal. Medföljande lärare är Hansi Gelter och Anders Holmqvist. 3 gäster och 14 studenter medföljer, totalt 19 deltagare.
- Okt 1997**
- *Första informationen från Hansi Gelter till studenter om planerna på *Projekt Nepal*, varefter Projekt Nepal 1999-Naturvetare utan gränser bildas.

Sept 1996

*Hansi Gelter framlägger en vision om *Projekt Nepal* för Inst. för Pedagogik och ämnesdidaktik.

Feb 1996

*Hansi Gelter kläcker idén kring *Projekt Nepal* under en TEMA-resa med flera lärare bland gästerna.

Nov 1995

*Hansi Gelter åker första gången till Nepal som TEMA-guide.

Bilaga 7: Svenska skolor med anknytning till Projekt Nepal

Svartlåskolan, Svartlå, Boden

Adress: Övre Svartlå 29, 961 98 Boden, tel. 0928-40013 (personalrum)

Hemsida: www.svartla.nu

Skolinformation: Förskola, Grundskola, åk 1-6, 50 barn

Kontaktperson: Birgitta Mörk

Tema: Insamling, Fadderskola, ITIS.

Aktiviteter:

*Sept 1999. Skolan får besök av Biva och Soni från fadderskolan i Kathmandu.

*Dec 1999: Skolelever vid Svartlå skola samlar in 3 120 kr till fadderskolan.

*Jan 2000: lärare (Helena Mörk) åker 1/2-år som Volontärlärare till Asphodel public school i Kathmandu.

*Feb 2000: 5 Lärare far på stipendieresa till fadderskolan Asphodel Public School i Kathmandu. De har med sig brev från Svartlåelever till Asphodel Public School och brev tillbaka från fadderskolan till Svartlå.

*Okt 2000: skolan donerat en Dell Laptop dator till fadderskolan i Kathmandu som överlämnas av Hans Gelter i November.

*Nov 2000: Svartlåskolan, Boden, har under sin "Fredagskväll" samlat in pengar till fadderskolan då de sålde fika. Barnen sjöng, dansade och underhöll. Insamlingen gav 1000:--

*Maj 2001: Hans Gelter besöker 31/5 skolan och visar filmer från Nepal.

Planer:

*Internet-samarbete

Mediabevakning

*Lilla Kuriren 10/5 2000 Från Svartlå till Himalaya. Sid.1.

*Lilla Kuriren 15/9 1999 Varför ska ni spara, ni som är så rika? Sid. 1.

Långskataskolan, Piteå

Adress: Ostronstigen 2, 941 35 Piteå, tel. 0911-166 58 (rektor)

Hemsida: Ingen

Skolinformation: Fritidsverksamhet / Förskola ca 100 barn / Grundskola ca 150 barn 6-9 år

Kontaktperson: Zi Dannberg-Alm, Ingrid Nilsson

Tema: Miljö, Natur och friluftsliv, Entreprenörskap, fadderbarn

Planer:

*Kommer att ta fadderbarn

*Inbjuder studenter att berätta om Nepalresan 2001

*Jobba med miljöprojekt mot fadderskolan i Kathmandu

*Resa till Nepal

*IT-samarbete

Aktiviteter:

*Feb 2000: Brevhälsningar från barnen på skolan till barnen på fadderskolan skickades med Projekt Nepalstudenterna.

*Sept 2000: 21/9 besökte Hans Gelter skolan och visade bilder och berättade om *Projekt Nepal* för personalen.

*Okt 2000: Ansökan till skolverket om ett stort entreprenör projekt där *Projekt Nepal* ingår, skolverket begärde kompletteringar som kommer att inlämnas maj 2001

*Okt 2000 Ansökan till Svenska Institutet för att skicka lärare till Nepal tillsammans med *Projekt Nepal* studenter - Avslag.

*Dec 2000: 10/12 besökte Bo Axhammar och David Broström ett stormöte och visar bilder från Nepal och fadderskolan för alla Långskataeleverna, 150 elever i åldrarna 6-10 år.

Ängskolan År 4-6, Överkalix

Adress: Brog. 4, 956 31 Överkalix, tel. 0926-74090 (personalrum)

Hemsida: Ingen

Skolinformation: Grundskola

Kontaktperson: Brita Hedalm

Tema: IT, Kulturutbyte, Insamling

Aktiviteter:

*Feb 2001: 14/2 besökte Hans Gelter och Mikael Johansson (TV4) Ängskolan och berättade för ca 50 4:e-klassare och sedan personalen på skolan om Projekt Nepal. Besöket filmades av Mikael för ett nyhetsinslag för TV4 Norrbotten som visas 15/2-01.

*Feb 2001: Hans Gelter överlämnade till Asphodel Public School en inbjudan om framtida samarbete tillsammans med bilder från klass 4 vid Ängskolan.

*April 2001 Sökte stipendium hos Internationella Programkontoret för att kunna skapa internationella kontakter med Nepal – Avslag.

Planer:

*Resa till Nepal

*IT-samarbete

Tunaskolan Montessoriklasserna, Luleå

Adress: Mjölkuddsv. 289, 973 43 Luleå, tel. 0920-293448 (rektor)

Hemsida: Ingen

Skolinformation: Grundskola 1-9, Montessoriklasser

Kontaktperson: Britt-Inger Burman, klass MC, Monica Portin, klass MD

Tema: Insamling, brevväxling, e-mail-kontakt.

Aktiviteter:

*Sept 1999: Besök av Biva och Soni från Fadderskolan Asphodel Publich School i Kathmandu

*Sept 1999: Eleverna skickade brev med Soni och Biva till elever vid Asphodel Public School.

*Dec 1999: Eleverna i klass 1-6 samlade in 800:- SEK till Asphodel Publich School genom försäljning av egentillverkad julpynt.

*Dec 2000: Eleverna i klass 1-6 samlade in 886:- SEK till Asphodel Publich School genom försäljning av egentillverkad julpynt.

*Feb 2001: Klass 4, 5 och 9 skickadebrev med studenter (Helena Lilja) till klass 6 vid Asphodel Publich School i Kathmandu.

*Mars 2001: Den 30/3 Visade Helena Lilja bilder från Nepal och berättade om Asphodel Public School.

*Maj 2001: Börjar elever e-maila elever vid Asphodel Public School.

Planer:

*Hösten 2001 kommer Helena Lilja att visa bilder och berätta om *Projekt Nepal* för föräldrar och lärarlag.

Bergvattenskolan, Dorotea

Adress: 91781 Dorotea

Hemsida: Ingen

Skolinformation: Grundskola

Kontaktperson: Ingrid Oscarsson

Tema: Insamling, kulturutbyte

Aktiviteter:

*Feb 1999: Läraren Ingrid Oscarsson deltog i Projekt Nepal resan 1999.

*Maj 1999: Läraren Ingrid Oscarsson deltog med föredraget " Personliga reflektioner " vid *Projekt Nepal* Seminariet 10/5 vid Luleå tekniska universitet.

*Jan 2001: Eleverna samlar in pengar till Fadderskolan i Kathmandu.

*Mars 2001: Läraren Ingrid Oscarsson besökte fadderskolan Aphodel Public School i Kathmandu och överlämnade brev från eleverna samt insamlade pengar.

Furuparksskolan, Luleå

Adress: Yrkesg. 47A, 974 34 Luleå, 0920-293420 (rektor)

Hemsida: www.furuparksskolan.nu

Skolinformation: Grundskola, Grön flaggskola

Kontaktperson: Ingrid Sundström

Tema: Miljö

Aktiviteter:

*inga

Planer:

*Eventuellt samarbete i miljöprojekt.

Funäsdalens skola, Funäsdalen

Adress: Box 74, 840 95 Funäsdalen, tel: 0684-16770

Hemsida: www.herjedalen.se/skola/funas/

Skolinformation: Grundskola åk 3-9, ca 160 elever, ca 20 lärare

Kontaktperson: Ann-Mari Lindström

Tema: Storyline, ITIS

Aktiviteter:

*inga

Planer:

*Våra tankegångar är (inspirerade av ITIS) problembaserat, ämnesövergripande & elevorienterat och vi är nog lite inne på det här med "Storyline".

Antnässkolan, Luleå

Adress: Knalltorpsvägen 10, 975 93 Luleå, tel: 0920-303 87 (personalrum)

Hemsida: Ingen

Skolinformation: Grundskola

Kontaktperson: Sanna Ranweg

Tema: Storyline

Aktiviteter:

*Våren 2000: Skolbesök av Suschma och idéer om samverka på något sätt.

Planer:

*Bara idéer och på ett diskussionsplan ännu: dokumentera arbetet med storyline och modellteater på något sätt och sen söka bidrag för att kunna förmedla detta till Suschma och Nepal.

Vägele skola, Lycksele

Adress: Vägele 31, 92193 Lycksele, tel: 0950-24044 / 24018

Hemsida: <http://skola.lycksele.se/vageleskolan/>

Skolinformation: Grundskola, 37 elever ålder 6-13, 4 lärare

Kontaktperson: Anders Lidholm

Tema: Miljö Agenda 21

Aktiviteter:

*Maj 2000: Kontaktade Biva vid Asphodel Public School, samt *Projekt Nepal* om ett ev. samarbete i miljöarbete.

Planer:

*Startat ett projekt för att som första grundskola i Sverige bli miljöcertifierade enligt ISO 14000 (Agenda21) ska vi fundera i samma banor tillsammans parallellt med Nepal? Det skulle kanske bli Asiens första certifierade skola.

Midskogsskolan, Luleå

Adress: Björkg. 2, 973 31 Luleå,

Hemsida: www.edu.lulea.se/midskogsskolan/

Skolinformation: Gymnasieskola

Kontaktperson: Gullevi Sandling

Tema:

Aktiviteter:

*Dec 2001: Under två internationella dagar 6-7/12 Presenterades *Projekt Nepal* av Bosse Axhammar m.fl. Under 4 pass visades bildspel, utställning, försäljning m.m.

Planer:

*Inga

Porsnässkolan, Piteå

Adress: Helgenäsg. 13, 945 31 Norrfjärden, tel 0911-200422

Hemsida: Ingen

Skolinformation: Grundskola

Kontaktperson:

Tema:

Aktiviteter:

*Maj 2000 9/5 besökte Hansi Gelter och Arne Forsman under informationsdag till Piteås alla 8-klassare och berättar om Nepal.

Planer:

*Inga

Bilaga 8: Skrivelse till Institutionen

02-01-17

Till

Institutionsstyrelsen

Inst. för Lärarutbildning

Luleå tekniska universitet

Kursen PÄN027 Projekt Nepal ges för sist gången VT03. Kursen har därmed givits totalt 4 gånger och utvecklats till ett större pedagogiskt projekt. Projektet har utvärderats av Filosofisk Fakultet, och i utvärderingen föreslås olika möjligheter att ta tillvara på den pedagogiska erfarenheten som kursen bygger på.

Projektet har utvecklats och byggts upp av eldsjälar bland både läare och studenter, men ansvaret för det pedagogiska projektets framtid ligger på Institutionen. Projektet har tilldragit sig stor medial uppmärksamhet och givit stor PR för lärarutbildningen vid LTU, varför en fortsättning av det pedagogiska projektet är av strategisk stor betydelse för lärarutbildningen och det skapande universitetet.

Undertecknad önskar därför att institutionsstyrelsen fattar beslut om ifall och på vilket sätt ”Projekt Nepal” kan leva vidare inom det skapande universitetet.

Med Vänliga Hälsningar

Hans Gelter

Bifogat: Utdrag ur rapporten

